

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

Savo Blogit 2022

■ MONIALAISET

LIKETTÄ LIKETOIMINTAAN VOL. 9

TOIMITTANUT **Kaija Sääs**

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

SAVO **Blogit**

LIKETTÄ LIKETOIMINTAAN VOL. 9

Toimittanut Kaija Sääsä

Kuopio 2023

Savonia-ammattikorkeakoulu
Julkaisutoiminta
PL 6
70201 KUOPIO
julkaisut@savonia.fi

Copyright © tekijät ja Savonia-ammattikorkeakoulu
Teksti, kuvat ja taulukot CC BY-SA 4.0

1. painos

ISBN 978-952-203-308-6 (painettu)
ISBN 978-952-203-309-3 (PDF)
ISSN 2343-5496

Savonia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja 5/2023

Kustantaja: Savonia-ammattikorkeakoulu
Taitto ja ulkoasu: Tapio Aalto
Painopaikka: Punamusta Oy 2023

SISÄLLYS

Alkusanat	9
<i>Jaakko Laukkanen</i> Ammatillinen huippuosaaminen rakennetaan yhdessä yritysten kanssa	11
<i>Anu Kinnunen</i> Yhteistyössä rakentuvat ihmislähteiset ja kokonaisvaltaiset palvelut	13
<i>Marja Kopeli</i> Nyt hymyillään silmillä	15
<i>Jyri Wuorisalo</i> Elämää kestävyysmurroksessa	17
<i>Jenni Toivanen</i> Uusi matka korkean teknologian kärkimaaksi	19
<i>Kaija Sääski</i> Yrittäjyys rauhan asialla – ehdolla Nobel-palkinnon saajaksi	21
<i>Jaakko Laukkanen</i> Organisaatiomuotoilulla luodaan kilpailukykyä ja toimivia työyhteisöjä	23
<i>Johanna Lehtonen, Nina Huotari, Anu Kinnunen</i> Kehittäjä, kumppani ja mentori – Alumnin monta roolia	25
<i>Marja Kopeli</i> Lapsen kyynelsilmät ovat sodan jatkuva oppi	28
<i>Jyri Wuorisalo</i> Luontodialogissa	30
<i>Riitta Turjamaa</i> Mikä ihmeen Master School?	32
<i>Kaija Sääski</i> Luovuus on synnynnäistä – muotoilu on osaamista	34
<i>Pirjo Turunen, Anu Kinnunen, Timo Rautiainen</i> Työelämän kumppanuuksia kehittämässä tulevaisuuden osaamisen vahvistamiseksi	36
<i>Marja Kopeli</i> Muutos ja vaihdos – organisaatioissa niitä riittää. Savoniassa on menossa ”sydämensiirto”	39
<i>Jyri Wuorisalo</i> Elonkirjo vaatii vaalimista	41
<i>Jaakko Laukkanen</i> Pohjois-Savon yrityskenttää kehitetään kumppanuuksien avulla	43

<i>Marjo Heikkinen</i> Jatkuva oppiminen – mitä se on?	46
<i>Marjo Heikkinen</i> Hyvinvointia kehittämässä	47
<i>Kaija Sääsäski</i> Liikeidea – money talks!	49
<i>Jaakko Laukkanen</i> Propagandasta markkinointiviestintään	51
<i>Elina Pekonen, Mari Tuppurainen, Anu Kinnunen</i> Työkykyä ja työkykyisyyttä koordinaattorin voimin	53
<i>Marja Kopeli</i> Elämän ei tarvitse olla ihmeellistä ollakseen ihmeellistä. Onnea valmistuville!	56
<i>Jyri Wuorisalo</i> Puijo Summit – ihmisen ja luonnon yhteisellä polulla	58
<i>Riitta Turjamaa</i> Onko elämä jatkuvaa oppimista?	60
<i>Kaija Sääsäski</i> Tekstiilimateriaalien digitalisaatio etenee vauhdilla	62
<i>Jaakko Laukkanen</i> Rakkautta ensi silmäyksellä	64
<i>Marja Kopeli</i> Kesäopinnot elävät ajassa. Nyt kiinnostavat Google-markkinointi, vastuullisuus ja fasilitointi	66
<i>Anu Kinnunen, Elina Pekonen, Sanna Tchaplinski</i> Indikaattorit ohjaavat sotepalveluiden vaikuttavuuden seuranta	69
<i>Jenni Toivanen</i> Onko nyt aika osata?	73
<i>Kaija Sääsäski</i> Asiakas – ikuinen riesa	75
<i>Jaakko Laukkanen</i> Yrityksen keulakuvaa kiillottamassa	77
<i>Jouni Vornanen</i> Valitus on palvelus yritykselle	79
<i>Marja Kopeli</i> Osaamisen personal trainer tarjoaa apua jatkuvan oppimisen koulutusviidakossa	81

<i>Jyri Wuorisalo</i> Kulttuuri osana kokonaisturvallisuutta	83
<i>Jouni Vornanen</i> Bisnestä ruualla	85
<i>Kaija Sääsäski</i> Tietoyhteiskunnasta digiaikaan	87
<i>Jaakko Laukkanen</i> Palvelumuotoilu pähkinänkuoressaan	89
<i>Jouni Vornanen</i> Valttina oppiminen	91
<i>Jyri Wuorisalo</i> Ilmastoturvallisuudesta	93
<i>Jouni Vornanen</i> Kansainväliset osaajat yrityksen voimavarana	95
<i>Marja Kopeli</i> Mikä on vireystilasi etäpalaverin aikana?	97
<i>Jaakko Laukkanen</i> Applikaatioiden uusi nousu	100
<i>Jouni Vornanen</i> Muotia ja rajojen rikkomista	102
<i>Jouni Vornanen</i> Trendikästä matkailua	104
<i>Jyri Wuorisalo</i> Viesti ilmastonmuutoksesta	106
<i>Riitta Turjamaa</i> Muuttuvatko osaamistarpeet tulevilla hyvinvointialueilla?	108
<i>Kaija Sääsäski</i> Kaupunginjohtaja ei voi olla väärässä	110
<i>Jaakko Laukkanen</i> Kauneus on katsojan silmissä	112
<i>Jouni Vornanen</i> Innovaatioita etsimässä	114
<i>Maija Kopeli</i> Joulun alla pieni ihminen miettii isoja asioita	116
<i>Jyri Wuorisalo</i> Uutta toivoa luonnolle	118

Savonia-ammattikorkeakoulun liiketoimintaosaajat

Savonian liiketoiminnan osaajien temmellyskenttä. Uusia ja vanhoja ideoita, pohdintaa ja ärsykeitä liike-elämään ja liike-elämästä.

Bloggaajat ja heidän teemansa:

Marja Kopeli. Koulutuksen kehittämisen keskustuki. Koulutusasiantuntija. Teema: vain elämää, ei sen vähempää.

Kaija Sääski. Savonian sekatyöläinen – taipuu kaikille aloille ja businekseen. Yrityspalvelujohtaja. Teemat: koulutus, monialainen osaaminen, johtaminen, yrittäjäyys, innovaatio-osaaminen.

Anu Kinnunen. Sosiaali- ja terveystieteiden osaaja ja koulutuspäällikkö. Teema: koulutus, sosiaali- ja terveysala nyt ja tulevaisuudessa, hyvinvointi, osallisuus.

Jyri Wuorisalo. Inhimillisen turvallisuuden lähettiläs ja kulttuurin monitoimija meillä ja maailmalla. Savonian tki-asiantuntija. Teemat: kulttuuri, hyvinvointi ja turvallisuus.

Jaakko Laukkanen. Muotoilun ja digiteknologian moniottelija, oppimisympäristöjen pioneeri ja tki-asiantuntija. Teemat: Muotoilulähtöistä, tulevaisuusorientoituvaa pohdintaa koulutuksesta, digitalisaatiosta sekä organisaatiokulttuurista.

Jenni Toivanen. Tekniikan voimainen, yhteistyön virittäjä monelle alalle. Jatkuvan oppimisen johtaja. Teema: teknologiateollisuuden ja työelämän ajankohtaiset ilmiöt.

Marja Kopeli (vas.), Kaija Sääski, Anu Kinnunen, Jyri Wuorisalo, Jaakko Laukkanen. Kuvasta puuttuu Jenni Toivanen.

Alkusanat

Savonia-ammattikorkeakoulun 30-juhlavuodesta selvittiin mainiosti viime vuonna. Maailmassa vallitsee edelleen jännittynyt ilmapiiri, eikä ilmastonmuutos helpota tilannetta.

Sopeutuminen, nopea reagointi ja muutoskyvykkyys korostuvat. Niistä ja useasta positiivisestakin teemasta voit lukea tästä SavoBlogit 2022-kirjastamme.

Uusin Liikettä liiketoimintaan, vol. 9 blogit elävät tässä ajassa visioiden myös tulevaa. Blogit avaavat hyvin myös Savonian asiantuntijoiden monipuolisuutta. Kirjaan on koottu kaikki vuoden 2022 blogimme.

Liikettä liiketoimintaa –blogit ovat on yksi tapa vaikuttaa vastuullisesti Savonian vuoteen 2030 tähtäävän vision mukaisesti: olemme vastuullisesti vaikuttavin ammattikorkeakoulu

Bloggariryhmämme jäsenet ja heidän edustamansa alat vaihtuvat osittain vuosittain. Näin tarjoamme uusia näkökulmia ja teemoja lukijoille. Blogimme ydin on kuitenkin aina ajankohtainen, liikettä liiketoimintaan.

Tervetuloa oppimaan ja oivaltamaan!

Kuopiossa, J.L. Runebergin päivänä 5.2.2023

Kaija Sääski
yrityspalvelujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Ammatillinen huippuosaaminen rakennetaan yhdessä yritysten kanssa

Ihmislähtöistä suunnittelua monialaisesti. Kuva: Jaakko Laukkanen, Mikko Lappalainen

Kuten tiedämme, yrityksillä on merkittävä tarve uudesta, osaavasta työvoimasta niin nyt, kuin tulevaisuudessa. Ajankohtaisena keskustelun aiheena on ollut juuri valmistuneiden opiskelijoiden työllistyminen kehittyviin yrityksiin. Useasti ongelmana valmistuneen opiskelijan työllistymisessä on työkokemuksen ja referenssien puute, eli kuinka osoittaa osaamisensa työnäytteillä.

Useasti työharjoittelu tai yritykseen suunnattu oppinäytetyö ovat toimineet hyvänä ponnistuslautana koulutusta vastaavaan työelämään. Valitettavasti kuluneen pandemia-ajan ikävänä trendinä on ollut työharjoittelupaikkojen vaikea saatavuus esimerkiksi muotoilun alalla, joka johtaa helposti opintojen viivästymiseen.

Kyseinen ongelma vaatii toimenpiteitä. Yksi ratkaisu on edeltävänä vuonna Savonia-ammattikorkeakoulussa käynnistetty uusi toimintamalli Design Center Savonia, joka on samanaikaisesti oppimisympäristö sekä yrityspalvelu, jossa opiskelijat suorittavat työharjoittelun. Toiminnan prototyyppiä testattiin muotoilun koulutusohjelmassa onnistunein tuloksin ja nyt toimintaa kehitetään edelleen ja mukaan tuodaan myös insinööri- ja tradenomiopiskelijoita.

Pohjalla toimii kolmejakoinen malli ihmislähtöisestä palvelutuotannosta, joka muodostuu monialaisesta toiminnasta yhdistäen muotoilun, tekniikan ja liiketalouden. Toimintamalli on monialaisen suunnitteluyrityksen kaltainen, työelämän simulaatio, jossa opiskelijat työskentelevät aidossa yritys- ja TKI-rajapinnassa. Opiskelijat tuottavat innovatiivisia ratkaisuja, nimenomaan ihmisen, loppukäyttäjän keskiössä.

Didaktisesta, opetuksen näkökulmasta tämä on erittäin tärkeää, sillä malli edistää koulutuksen laadukkuutta opiskelijoiden substanssiosaamisen kasvaessa konkreettisesti oman alan työssä. Toiminta oppimisympäristönä nojaa vahvasti ryhmässä tapahtuvaan vertaisoppimiseen, sillä siellä työharjoitteluun suorittavat opiskelijat työskentelevät tiiviinä suunnittelutiiminä, joka rakentaa entistä vahvemman vuorovaikutteisen oppimistilanteen autenttisisessa ympäristössä. Lisäksi toiminnan on tarkoitus rohkaista ja ohjata opiskelijoita mahdolliseen tulevaisuuden yrittäjyyteen.

Yleisellä tasolla oppimisympäristön tarkoitus on ketteröittää työelämälähtöisen korkeakoulutuksen toteuttamista tukien opetussuunnitelman rakennetta sekä opiskelijan henkilökohtaista urasuunnittelua. Käytännössä opiskelijoita valmennetaan asiantuntijaohjauksessa aidoissa yrityksiltä tulleissa toimeksiannoissa, joissa työ toteutetaan vahvassa vuorovaikutussuhteessa yrityksen kanssa.

Tämä luo syvyyttä opintojen aikana kerättyyn tietotaitoon ja vastaa tehokkaasti yrityskehittämisen esittämiin osaamisvaatimuksiin. Lisäksi aito, työelämälähtöinen projekti nojaava toiminta auttaa opiskelijoita kontaktoitumaan yrityksiin luoden työllistymismahdollisuuksia.

12

Kivijalkana toiminnalle vaaditaan vahvaa kumppanuusverkostoa, jonka mis- sion on luoda synergiaa yritysten sekä oppilaitosten välille. Pohjois-Savon alueellinen kehittäminen sekä yrityskehittämisen innovaatiotoiminnan ja palvelu- tuotannon uudistaminen ovat toiminnan keskiössä. Tämä näkyy esimerkiksi yritysten ja oppilaitosten toiminnan ja palvelujen rakentamisella Savilahteen, jonka avulla lisätään oppilaitosten vaikuttavuutta sekä lopulta opiskelijoiden työllistymistä.

Uskon, että entistä aktiivisempi vuorovaikutus yhteiskehittämisessä ja osaa- misen jakamisessa yritysten ja oppilaitosten kesken tuottaa uutta tietoa, osaa- mista ja innovatiivisia ratkaisuja, jotka heijastuvat ympäröivään yhteiskun- taan rakentaen Pohjois-Savon alueellista kehitystä kohti tulevaisuutta.

Innovatiivista yhteiskehittämisen vuotta 2022 kaikille!

Jaakko Laukkanen
TKI-asiantuntija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Yhteistyössä rakentuvat ihmislähteiset ja kokonaisvaltaiset palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta on tehty pitkään ja hartaasti. Sote-uudistus on Suomen historian yksi merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista. Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Tavoitteena on turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat palvelut hyvinvointialueella asuville, parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata ikääntymisen ja syntyvyyden laskun aiheuttamiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua. Siinäpä tavoitetta kerrakseen!

Yksi merkittävimmistä uudistuksen tavoitteista on taata asukkaille inhimillisiä ja kokonaisvaltaisia palveluita, jotka pohjautuvat laajaan yhteistyöhön, toimijoiden verkostoitumiseen ja monipuoliseen osaamiseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden työnjakoa kehitetään siten, että asiakasta palvelevat moniammatilliset tiimit. Sosiaali- ja terveyskeskuksessa työskentelevien tukena ovat erikoistason konsultaatiot sekä digitalisaatiota hyödyntävät uudet toimintamallit. Sanna Marinin hallitusohjelma korostaa tulevaisuuden sotekeskusten palvelujen yhteentoimivuutta. Palvelut on sovitettu yhteen ja hoito- ja palveluketjut ovat sujuvia. Tämä edellyttää, että eri ammattiryhmien välinen yhteistyö toimii saumattomasti.

Kuva: Savonia-ammattikorkeakoulu

Tavoite on tarpeellinen, jalokin, mutta vaativa. Perinteisistä toimintamalleista on siirryttävä uudenlaisiin monitoimijajaisiin/-ammattillisiin toimintamalleihin, aitoon yhdessä tekemiseen. Tarvitaan ammattilaisten syvällistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä sote-haasteiden ratkaisemiseksi, terveyden ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi sekä asiakkaiden voimaannuttamiseksi. Asiakkaiden oman roolin tunnistaminen ja vahvistaminen oman elämänsä rakennusmes-tarina on tärkeä lähtökohta palveluissa.

Asiakkaiden ja ammattilaisten toimivan yhteistyön edellytys on, että jokainen toimija tunnistaa oman tehtävänsä ja roolinsa ja on valmis jakamaan omaa osaamistaan tässä yhteistyössä. Ammattilaisten kohtaamisissa kohtaavat eri alojen paradigmat sekä erilaiset lähestymistavat. Tämä lähtökohtien ja toimintatapojen moninaisuus haastaa ammattilaisia.

Yhdyspinnoilla rakentuviin toimintamalleihin ja ruohonjuuritasolla tapahtuvaan asiakkaiden ja asiantuntijoiden välisen yhteistyön kehittämisen aika on nyt. Yhteistyön keskiössä on asiakkaiden sekä ammattilaisten jaettu asiantuntijuus, jolloin tietoa käytetään monitasoisesti ja -suuntaisesti. Erilaisten toimintakulttuurien kohtaaminen vaatii jokaiselta mukautumis- ja sulautumiskykyä, jotta pystytään tarjoamaan asiakkaalle paras mahdollinen tuki ja apu.

Uudenlaisten toimintakulttuurien rakentuminen haastaa myös ammattilaisia kouluttavat organisaatiot. Moniammatillinen työskentely edellyttää hyviä vuorovaikutus- ja verkostotaitoja sekä palvelujärjestelmän eri toimijoiden roolien ja osaamisen tunnistamista. Moniammatillisen työn merkitys onkin tunnistettu monissa kansallisissa sosiaali- ja terveysalan kehittämissuunnitelmissa, sillä eri toimijoiden yhteistyö parhaimmillaan myös lisää asiakastyön vaikuttavuutta.

Miten mahdollistetaan opintojen aikana tulevaisuuden monialainen ja -ammattillinen toimintakulttuurin oppiminen? Moniammatilliset opintojaksot tarjoavat tähän mainion tilaisuuden. Moniammatilliset opintojaksot auttavat hankimaan kokemuksia yli organisaatorajojen kautta tapahtuvaan työskentelyyn, joista on hyötyä myöhemmin työelämässä. Tarvitaan kohtaamisia, yhdessä tekemisen paikkoja sekä vahvaa työelämäyhteistyötä, jotta varmistetaan tulevaisuuden sotekeskusten 'jalojenkin' tavoitteiden saavuttaminen.

Anu Kinnunen, KT, ft, ammatillinen erityisopettaja
Koulutuspäällikkö (sosiaali- ja terveysala)

Lähteet:

Tulevaisuuden sote. <https://soteuudistus.fi/tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus-ohjelma#monialaisuuden%20ja%20yhteentoimivuuden%20varmistaminen>

Valtari, A., Kuusinen, J., Pitkänen, L. & Latvalahti, J. 2020. Verkkotyöpajan tulosityhteenveto: sidosryhmien näkemyksiä tulevaisuuden sote-keskuksesta. STM.

Nyt hymyillään silmillä

15

Otsikon lausahdus jäi muistiini vajaat kaksi vuotta sitten. Koronaepidemia oli tuolloin alkumetreillään, ja me Savoniassa opettelimme henkilöstönä kasvomaskin oikeanlaista pukemista ja käyttöä. Savonian kampussydämen avarassa tilassa katselimme ihmetellen toisiamme ja totuttelimme uuteen olemukseemme. Valmistauduimme ottamaan vastaan valintakokeeseen tulijoita.

Työkaveri tuntui heti olevan olennaisen äärellä maskiajan vuorovaikutuksesta, kun hän itseään ja muita kannustaen totesi: ”Nyt hymyillään sitten silmillä.” Kun maski peittää kasvojen alaosan, silmien välittämä viesti korostuu. Silmillä hymyileminen antaa viestin ja vaikutelman ystävällisyydestä ja yhteisymmärryksestä.

Keväällä 2020 emme mitenkään osanneet kuvitella, miten kauan kuljemme maskit kasvoilla.

Onko pakkohymyily oikea suunta?

Korona-aika on vauhdittanut keskustelua tulevaisuuden työpaikoista. Sitran 13.1. järjestämässä webinaarissa, joka käsitteli heikkoja signaaleja, saimme tietää, että Canon on asentanut Kiinan toimistolleen ovikamerat, jotka päästävät sisään vain hymyilevät työntekijät. Tulevaisuutta visioivassa tarinassa kuvailtiin, miten työpaikoilla kuljetaan poskipäät hymystä kivistäen, koska valvontakamerat seuraavat jatkuvasti toimintaa ja ilmeitä.

Tulevaisuuden visioinnin ohessa huomasin ajatukseni tarttuvan väkinäisen hymyn aiheuttamaan poskien pakotukseen. Hymy rakentuu konkreettisesti siitä, että iso poskiliuhas vetää suupielet sivulle. Jotta hymy vaikuttaa aidolta, pelkkä suulla hymyileminen ei kuitenkaan riitä. Aurinkoinen ilme edellyttää myös silmien ympärillä olevien lihasten supistumista, jolloin mm. silmäkulmiin tulee naururyppy.

Tulevaisuustarinan valvontakamerat työpaikoilla. Hm... Seuraisivatkohan ne vain suuhymyä vai myös silmähymyä? Mitähän tarkoittaisi työpaikan kulttuurille, jos suun hymyasentoon vetäminen riittää? Tuleeko työpaikoista epäaidon viestimisen keskittymiä vai voidaanko meitä huijata näin luomaan positiivista työpaikan ilmapiiriä? Joissakin tutkimuksissa on osoitettu, että fyysinen tekemisemme vaikuttaa mielialaan ja että teennäinenkin hymy riittäisi mielialan kohentamiseen.

Hymyillään kun kohdataan kampuksilla

16

Tutkimuksissa on todettu, että hymyllä voidaan myydä tehokkaasti kaikkea mahdollista. Tähän liittyyne somessakin esiintyvä vähän vaivaannuttava ilmiö, että selfie kuvissa suu on vedetty leveään hymyyn, niin että hampaat näkyvät, mutta silmät ovat totisen keskittyneet kuvan ottamiseen. Sellainen hymy ei näkyisi maskin takaa.

Olivatpa selfieiden silmähymyt missä kuosissa tahansa, korona-aika jatkuu edelleen ja samalla kasvomaskien käyttäminen. Savonia-ammattikorkeakoulu on juuri linjannut tulevien viikkojen opiskelu- ja opetusmenettelynsä. Kampukset ovat auki, ja myös lähiopiskelua on tarjolla, tosin rajoitetusti. Henkilöstö käyttää maskeja kampuksella ollessaan, ja opiskelijoille on vahva suositus maskien käyttöön.

Toivotaan, että pitkittyneestä koronatilanteesta huolimatta tai oikeastaan juuri sen takia hymymme yltää maskin takana silmiin asti. Ainakin silloin kun kohtaamme toisiamme kampuksilla.

Marja Kopeli
koulutusasiantuntija, jatkuva oppiminen
Savonia-ammattikorkeakoulu

Elämää kestävyysmurroksessa

Kestävyysmurroksessa majakat helpottavat navigointia. Kuva Jyri Wuorisalo.

Ilmasto muuttuu huolimatta ilmastonmuutoksen hillintätoimista. Muutosta ei voida enää kokonaan estää, pikemmin vaikutukset tulevat jatkossa voimistumaan. Ilmaston muuttumisen ja sään ääri-ilmiöiden riskejä (esim. voimistuvat myrskyt, lisääntyvät tulvat sekä pitkät kuivuusjaksot ja helteet) onkin vähennettävä, ja niihin on varauduttava ja sopeuduttava.

Luonnon monimuotoisuus on ihmisen hyvinvoinnin lähtökohta. Kuitenkin toimintamme saa luonnon katoamaan nopeammin kuin koskaan ihmiskunnan historiassa. Luontokato on luonnon monimuotoisuuden, elonkirjon heikentymistä. Luontokato vaikuttaa suoraan terveyteen, ruokaturvaan ja talouteen eli elämänlaatumme murrokseen on varauduttava ja sopeuduttava.

Ilmastonmuutokseen ja luontokatoon varautumisella ja sopeutumisella tarkoitetaan sekä politiikka- että käytännön toimia, joilla yhteiskunnan eri toimijat tarttuvat yhteisvoimin ilmastonmuutoksen ja luontokadon erilaisiin vaikutuksiin ja niihin liittyviin riskeihin. Tavoitteena on esimerkiksi vähentää ihmisiin kohdistuvaa vaaraa tai vaikutuksista mahdollisesti aiheutuvia taloudellisia vahinkoja.

On aika siirtyä ilmasto- ja ympäristöturvallisuuden yksityiskohtien hiomisesta koko yhteiskunnan läpileikkaavaan kestävyysmurrokseen. Kestävyysmurroksella tarkoitetaan koko elämäntapamme eli asumisen, energiantuotannon, liikenteen ja ruokaketjun järjestelmien sovittamista maapallon kantokyvyn rajoihin.

Kestävyysmurros on tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatioiden kulta-aikaa. Tarvitaan niin kulttuurisia ja sosiaalisia kuin teknologisia kokeiluja, jotka vauhdittavat kestävyysmurroksen etenemistä. Toiminnan on oltava riittävän ennakoivaa ottaen huomioon nopeasti kehittyvät muutokset ja alueellisesti vaihtelevat vaikutukset. Tämän vuoksi meidän on vahvistettava alueellista ja paikallista näkökulmaa ja yhteistyötä ilmasto- ja ympäristöturvallisuudessa.

Meidän on opittava kestävyysmurroksen hallitsemiseksi tekemään laajalla joukolla tulevaisuuden skenaarioita, joiden avulla arvioimme tekojemme mahdollisia vaikutuksia ja seurauksia. Meidän on kyettävä yhdessä kysymään teemmekö oikeita asioita, huomioimmeko kaikkein haavoittuvimmat ihmisryhmät ja miten voisimme parantaa yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Kestävyysmurroksen hallinnasta onkin tulossa yhteiskunnallista toimintaa, jossa tarvitaan uutta ajattelua ja uusia yhteistyömuotoja.

Jyri Wuorisalo

TKI-asiantuntija, kansainväliset palvelut (human security ja ilmastoturvallisuus)

Uusi matka korkean teknologian kärkimaaksi

Pari viime vuotta on puhututtanut niin yleisesti kuin myös teollisuuden yritysten osalta. Tilanteet ovat eläneet lomautuksista osaajapulaan ja myynnin hiljentyemisestä kysynnän kasvuun ja komponenttien saatavuushaasteisiin.

Satamaliiton mukaan yleisesti Suomen ulkomaan tavaraliikenteen tuonti laskee, mutta vienti oli hieman nousussa. Osassa teollisuusyrityksistä on huomattu, että tavara liikkuu ja liikkuisi vieläkin tiuhempaan, jos materiaalia ja komponentteja vain saisi tarpeeksi.

Koko ajan halutaan enemmän kansainvälisiä yrityksiä ja uusia innovaatioita lisäämään vientiä. Tuleeko Suomen kehittyä vielä voimakkaammin vientituotteiden tuoteajattelun osalta? Professori Markus Jäntti kertoi YLen Ykkösaamussa (29.1.2022), että olemme kiinni ajattelutavassa, missä rakennetaan jotakin ja myydään ulkomaille. Tämä on Jäntin mukaan vanhentunut ajattelutapa. Taloudellisesti paremmin pärjäävät maat investoivat enemmän aineettomaan kehittämistyöhön, esim. palveluihin.

Suomessa teknologiateollisuuden yritysten sekä palveluiden että tavaravienti on n. puolet Suomen viennistä. Nämä yritykset tekevät myös 65 % kaikista elinkeinoelämän tutkimus- ja kehitysinvestoinneista. Arvioidaan myös, että 10 vuoden sisällä teknologiateollisuuteen tarvitaan 130 000 uutta osaajaa. (Teknologiateollisuuden tilastot)

Olemmeko liian kiinni “rakennetaan laite ja myydään se ulkomaille” -ajattelutavassa, kuten prof. Jäntti totesi. Suomessa on vahvaa teknologiaosaamista, mikä voi olla koneita ja laitteita, mutta myös erilaisia palvelutuotteita ja alustaratkaisuja. Molempia tarvitaan ja ilman uusia näkökulmia ja innovaatioita

kehityskin pysähtyy. Itse asiassa monilla laitevalmistajilla jälkimarkkinointi ja palvelukokonaisuus kattavat isomman osan liiketoiminnasta kuin itse laite.

Korkean teknologiamaan statukseen tarvitaan tekemistä eri tavalla kuin ennen. Se voi olla monipuolisesti eri asioita. Viime vuonna Risto Siilasmaa kirjoitti Business Finlandin blogissa (16.6.2021), että meidän täytyy lisätä tutkimus- ja innovaatiotoimintaa ja suhtautua uusiin teknologioihin ja liiketoimintamalleihin positiivisesti ja rohkaisevasti. Siilasmaa lisäsi, että tämä ei toteudu nykyisellä kehityksellä vaan tarvitaan merkittävää kehittämistä eri osa-alueilla.

Suomen taloudelle ennustetaan nyt kasvua. Mihin suuntaan teknologia ja teknologiateollisuus kehittyy ja minne niiden tulisi kehittyä. Maailmaa ei kuitenkaan rakenneta pelkästään palveluilla, ohjelmistoilla ja teknologia-alustoilla. Näidenkin rakentamiseen ja muuhun teknologiseen ja yleisesti kehitykseen tarvitaan myös materiaalia, koneita, laitteita, rakentamista jne. Muutostakin tarvitaan ja sitä tapahtuu, mutta mikä on seuraava iso askel esimerkiksi siinä, että Suomi on edelläkävijä korkean teknologian maana? Tätä asiaa meillä on Suomessa edistämässä myös valtiovarainministeriön kokoama teknologia-neuvottelukunta.

Jenni Toivanen, jatkuvan oppimisen johtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Yrittäjyys rauhan asialla – ehdolla Nobel-palkinnon saajaksi

Yrittäjyyteen kannustamista parhaalla kentällä. Kuva: Savonia-ammattikorkeakoulu/Jaakko Laukkanen

Yrittäjyys on iskussa. Olemme Itä-Suomessa parhaalla kentällä ja parhaassa seurassa uuden yritystoiminnan kehittämisessä.

Draft Program -yrittäjyysohjelma sai ennen joulua erikoismaininnan Euroop- palaisen yrittäjyyden edistämisen (EEPA) kilpailussa. Kilpailussa esitellään parhaita yrittäjyyden edistämisen toimintatapoja ja käytäntöjä. Draft Progra- min on luonut Karelia-ammattikorkeakoulu.

Ja mikä parasta Business Center järjestää Pohjois-Savossa saman Draft-ohjel- man ja liikeideakilpailun. Kyse on innovatiivisesta ja luovasta yrittäjyyttä edis- tävästä toiminnasta.

Draft Program on siis viiden itäsuomalaisen oppilaitoksen (Karelia-amk, Sa- vonia-amk, Itä-Suomen yliopisto, Savon ammattiopisto, Pohjois-Karjalan koulutus kuntayhtymä Riveria) yrittäjyysohjelma. Siinä tarjotaan mikrorahoi- tusta ja valmennusta opiskelija-, henkilökunta- ja alumnitiimeille. Draftista on viime vuosina syntynyt vajaa kymmenkunta yritystä vuosittain.

Viime viikolla oli jälleen Pohjois-Savon Draft Program –liikeideakilpailun ar- viointi. Kaikki viisi esitystä ja liiketoimintaideaa olivat kehittämisen ja tutki- misen arvoisia. Niistä kaksi palkittiin 1000 euron kehittämisrahalla.

Toinen oli Savonian henkilöstötiimin liikeidea ja toinen UEF:n opiskelijatiimin. Ideat liittyivät retkeilyyn, lähiruokaan, monialaisen tiedon hyödyntämiseen teollisuudessa, urheiluun ja terveyden edistämiseen.

Eikä tässä vielä kaikki. Olemme usean vuoden kehittäneet Pohjois-Savon eri koulutusasteiden oppilaiden yrittäjyysvalmiuksia NY Nuori Yrittäjyys ry:n yhteistyönä. Järjestämme muun muassa NY24h-innovaatioleirejä ja ideatyöpajoja. Lisäksi usea kunta kannustaa NY-kesäyrittäjyyteen tukemalla nuoria rahallisesti.

Nuori Yrittäjyys on osa kansainvälistä JA Worldwide -verkostoa, joka toimii yli 100 maassa antamalla nuorille työelämässä ja yrittäjyydessä tarvittavia tietoja, taitoja ja asennetta. Maailmanlaajuisesti yli puolen miljoonan vapaaehtoisen ja opettajan tukemana toiminta tavoittaa yli 10 miljoonaa opiskelijaa vuosittain.

Nyt tämä Nuori Yrittäjyys / JA Worldwide-verkosto on ehdolla Nobelin rauhanpalkinnon saajaksi!

Nuori Yrittäjyys valmentaa nuoria tulevaisuuden työntekoon ja varmistaa, että heillä on työkalut taloudellisesti kykeneviksi aikuisiksi, ja opettaa myös yrittäjähenkistä ajattelua.

JA Worldwideneden toimitusjohtaja Asheesh Advani kiteyttää hienosti Nobel-ehdokkuuden merkityksen, ja mitä yrittäjyyskasvatuksella voidaan saavuttaa:

”Rauha on mahdollista vain, kun nuorilla kaikissa maissa ja alueilla on taloudellista vaikutusvaltaa. JA Worldwidellä on kunnia saada tämä nimitys ja jatkaa työtämme, jotta kaikilla nuorilla olisi taidot ja ajattelutapa kukoistavien yhteisöjen rakentamiseen. Ensisijainen toivomme, maailman monimutkaisimpien ongelmien ratkaisemisesta, on tämän päivän nuorissa, joista tulee huomisen johtajia.”

Kaija Sääski
yrityspalvelujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu
Business Center Pohjois-Savo

Organisaatiomuotoilulla luodaan kilpailukykyä ja toimivia työyhteisöjä

Organisaatiomuotoilu kehittää yritystoimintaa henkilöstön näkökulmasta. Kuva: Shutterstock

23

Maailmamme muuttuu ja kehittyy yhä vain kiihtyvämmin. Arkiset askareemme ovat digitalisoituneet ja niiden luomat vaatimukset pakottavat tuotekehittäjiä sekä palveluntarjoajia vastaamaan haasteeseen uusilla innovaatioillaan. Kuluttajina olemme myös huomattavasti kriittisempiä käyttämiämme tuotteita ja palveluita kohtaan kuin ennen, joka lisää kilpailua tuotekehityksessä. Hyvä niin.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana palvelumuotoilusta ja sen menetelmistä on tullut globaalisti vakiintunut käsite osana palvelukokemuksen käyttäjälähtöistä suunnittelua kaikilla sektoreilla. Muotoilualan ammattilaisten sekä aiheeseen orientoituneiden yritysten keskuudessa ”design thinking”, eli muotoiluajattelu, johon palvelumuotoilu perustuu, on huomattavasti pidemmät perinteet. Sitä voi kutsua jopa vallitsevaksi kulttuuriksi, jossa empatia, loppukäyttäjän ymmärtäminen on suunnitteluprosessin keskiössä.

On huomattu, että teknologia tai pelkkä tarkoitusperäinen tavoite edellä tapahtuva tuote- ja palvelukehityksen kaari ei tuota toivottua lopputulosta käyttäjien keskuudessa. Palveluntarjoajien näkökulmasta tämä on myös liiketoiminnallisesti kallista. Kun kehitystyössä lähdetään liikkeelle, tulee olla selkeä näkemys siitä, että suunniteltava tuote tai palvelu vastaa sekä käyttäjien tarpeita että kehittäjän liiketoiminnallisia tavoitteita.

Katsottaessa asiaa yritysten näkökulmasta, onnistuneen liiketoiminnan taustalla ei ole pelkästään kohderyhmässään toimiva tuote tai palvelu. Kyse on ko-

konaisuudesta, pienistä osista koostuvasta moottorista. Työyhteisön arkiset prosessit, työnkulut ja niissä käytetyt työkalut luovat mekaniikan, joka vaatii huoltoa. Tämän koneiston rattaina ovat tietysti työntekijät, heidän käytäntönsä, roolit ja toimintamallit. Kokonaisuus vaatii jatkuvaa kehitystyötä, jotta yritys pystyy uudistumaan ja vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Kun työntekijät voivat hyvin, yritys voi hyvin. Se ei ole itsestään selvää ja vaatii paljon työtä, nimenomaan yhteiskehittämistä. Kun yritys muokkaa toimintamallejaan on henkilökunnalla aina se keskeisin rooli muutosprosessissa. Tätä kutsutaan organisaatiomuotoiluksi – organizational design, jonka monivaiheisen prosessin tavoitteena on kehittää yrityksen toimintaa työntekijöiden näkökulmasta. Tämä rakentaa yrityksestä persoonallisen, henkilökuntansa näköisen toimijan.

Sisäinen kehitystyö luo vahvan pohjan onnistuneelle liiketoiminnalle, heijastuen myös ulospäin oleellisena osana brändin kehittämisen prosessia. Kun työntekijät seisovat yrityksen brändin takana ja ovat siitä ylpeitä, rakentaa tämä juuret kokonaisimagolle.

24

Vertauskuvallisesti voisi maalailia esimerkkiä olympiahengessä jääkiekko-maajoukkueestamme, johon valitut pelaajat kertovat haastatteluissa olevansa ylpeitä saadessaan pukea leijonapaidan yllensä. Haastatteluissa ylistyssanat ja hymyt kuitenkin hyytyvät, kun peli ei kulje. Joukkuepeleissä kyse on valmentamisesta, siitä kuinka saada yksilöt pelaamaan omilla vahvuuksillaan tiimin hyväksi rakentaen yhteen hitsautuneen kokonaisuuden, joka tuottaa haluttua tulosta. Yrityskentässä tilanne on sama, jos kemia ei pelaa ja pelikirjana toimivat työprosessien mallit ovat väärät, tarvitaan aikalisä, tarvitaan organisaatiomuotoilua.

Sitten vaan järjestämään workshopeja, muotoilusprinttejä ja muuta kiva! Lisäksi suosittelen käymään tutustumassa SDN-verkostoon, eli Service design Networkiin. SDN on globaali yhteisö, alusta, jossa palvelumuotoilun ammattilaiset sekä muotoilua toimialallaan hyödyntävät yritykset jakavat tietoa, kokemuksiaan sekä verkostoituvat. SDN-verkostossa on myös Suomella oma maajaostonsa. Sivustolta löytyy ajankohtaista tietoa, esimerkiksi organisaatiomuotoilusta.

Jaakko Laukkanen
TKI-asiantuntija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kehittäjä, kumppani ja mentori – Alumnin monta roolia ...

Alumnitoiminta on näkynyt viime aikoina eri medioissa monin tavoin. Jokainen korkeakoulusta valmistunut opiskelija on alumni. Alumnitoiminnalla pyritään edistämään osaamisen kehittämistä valmistumisen jälkeen ja tiivistämään yhteistyötä ennestään työelämän kanssa. Alumnitoiminta mahdollistaa lisäksi opiskelijoiden verkostoitumista muiden alumnien kanssa. Alumnit välittävät koulutukseen tietoa työelämästä, jota voidaan hyödyntää opetuksessa sekä tutkimus- ja kehittämistyössä.

Alumnien merkitys on tunnustettu oppilaitosarjessa käyttämättömäksi voimavaraksi niin kansallisessa kuin kansainvälisessä koulutuksessakin. Alumnitoiminnan tavoitteena on yhteyden säilyttäminen oppilaitoksen ja sen entisten oppilaiden välillä tai yhteyksien luominen alumnien välille. Alumnitoiminta lisättiin korkeakoulujen tulostilastukseen vuoden 2019 alusta alkaen. Tämä on kirvoittanut korkeakouluja kehittämään aktiivisesti tätä toimintaa.

Alumnitoiminta kytkeytyy usein mentorointiin, uraohjaukseen tai työelämätoimintaan. Alumnien kokemusten kautta korkeakoulut voivat kehittää omia opintojaan vastaamaan paremmin opiskelijoiden ja työelämän tarpeita. Alumnit voivat toimia mentoreina opiskelijoille opiskelun aikana ja he voivat toimia myös toimeksiantajina työelämälähtöisissä projekteissa. Korkeakoulujen alumnitoiminnassa jaetaan tietoa uusimmasta tutkimuksesta ja vaihdetaan kuulumisia puolin ja toisin. Korkeakoulut hyötyvät merkittävästi, kun alumnit tuovat opetuksen ja tutkimuksen kehittämiseksi kokemuksia työelämästä. Tärkeää on huomioida, että alumnit ovat ikään kuin käyntikortti korkeakoululle opintojen aikana saavutetusta osaamisesta.

Koordinoidun alumnitoiminnan ensiaskeleet

Savoniassa alumnitoimintaa on toteutettu vaihtelevasti koulutusaloilla. Alumnitoimintaa kehitettiin OTE-hankkeessa (2019–2021), jonka tarveperustana oli vahvistaa opiskelijoiden oman ammatillisen osaamisen ja työelämävahvuuksien tunnistamista ja toisaalta tiivistää yhteistyötä koulutuksen ja työelämän välillä (OTE-hanke). Työllistyminen vaihtelee suuresti eri tutkintoalojen välillä ja myös opiskelijoiden työnhakutaidoissa on eroja. Alumnitoiminnalla on suuri merkitys opiskelijoiden ja työelämään siirtyneiden verkostoitumisessa. OTE-hankkeen Savonian osatoteutuksessa alumnit osallistuivat hankkeen tapahtumiin, kuten koulutusaloittain työelämäpaneelien ja järjestötreffien. Erilaisissa tapahtumissa opiskelijat pääsevät kohtaamaan oman alansa työelämäedustajia ja solmimaan kontakteja heidän kanssaan. Savonian alumnitoiminnassa havaittiin kehittämistarpeita, joihin vastaamaan OTE-hankkeessa tuotettiin alumnipolun kuvaus (kuva 1). Kuvaus on hahmotelma siitä, millaista alumnitoimintaa Savoniassa lähdetään luomaan. Alumnipolun kuvaus toteutettiin yhteistyössä opiskelijoiden kanssa yhteiskehittämisen hengessä.

Kuva 1. Alumnipolku Savoniassa (<https://www.thinglink.com/scene/1522938066765873153>)

Savonian alumnitoimintaa pyritään monipuolistamaan entisestään. Alumnille on tehty kysely vuonna 2021, jossa kartoitettiin heidän ajatuksiaan ja kokemuksiaan alumnitoiminnasta. Kysely on toteutettu osana opinnäytetyötä. Alustavien tulosten mukaan alumnit ovat kiinnostuneita yhteistyöstä oppilaitoksen kanssa, mutta heillä ei ole ollut riittävästi tietoa mitä toiminta ja yhteistyö voisivat olla. He pitivät hyvänä, että toimintaa nyt kehitetään aktiivisesti ja luodaan vahvempi alumnien verkosto.

Savonian alumnitoiminta käyntiin

Kuluvan vuoden aikana Savonian alumnitoiminnan kehittäminen käynnistyy toden teolla tehdyn taustatyön ansiosta. Sanoista tekoihin tartutaan kahden alumnikoordinaattorin johdolla. Lisäavuksi saamme alakohtaisia alumninyhdyshenkilöitä, joiden tietämys valmistuneiden kiinnostuksenkohteista ja alumnitoiminnan tuomasta molemminpuolisesta hyödystä on ensiarvoisen tärkeää.

Jo syksyllä 2022 tavoitteena on käynnistää alumnitoiminta yhteisellä alumnialustalla. AMK- ja YAMK-alumnien piilossa oleva potentiaali tiedon jakamisen, uuden oppimisen ja verkostoitumisen saralla saadaan näkyväksi ja vuorovaikeutus monialaiseksi ja -suuntaiseksi. Alumnitoimintaa kehitetään alumnien ja työelämän toiveet huomioiden.

Savonian alumni, olisiko sinun juttusi olla kertomassa omaa uratarinaasi, mentoroimassa pian valmistuvaa opiskelijaa tai jakamassa osaamistasi vieraillevana luennoitsijana? Vai voisiko tätä kautta löytyä potentiaalinen asiantuntija oman organisaation kehittämiseen, järjestää vuosikurssitapaamisen tai kokoontua oppimaan uutta mielenkiintoisen työelämän ilmiön äärelle? Tai onko Sinulle joku hyvä idea, jota voisimme hyödyntää alumnitoiminnan kehittämisessä? Seuraamalla ja osallistumalla pääset mukaan yhteiskehittämiseen!

Näitä ja paljon muuta on luvassa Savonian alumnitoiminnassa, stay tuned!

Johanna Lehtonen, sosiaalialan lehtori, AMK-alumnikoordinaattori
Nina Huotari, liiketoimintaosaamisen lehtori, YAMK-alumnikoordinaattori
Anu Kinnunen, koulutuspäällikkö (sosiaali- ja terveysala)

Lähteet:

Nieminen, H. Osallisuudesta intoa alumnitoimintaan. Arene-blogi. <https://www.arene.fi/ajankohtaista/osallisuudesta-intoa-alumnitoimintaan/>

OTE-hanke. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittaman hankkeen kuvaus. Saatavilla: <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projekтикoodi =S21741>. Viitattu 15.2.2022.

Lapsen kyynelsilmät ovat sodan jatkuva oppi

28

Sodan kaiut kuuluivat perheissä vielä 1970-luvulla

Alakouluajoilta muistan äitini lauseen: ”Minä itkin, kun en päässyt kouluun.” Syy tuohon itkuun oli sota, joka keskeytti kouluvuoden tai lyhensi sitä. Äiti oli talvisodan syttyessä 9-vuotias. Pahimmillaan alakoulun yhden vuoden asiat oli käyty tuolloin kahden viikon aikana. 85-vuotias mökkinaapuri totesi noista vuosista, että siinä ajassa sitten opittiin mitä opittiin.

Äitini kertoma jätti sukupolvien kokemuskuilusta huolimatta tai ehkä juuri sen takia se mieleeni pysyvän muistijäljen. Muistan lapsen ihmettelyn, olinhan rauhan ajan lapsi. Itse olisin mielelläni jäänyt joinakin aamuina nukkumaan lämpimään sänkyyn kouluunlähdön sijasta.

Sota kummitteli vanhempieni puheissa muutenkin. Puolikuntoista tavaraa pantiin talteen argumentilla ”Ee tiää vaekka tarvii, jos tulloo sota.” Jonkinlaisena jäänteenä tuosta säästäväisyydestä kerään edelleen keittiön laatikkoon narun pätkiä, kaiken varalta.

1980-luvulla rauhanmarssittiin kylmän sodan katveessa

Lukio- ja yliopisto-opiskeluajakseni varjosti maailmanpolitiikan kylmän sodan tunnelma. Idän ja lännen vastakkainasettelussa hirvitti ydinsodan mahdollisuus. Vaikka opiskeluun kuului paljon iloa, naurua ja tulevaisuudenunelmia, taustalla liikkui ahdistus, jonka muistan hetkittäin olleen suorastaan lamaanuttava.

Syksyllä 1983 Jyväskylässä opiskelupäivän jälkeen kävin marssimassa rauhan puolesta, niin kuin moni muukin. Tuona vuonna rauhanmarssille osallistui jopa 200 000 suomalaista, vaikka kylmän sodan kausi alkoi olla loppuillaan. Tapahtumasta jäi muistoksi banderolli, kankaalle painettu rauhankyyhky, jota pidin pitkään opiskelukämppäni seinällä.

Kyyhkykuva on minulla edelleen. En osannut ajatella, että tarvitsisin sitä vielä oikeasti. Kului lähes neljäkymmentä vuotta.

Torstai 24.2.2022 toi sodan kasvot taas lähelle

29

Eilen 1.3. olin Kuopion torilla Ukrainan rauhan puolesta järjestetyssä tapahtumassa. Minulla oli 1980-luvun rauhankyyhkykuva mukana.

Ukrainan sodasta meille välitetään monenlaisia tietoja ja kuvia. Tiedostan toki, että ne ovat osaltaan informaatioodankäyntiä. Sitä ovat myös ukrainalaisen lapsen kyyneliset kasvot, kun hän kertoo pakomatkasta pommitusten alta.

Olivatpa kuvat informaatioodaa tai ei, lapset kärsivät sodasta aina. Aina. Mietin, miten moni lapsi Ukrainassa ja monessa muussakin maassa jakaa äitini kohtalon ja surun siitä, että koulu keskeytyy sodan takia. Kaikki myötätuntoni on heidän puolellaan. Lapsilla pitäisi olla oikeus pelkäämättä oppia uutta ja unelmoida, ei oppia pakenemaan, sotimaan tai piileskelemään kellareissa.

Äiti lähti taivasmatkalle viime syksynä. Huomaan ajattelevani, että onneksi hän ei ehtinyt kuulla Ukrainan sodan uutisia. Lapsi hänessä olisi itkenyt taas.

Marja Kopeli

Koulutusasiantuntija, jatkuva oppiminen
Savonia-ammattikorkeakoulu

Luontodialogissa

Elonkirjoa. Kuva: Jyri Wuorisalo.

Mikä meitä estää pysäyttämästä luontokatoa? Mitä luonto sinulle merkitsee? Näitä kysymyksiä pyöritteli tänään keskiviikkona 9.3.2022 yli sata ryhmää ympäri Suomea. Ilmasto- ja ympäristöaktivisteja, elinkeinoelämän edustajia, aluekehittäjiä, tutkijoita, taiteilijoita, toimittajia, opiskelijoita, opettajia, poliitikkoja ja virkahenkilöitä kokoontui toteuttamaan Sitran organisoimaa Suomen suurinta Luontodialogi-päivää. Luontosuhteemme on kestävyysmurroksessa; miten siis luontosuhteemme vaikuttaa siihen, millaista tulevaisuutta rakennamme?

Näin suuri osallistuminen kertoo siitä, että Ihmiset haluavat pohtia yhdessä kestävää tulevaisuutta. Ymmärrämme jo sen, että luontokato eli luonnon monimuotoisuuden, elonkirjon heikentyminen vaikuttaa elintapoihin, elinkeinoin ja elinmahdollisuuksiin. Olemme pisteessä, jossa elämäntapamme on maapallon resurssien kannalta kestämaton. Tekniset ratkaisut eivät yksinään riitä, tarvitaan muutoksia myös kulttuurissa ja ajattelutavoissa. Kun puhumme luonnosta, puhumme samalla hyvinvoinnistamme, terveydestämme ja taloudestamme.

Luontodialogi rakentaa Luontoviisas Suomi 2035 -visiota, joka pyrkii luomaan toivottavan ja todenmukaisen kuvan vuodesta 2035, jolloin olemme saaneet pysäytettyä luontokadon Suomessa yhteistyöllä ja laajalla keinovalikoimalla. Näin Sitra asettaa tavoitteen. Toukokuussa on julkistus. Prosessissa käytetään Erätauko-keskustelumenetelmää, joka on tapa käynnistää ja käydä rakentavaa yhteiskunnallista keskustelua – mahdollisuus pysähtyä ja harkita asioita rauhassa. Erätaukon avulla voit tuoda eri lähtökohdista tulevia ihmisiä käymään tasavertaista keskustelua. Seuraa Luontoviisas Suomi 2035 -vision rakentamista: <https://www.sitra.fi/hankkeet/luontoviisas-suomi-2035-visio/>.

Savonia-ammattikorkeakoulu ja Nuorisokeskus Metsäkartano Rautavaaralta järjestivät tänään yhdessä yhden näistä luontodialogeista. Keskustelijoina oli yritysten edustajia, viestintäammattilaisia sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioasiantuntijoita. Ryhmä pohti niin keinoja tulevaisuustietoisuuden parantamiseen kuin mahdollisia tekoja siihen, miten sovitamme elämämme entistä paremmin luonnon kiertokulkuun. Pohdinnoissa nousi vahvasti esille kysymys mikä on riittävää hyvälle elämälle. Kohtuullistamisessa yksi keino on listata mitä haluaa ja mitä tarvitsee; tarvelista voi ollakin yllättävän lyhyt.

Myös kriisitietoisuus nousi keskusteluihin, onhan ilmasto- ja ympäristöturvallisuuden edistäminen keskeinen osa inhimillisen turvallisuuden rakentamista luontokadon ja ilmastonmuutoksen edetessä. Luontodialogi on kriisinhallintaa ja ympäristösovittelua. Ryhmässä joku tiivistikin hienosti: ”Jokainen meistä voi olla osa ratkaisua ja edistää yhteiskunnassa niitä voimia, jotka ohjaavat meidät ulos näistä kriiseistä.”

Luontokadon pysäyttämiseen tarvitaan meidät kaikki. Vain yhdessä voimme luoda tulevaisuusperintöä, jossa aineeton kulttuuriperintö kuten asenteet, tiedot, taidot ja teot eli sivistys toimivat perustana keinoille, joilla tavoitellaan toivottua tulevaisuutta.

Jyri Wuorisalo

TKI-asiantuntija, kansainväliset palvelut (human security ja ilmastoturvallisuus)

Mikä ihmeen Master School?

32

Vapaasti suomennuttunahan se olisi Maisterikoulu, mutta se ei kuulosta oikein luonnolliselta suomalaisen korvaan. Käytämme ammattikorkeakouluissa käsitettä Master School, joka tarkoittaa vastuualuetta, yksikköä, tiimiä tai muuta sellaista, joka vastaa ylempien ammattikorkeakoulututkintojen suunnittelusta ja toteuttamisesta osana ammattikorkeakoulun muuta toimintaa. Master School löytyy osasta ammattikorkeakouluja ja toiset ammattikorkeakoulut ovat organisoineet ja nimenneet ylempien ammattikorkeakoulututkintojen toteuttamisen toisilla tavoin.

Ammattikorkeakoulun ylempi ammattikorkeakoulututkinto ja tiedeyliopiston maisterin tutkinto ovat molemmat ylempiä korkeakoulututkintoja ja sijoittuvat tasolle seitsemän Euroopan parlamentin ja neuvoston suositukseen eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen mukaisesti (European Qualifications Framework, EQF). Aika ajoin pinnalle nousee keskustelu Maisteri (AMK) nimikkeestä, kuten on tänäkin keväänä tapahtunut. Nähtäväksi jää, miten tällä kertaa käy.

Juhlavuosi

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot täyttävät tänä vuonna 20 vuotta. Tutkinnot perustettiin vastaamaan työelämän kehittämistarpeisiin ja useimmiten opinnäytetyötkin ovat työelämälähtöisiä, joissa kehitetään työelämää eri näkökulmista tutkimuksellisella kehittämisotteella. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot vastaavat myös yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin mukailien ammattikorkeakoulujen strategisia painoaloja. Monet ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot toteutetaan monimuotototeutuksina, joka tarkoittaa sitä, että on sekä lähipäiviä että itsenäistä opiskelua. Löytyypä kokonaan verkko-opintoinakin suoritettavia tutkintoja. Nämä pedagogiset ratkaisut mahdollistavat aikuisen opiskelijan opintojen yhteensovittamisen muun elämän kanssa. Opintojen laajuus on 60–90 opintopistettä ja kesto keskimäärin 1,5–3 vuotta.

Ketkä hakeutuvat opiskelemaan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa?

Tutkinto on tarkoitettu niille, jotka haluavat kehittää itseään ja työelämää. Monella siintää haaveissa myös uralla eteneminen erilaisiin kehittämis- ja johtotehtäviin joko omassa organisaatiossa tai uudessa työpaikassa. Tilastot kertovat myös sen, että ylempään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen nostaa ansioita. Lisäksi tutkinnon suorittaminen mahdollistaa hakeutumisen aina tohtoriopintoihin saakka. Toki tästä päättää jokainen yliopisto ja tiedekunta itsenäisesti. Ihan kuka tahansa ei kuitenkaan voi hakeutua opiskelemaan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa; aikaisempi tutkinto ja työkokemusta täytyy olla. Kevään 2022 yhteishaku alkaakin juuri sopivasti tänään eli 16.3. ja kestää 30.3.2022 saakka. Tarjolla on paljon mielenkiintoisia tutkintoja, joten voi olla jopa vaikeaa päättää mikä olisi juuri se sopiva tutkinto minulle. Ammattikorkeakoulujen sivuilta sekä opintopolusta löytyy yksityiskohtaisempaa tietoa eri tutkinnoista. Lisäksi ammattikorkeakoulut keräävät valmistumisvaiheessa olevilta opiskelijoilta palautetta (AVOP-kysely) toteutuneesta koulutuksesta. Kannattaa siis kurkata tämäkin linkki.

Riitta Turjamaa

Koulutuspäällikkö, jatkuva oppiminen/Master School
Savonia-ammattikorkeakoulu

Lähteet:

Opetushallitus. Tutkintojen viitekehykset. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-viitekehykset>

Opintopolku. <https://opintopolku.fi/konfo/fi/sivu/korkeakoulujen-kevaan-2022-toisen-yhteishaun-koulutustarjonta-julkaistu>

Vipunen. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammattikorkeakoulutus%20-%20opiskelijapalaute%20-%20YAMK%20-%20ammattikorkeakoulu.xlsb

Luovuus on synnynnäistä – muotoilu on osaamista

34

Martti Kurvisen Kotoa kiertoon –suunnittelukilpailun voitto: Lajittelutorni. Kuva Martti Kurvinen.

Kriisit ja ongelmat pakottavat luoviin, uusiin näkökulmiin ja ratkaisuihin. Ihminen on syntymästään luova. Pikkulapsi on mitä kekseliäin keksimään jänniä sanoja, tekemään havaintoja ja rohkea kysymään tuntemattomalta: kuka sinä olet?

Meidän hieno ja maailmallakin arvostettu koulutusjärjestelmämme ottaa nopeasti niskalenkin liiasta mielikuvituksesta ja luovuudesta. Enää ei saakaan kehuja nokkeluudesta, vaan haukkuja, jos ei osaa edes yhdyssanoja.

Eräs suomen opettaja pitikin nuoruudessaani yksikertaisesti tyhminä niitä oppilaita, jotka eivät osanneet kaikkia suomen kielen yhdyssanoja. Taisin kuulua siihen joukkoon.

Äkkiä koulussa komennetaan vilkkaat koululaiset tuppisuiksi, vaikka mielikuvitus lentäisi ja juttu luistaisi. Hiljaisuuden ja paikalla istumisen uskotaan takaavaan oppimisen, vaikka mieli leijailisi yläpilvissä. Opetussuunnitelma määrää, mitä opetetaan ja mitä opitaan, jos opitaan.

Kun nämä samat koululaiset viimein etenevät opiskelijoiksi ammatilliseen koulutukseen tai korkeakouluihin, teemme kaikkemme, jotta heidän rohkea luovuutensa lähtisi jälleen lentoon. Järjestämme innovaatioleirejä, ideatyöpajoja, kannustamme osallistumaan liikeideakilpailuihin.

Arki ruokkii luovuutta. Oivaltavia innovaattoreita ovat kotiäidit. Lapsikatraan kanssa päivät eivät ole rutiineja, vaan täynnä yllättäviä tilanteita, joista selviään luovimalla, nokkelia ratkaisuja löytäen.

Yksi arkiluovuuden aarreaitta on Niksi-Pirkka. Sieltä, jos mistä löytää helppoja ja halpoja toimintavinkkejä, mihin tahansa ongelmaan. Suosikkini ovat sukka-housujen hyödyntäminen, milloin mihinkin arjen haasteeseen.

Toimivat ratkaisut edellyttävät hyvää muotoilu, joka edellyttää luovuutta. Hyvä muotoilu huomataan vasta, kun sitä ei ole, on tuttu sanonta.

Ekokumppanit ja Pirkanmaan jätehuolto järjestivät Kotoa kiertoon -suunnittelukilpailun, jonka voitti Savonia-ammattikorkeakoulun muotoilun opiskelija Martti Kurvinen Lajittelutornillaan.

Yleensä keittiö- ja säilytystilat eivät tue eri jätelajien lajittelua. Kilpailun tuomaristo oivalsi tornin monimuotoisuuden: jätelajittelun lisäksi, erilaisia moduuleita käytettäessä torni muunneltavissa kirjahyllyksi, naulakoksi, peiliksi tai valaisimeksi. Arviointiraadissa olivat mukana Novart, YIT Suomi, TOAS ja K-Rauta Lahdesjärvi.

Kurviselle oli selvää, idea ei saisi viedä liikaa tilaa. Hän halusi tuotteen olevan myös esteettinen. Suunnittelun innoituksen lähteenä toimi Selviytyjät -sarjan Intant Insanity -palapeli.

Näin syntyi pyörivä lattialaite, joka toimii jätteenlajittelualustana sekä sisustuselementtinä. Lajittelutorni on tilaihme: se vie pohjapinta-alaa korkeussuunnassa. Siitä tilasta ei usein ole puutetta, vaan lattiapinta-alasta.

Kaija Sääski

Yrityspalvelujohtaja Savonia-ammattikorkeakoulu

Työelämän kumppanuuksia kehittämässä tulevaisuuden osaamisen vahvistamiseksi

Työelämän ja korkeakoulutuksen kumppanuutta pidetään keskeisenä tulevaisuuden keinona koulutuksen, työelämän ja yhteiskunnan kehittämisessä (Häggman 2013). Tulevaisuudessa korostuu entistä enemmän osaamisen kehittäminen autenttisissa työympäristöissä. Opetuksen siirtäminen luokkakeskisestä opetuksesta työelämän konteksteihin ja erilaiseen hanketoimintaan on edellyttänyt koulutuksen toimintakulttuurien uudelleen tarkastelua ja joustavuutta toimintaprosesseihin. Tavoitteena tulee olla edelleen ammattikorkeakoulutuksen ja työelämän rajapinnoissa tapahtuva oppiminen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen. Ammattikorkeakoulutehtävien uudenaikaiset painotukset ovat puolestaan edellyttäneet työelämältä ammattikorkeakoulutuksen uudenaikaisen roolin tunnistamista ja omien odotusten uudelleen jäsentelyä. (Häggman-Laitila & Rekola 2012)

Työelämäyhteyksien rakentaminen ja edistäminen ammattikorkeakouluissa ei ole siis pelkästään lakiin kirjattu tehtävä ja edellytetty toimintamalli vaan lisäksi toiminnan laatua ja kehitystä määrittävä tekijä. Tältä pohjalta kumppanuuksien rakentaminen ja toimiva kumppaniverkosto voi jatkossa yhä vahvemmin määrittää ja edistää koulutuksentarjoajan perustehtävän hoitamista, koulutuksen tuloksellisuutta painottavat laadulliset kriteerit määrällisten ohella täyttäen. (Ilmonen ym. 2011)

Kumppanuuksia tarvitaan tulevaisuuden osaamisen kehittämiseen. Kuva: Pixabay.

Savonia-ammattikoreakoulussa sosionomin tutkinto-ohjelmassa on vuosien ajan osallistuttu aktiivisesti työelämän erilaisin kehittämisprojekteihin. Vuoden 2022 alussa käynnistyi STEA:n rahoittama ja Munuais- ja maksaliiton hallinnoima kolmivuotinen ”Oivalluksia lapsilähtöisen osallisuuden polulla”-hanke. Hankkeen tarkoitus on vahvistaa alakouluikäisen lapsen osallisuutta ja yhdenvertaisuutta järjestöjen ryhmätoiminnassa. Toisena tavoitteena on lisätä tukea tarvitsevan lapsen kanssa toimivien aikuisten osallisuustaitoja.

Sosionomin tutkinto-ohjelma (AMK ja YAMK) toimii hankkeessa yhtenä yhteistyökumppanina. Osallisuusosaaminen vahvistaminen on keskeinen sisältö myös em. koulutuksissa (www.savonia.fi) Työelämän ja koulutuksen yhteistyö rakennetaan työelämlähtöisesti tavoitteena strateginen ja pitkäjänteinen yhteistyö hankkeen ajan. Yhteistyössä vahvistetaan sekä työelämän että opiskelijoiden tuottaen samalla uusia ideoita osallisuuden vahvistamiseen sekä mahdollistamalla toimijoiden kokemuksellista oppimista yhdessä. Samalla yhteiskehitetään lapsilähtöisiä palveluita. Yhteistyössä on vahvasti tutkimuksellinen työote läsnä. Opiskelijoilla on mahdollisuus tehdä myöhemmin myös opinnäytetöitä hankkeelle.

Oivalluksia lapsilähtöisen osallisuuden polulla hankkeessa tuotetaan yhteiskehittämisen keinoin menetelmiä ja mittareita erityistä tukea tarvitsevien lasten osallisuuden vahvistamiseksi ja vaikuttavuuden todentamiseksi. Menetelmiä ja mittareita pilotoidaan kahdella alueella Pohjois-Savossa ja Varsinais-Suomessa. Mukana on kolmannen ja julkisen sektorin toimijoita. Hankkeen keskeisiä kumppaneita ovat myös Savonia ja Kuntoutussäätiö.

Sosiaaliala, varhaisen tuen asiantuntija (YAMK) ryhmä osallistuu hankkeeseen opintojakson Osallistavat lapsiperhetyön menetelmät ja varhaisen tuen työkäytännöt- tiimoilta. Yhteistyötä hankkeeseen aloitetaan keväällä 2022. Yhteistyö hankepäällikkö Timo Rautiaisen kanssa käynnistetään niin, että hän tulee alustamaan hankkeen sisällöstä ja avaamaan yhteistyömahdollisuuksia yamk-ryhmälle jo keväällä 2022. Tiivis yhteistyö starttaa todenteolla käyntiin syksyllä 2022. Myöhemmin mukaan tulevat myös sosionomi (AMK) opiskelijat.

Työelämän ja ammattikorkeakoulun kumppanuuteen vaikuttavat yhteinen kehittämiskohde, yhteinen ymmärrys, työntekijöiden keskinäinen vuorovaikutus ja osallistava muutosjohtaminen. Kumppanuus on tärkeä edellytys yhteiskunnallisten kehittämiskohteiden tunnistamisessa. Kumppanuudesta on todettu olevan hyötyä esimerkiksi henkilöstön asiantuntijuudelle, ja työkäytäntöjen kehittymiselle (Häggman-Laitila & Rekola 2012). Tällaista systemaattista kumppanuustoimintaa on syytä jatkossa kehittää tulevaisuuden ammattilaisten osaamisen vahvistamiseksi.

Kirjoittajat

Pirjo Turunen, sosiaalialan yliopettaja, Savonia ammattikorkeakoulu
Anu Kinnunen, koulutuspäällikkö, Savonia-ammattikorkeakoulu
Timo Rautiainen, hankepäällikkö, Munuais- ja maksaliitto

Lähteet:

Häggman-Laitila, A. (toim.) 2013. Ammattikorkeakoulun ja työelämän kumppanuus Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja.

Häggman-Laitila, A., Rekola, L. 2012. Työelämän ja ammattikorkeakoulun kumppanuus analyysi edistävistä ja estävistä tekijöistä. Janus vol. 20 (3) 2012, 249–267.

Ilmonen, H., Immonen, S., Jauhainen, P., Karasma, N., Valolahti, K-N. 2011. Kumppanuutta kehittämässä – Kumppanuuden rakentamiskokeiluja ammattikorkeakoulun, ammatillisen koulutuksen ja työelämän välillä. Journal of Finnish University of Applied Sciences 2/2011.

Savonian opetussuunnitelmat: <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=IS>

Sosionomin tutkinto-ohjelma, sosiaalian kompetenssit: <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=IS&krtid=1538&tab=2>

Sosiaalia, varhaisen tuen asiantuntija (YAMK) osaamistavoitteet: <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetussuunnitelmat/?yks=KS&krtid=1493&tab=2>

Muutos ja vaihdos – organisaatioissa niitä riittää. Savoniassa on menossa ”sydämensiirto”

Onko sinun työpaikallasi tapahtunut organisaatiomuutosta? Tai vaihdettu tietojärjestelmää? Aika monet voinevat vastata molempiin kysymyksiin painokkaasti ”kyllä”.

Itsellänikin on työuraa takana jo pitkälti, joten siihen on mahtunut sekä monta muutosta että vaihdosta. En jaksakaan edes laskea niitä. Eikä se ole tärkeää.

Organisaatiomuutoksella kiinni uuteen aikaan

Muutokset ajoittuvat organisaatioissa ja niin myös korkeakoulumaailmassa usein strategiakausien vaihteeseen. Johto haluaa tukea strategisia kehittämistavoitteita resursoinnilla ja uudella organisoitumisella. Näin saadaan lisäboostia kehittämiseen. Säilyäkseen kilpailukykyisinä organisaatioiden on pysyttävä ympärillä puhaltavissa muutostuulissa mukana.

Muutos on aina mahdollisuus, näin meille sanotaan. Omassa työhistoriassani oli aika, jolloin organisaatiomuutoksen yhteydessä ohjeistettiin hakemaan omia tehtäviä uudelleen, että sai jatkaa pestissään. Noin olen tehnyt useita kertoja.

Tuollaisessa tilanteessa on mahdollista myös jättää hakematta entisenlaista työnkuvaa, mikä mahdollistaa muutoksen yksilötasolla. Parhaassa tapaukses-

sa tuolloin voi saada uuden tuoreuttaan kiinnostavan tehtäväkuvan. Niinkin on käynyt, onneksi.

Uusia tietojärjestelmiä monesta syystä

Tietojärjestelmät ovat useille meistä olennainen osa arkea. Risteilemme päivittäin asiakas-, talous- ynnä muissa järjestelmissä tai oppimisympäristöissä. Ja niitä riittää. Esimerkiksi korkeakoulussa käytössä olevia järjestelmiä voi luotella helposti pitkälti toistakymmentä.

Silloin tällöin on tarpeen vaihtaa järjestelmää. Tarvitaan tehokkaampaa ja päivittyviä prosesseja paremmin tukevaa tiedonhallintaa tai käyttökokemukseltaan helpompia sähköisiä ympäristöjä. Viime aikoina tietoturvanäkökulma on myös tullut entistäkin ajankohtaisemmaksi kyberhyökkäysten uhkan takia.

Parhailtaan olemme vaihtamassa keskeistä tietojärjestelmäämme eli opiskelijahallintajärjestelmää. Vaihdos on noin vuoden kestävä projekti, joka on nyt jotakuinkin puolessa välissä. Projekti sisältää toden totta monenlaista; on benchmarkkausta, suunnittelua, kehittelyä, datan siirtoa, koodaamista, työpajoja, tiedottamista ja opastusta ynnä muuta.

Osaava projektin toimijajoukko on ehdoton edellytys onnistuneelle lopputulokselle. Uuden järjestelmän logiikka pakottaa myös päivittämään prosesseja ja vastuita.

Keskeisen tietojärjestelmän vaihdos on kuin sydämensiirto

Opiskelijahallintajärjestelmän vaihtaminen tarkoittaa muutoksia lähes kaikille korkeakouluyhteisön jäsenille – niin opiskelijoille, opettajille kuin korkeakoulupalvelujen henkilöstöllekin. Siksi sitä voi verrata jopa organisaatioitasolla tehtävään sydämensiirtoon. Toimintojen siirtämisessä pitää varmistaa, että syke ja vuosikellon mukainen toiminta pääsee jatkumaan mahdollisimman sujuvasti, vaikka taukoa väistämättä jossain vaiheessa tuleekin.

Savoniassa tauko ajoittuu ensi kesälle, mikä tarkoittaa opiskelijoille mm. poikkeuksellisia aikatauluja valmistumiseen, tehtävien palautukseen ja suoritusmerkintöihin. Tavoitteena on, että muutostilanne sujuu kuitenkin hallitusti ja eri toimijaryhmät saavat uuden järjestelmän käyttöön sujuvasti.

Täysin ilman kimmelluksia ensi kesästä ja tulevasta vaihdoksesta tuskin selvitään, mutta pidetään peukut pystyssä ja tehdään parhaamme.

Marja Kopeli
koulutusasiantuntija, jatkuva oppiminen
Savonia-ammattikorkeakoulu

Elonkirjo vaatii vaalimista

Luontosuhteemme on muutoksessa. Kuva Jyri Wuorisalo.

Ilmastonmuutos, biodiversiteetin väheneminen ja luonnonvarojen liikakäyttö muodostavat kestävyyskriisin, joka uhkaa ihmiskunnan hyvinvointia. Biodiversiteetin väheneminen, arkikielessä luontokato eli luonnon monimuotoisuuden ja elonkirjon heikentyminen on noussut nopeasti ilmastonmuutoksen rinnalle kuvaamaan kehityskulkua, joka vaikuttaa koko maapallon elinvoimaan.

”Ilmastonmuutos, luontokato ja muut ekologiset kriisit etenevät kiihtyvällä tahdilla. Päästövähennystavoitteista on jääty pahasti jälkeen ja paine ympäristötoimien kiihdyttämiseksi kasvaa. Lähivuosina on odotettavissa nopeasti tiukkenevia säästöksiä sekä ekologisten järjestelmien heikkenemisen laukaisemia yhteiskunnallisia kriisejä ja markkinahäiriöitä.” Näin muotoilee tulevaisuuttamme itsenäinen monitieteinen tutkimusyksikkö BIOS.

Ilman luonnon monimuotoisuutta meillä ei olisi elämän perusedellytyksiä, kuten juomavettä, ruokaa tai happea. Ilman monimuotoista luontoa ei olisi myöskään hyvinvointia tai talouskasvua.

Ihmiskunta on nyt vauraampi kuin koskaan, mutta samalla luonnon monimuotoisuus hupenee nopeammin kuin kertaakaan ihmiskunnan historiassa. Seuraukset ovat vakavat ja kauaskantoiset paitsi ihmisten terveyden ja elannon, myös talouden näkökulmasta. Näin totesi talvella 2021 julkaistu Dasguptan raportti (The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review). Dasguptan raportti tuo uudella tavalla esiin luonnon monimuotoisuuden merkityksen talousjärjestelmämme perustana.

Maailman talousfoorumin mukaan noin puolet maailman BKT:sta on riippuvaista luonnon monimuotoisuudesta. Monimuotoisuuden edistäminen löytää näin myös yritysten vastuullisuustyöhön erityisesti kiertotalouden ratkaisuilta, joilla voidaan tehokkaasti torjua luontokatoa.

Euroopan komission käynnistämä vihreän kehityksen ohjelma eli Green Dealin lähtökohtana on se, että ilmastonmuutos ja ympäristön pilaantuminen ovat perustavanlaatuisen uhka Euroopalle ja koko maailmalle. Tätä tukee jatkuvasti vahvistuvat EU:n kestävän rahoituksen toimet, jotka vaikuttavat erityisesti yritysrahoitukseen sekä tutkimus-, innovaatio- ja kehitysrahoitukseen.

EU:n kestävän rahoituksen toimet rakentuvat esimerkiksi EU:n kestävän rahoituksen taksonomialle, jolla luodaan luotettava tieteeseen perustuva määritelmä kestäville sijoituskohteille. Taksonomialla pyritään määrittelemään yhdenmukaiset ja tieteeseen pohjautuvat sijoituskohteiden ympäristöllisen kestävyuden arviointikriteerit.

Onhan meillä Pohjois-Savossa tarpeeksi kunnianhimoisia keinoja vauhdittaa elonkirjon vaalimista? Meillä on enemmän kuin koskaan rahaa aluekehitykseen, joten voimme nostaa entistä enemmän esille keskustelua ilmasto- ja ympäristöturvallisuuden sekä hyvinvoinnin edistämisen suhteesta.

Jyri Wuorisalo

TKI-asiantuntija, kansainväliset palvelut (human security ja ilmastoturvallisuus)

Pohjois-Savon yrityskenttää kehitetään kumppanuuksien avulla

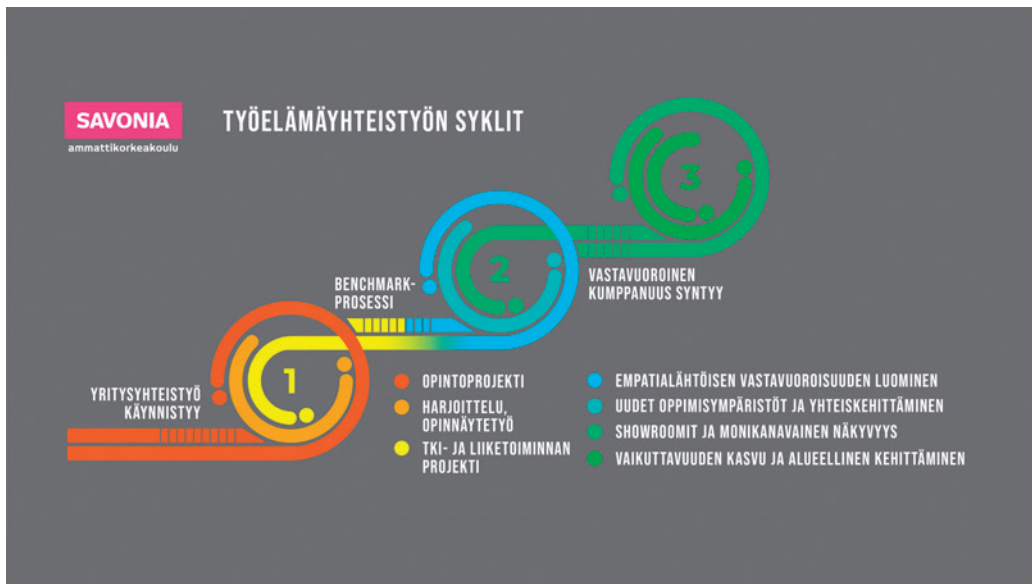

Eri tasoiset kumppanuudet ovat useasti organisaatioiden toiminnallisen kehityksen, palvelutarjottimen monipuolistumisen sekä liiketoiminnallisen kasvun taustalla. Tässä hetkessä on tärkeää arvioida omaa toimintaamme ja hahmottaa roolia alueellisen kehityksen tekijänä. Kuinka pystymme yhdessä monialaisena yhteisönä vastaamaan ketterämmin tulevaisuuden haasteisiin?

Pohjois-Savon alueellisessa kontekstissa, meidän on entistä aktiivisemmin luotava kumppanuuksia, vahvoja siteitä, joiden avulla voimme oppia toisiltamme ja yhdessä rakentaa uudistuvan liiketoiminnan, innovaatioiden ja kansainvälistymisen aikaa sekä kehittää erityisesti pk-yritysten sektoria. Koulutusorganisaatioilla, tulevaisuuden huippuosajien kouluttajilla, on tässä erittäin suuri vastuu.

Kuten tiedämme, yritysten kilpailukyvykkyyden parantamisen taustalla vaikuttaa henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä uusien työntekijöiden rekrytoinnin tarpeet, jotta saadaan valjastettua alakohtainen laadullinen kyvykkyys osaksi tuotantoketjua. Esimerkiksi teknologisen kehityksen ja digitalisaation luomat mahdollisuudet synnyttävät yrityksiin tarpeita keskittyä uusiin innovaatioihin tuotekehityksessä. Tämä luonnollisesti vaatii osaavaa työvoimaa, jolla on uusin tietotaito substanssiosaamisessa.

Koulutusorganisaatioiden tulee siis saada tieto kentältä ja pystyä reagoimaan kysynnän luomiin tarpeisiin rakentaessaan koulutusohjelmien opetussuunnitelmia sekä kehittäessään TKI- ja liiketoiminnan hankeaihioita sekä palvelutarjontaa. Keskustelun tulee olla aktiivista ja ennen kaikkea vastavuoroista.

Työelämäyhteistyön sykli. Jaakko Laukkanen, Savonia-amk.

Meillä Savoniassa, yrityspalvelujen tulosityksikössä olemme reagoineet alueellisiin yritysyhteistyön talkoisiin suunnittelemalla uuden vastavuoroista yrityskumppanuutta rakentavan toimintamallin. Puhumme ”Työelämäyhteistyön sykleistä”. Yllä esitetystä mallista syklit jakaantuvat kolmeen eri tasoon, eli yhteistyö syvenee asteittain. Kumppanuus käynnistyy usein kevyemmällä sidoksella, joko opintoprojektina, harjoitteluna tai opinnäytetyönä, jotka liitävät opiskelijoita yrityksen toiminnan kehittämiseen.

Toinen, rinnalla kulkeva väylä yhteistyön alkamiseen on TKI-hankkeiden tai liiketoimintapalveluiden kautta syntyvä, asiantuntijatyönä toteutettava asiakastoimeksianto. Tässä koulutusorganisaation ja yrityksen välinen vuorovaikutussuhde on jo alkumetreiltä selvästi syvempi. Tarve-, kilpailija- sekä markkina-analyysi astuvat tässä vaiheessa osaksi prosessia, jotka luovat empatialähtöisen, asiakasymmärryksen perustuvan suhteen molempien osapuolten välille.

Useasti tässä vaiheessa kohdataan koulutusorganisaatioiden ja yritysten välisen liiketoiminnallisen yhteistyön dilemma. Mistä löytää henkilöresursseja edellä mainitun, projekteja pohjustavan tutkimustyön tuloksena löydettyjen pullonkaulojen sekä tuotekehityksen luoman kysynnän ratkaisemiseksi. Vastaus ongelmaan löytyy hyvin läheltä. Kuten edellä mainitsin, uusista osaajista on suuri pula yrityksissä. Näin ollen ideaali tilanne niin yritysten, kuin koulutusorganisaatioiden näkökulmista on rakentaa oppimisympäristöjä, jotka toimivat yhteiskehittämisen alustoina luoden sykli-kaavion toisen tason.

Aidon työelämäälähtöisen, tulevaisuuteen katsovan yhteistyön luomiseksi tarvitaan oppimisympäristöjä, joissa opintojensa loppusuoralla kiitävät opiskelijat työskentelevät autenttisessa työelämässä simuloivassa ympäristössä, tiiviissä

asiantuntijaohjauksessa, tuottaen toimeksiantoja yrityksille. Tämä valmentaa opiskelijoita vahvaan asiantuntijuuteen sekä kouluttaa heistä erittäin osaavaa, ja ennen kaikkea kohdennettua työvoimaa yritysten substanssialan tarpeisiin. Syklin kolmannella, eli korkeimmalla tasolla, kumppanuussuhteen vastavuoroisessa kehitysprosessissa syntyneiden, monialaisten projektien tuomat vaikutukset näkyvät yritysten toiminnan kasvuna, valmistuvien opiskelijoiden työllistymisenä sekä alueellisena kehityksenä vieden Pohjois-Savon yrityskenttää kohti tulevaisuutta.

Jotta toimintamalli luo vaikuttavuutta, oleellisena osana kokonaisuutta toimii eri digitaalisia esitystekniikoita ja verkkoympäristöjä hyödyntävät showroomit, niin sanotut osaamisen näyteikkunat. Tärkeässä roolissa on tietysti myös monikanavaisen viestinnän aktiivinen hyödyntäminen, jotta tekeminen saadaan tarinallistettua viraalisti mielenkiintoiseksi. Asenne tulee olla kohdillaan! Ollaan siis ylpeitä siitä, mitä olemme yhdessä rakentamassa!

Tervetuloa yhteiskehittämisen aikakaudelle!

Un pour tous, tous pour un! (Alexandre Dumas)

Jaakko Laukkanen
TKI-asiantuntija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Jatkuva oppiminen – mitä se on?

Se on jokainen päivä. Joka päivä ihmettelet, oivallat. Jokaisen päivänä kiinnität huomiosi erilaisiin asioihin. Täydennät aiempia tietojasi uusilla näkökulmilla. Arvotat asioita vähän toisin. Muodostat uudenlaisen käsityksen vanhoista kokonaisuuksista. Näkökulmat saavat erilaisia merkityksiä mielessäsi.

Se on uteliaisuutta. Kun haluat ottaa selvää. Ymmärtää enemmän ja syvemmin. Jatkuva oppiminen ei edellytä tietoista opiskelua. Opiskelu kyllä täydentää tietovarastojasi ja vahvistaa tunnettasi ammattilaisuudesta ja asiantuntijuudesta. Osaamisen vahvistumisen kokemuksesi muuttaa käsitystäsi itsestäsi. Se tuo varmuutta työhösi ja pystyt perustelemaan oman paikkasi osaavassa ryhmässä ja yhteisösi jäsenenä.

Kun uuden omaksuminen on oman elämäsi kannalta tärkeää, se vie sinua kohti jotain tavoittelemisen arvoista, syntyy motivaatio ja oivaltamisen halu. Kun tunteet heräävät, tapahtuu oppimista.

46

Jatkuva oppiminen on niin paljon enemmän kuin muodollista opiskelua. Non-formaali oppiminen ja oivallukset, joita syntyy kun haastat itsesi uuden äärelle, sivupoluille.

Oppiminen onkin elämäkokemusta. Omien rajojen kokeilua ja venyttämistä. Kun olet epävarma, tai huomaat epäonnistuviasi etkö tahdokin löytää uudet keinot päästäksesi tavoitteeseesi? Jotta voit nauttia onnistumisen riemusta. Ja silloin, silloinkin olet oppinut jotain lisää.

Miten tämä tehdään näkyväksi osana opiskelua? Miten koulumaailma ja työelämä oppii tunnistamaan ja tunnustamaan erilaisen opitun kertymisen ja kunkin oppijan ja työntekijän vahvuudet, ellei niistä ole todistusta tai arvostusta? Tämä on keskeinen kehittämisen alue jatkuvassa oppimisessa sekä osana opintojen että työelämän kehittämistä.

Mitä haluat seuraavaksi ihmetellä, oivaltaa, oppia? Miten sen teet? Kenen kanssa menet? Miksi? Mitkä ovat tavoitteesi? Kuinka onnistut? Mistä huomaat, että saavutit jotain? Ja miten juhlistat saavutuksiasi, miten palkitset itseäsi?

Kun nyt oivallat, ettei oppiminen olekaan vaikeaa, ehkä rohkaistut myös opiskelemaan. Usein teemme itsellemme korkeita kynnyksiä aloittaa. Turhaan. Aloita jostain, vaikka yksittäisellä opintojaksolla. Vaihtoehtoja löytyy. Huomaat, että pärjää. Ja siitä onkin sitten helppo jatkaa.

Marjo Heikkinen

Jatkuvan oppimisen kehittämispäällikkö, ikuinen ihmettelijä Savonia ammattikorkeakoulu

Hyvinvointia kehittämässä

Vieläkö muistamme, miten Korona-aika nosti voimallisesti pintaan huolen erilaisten oppijoiden ja työntekijöiden hyvinvoinnista ja sen haasteista. Huoli ei ole uusi – opintoihin liittyvistä voimavaroista ja opintojen etenemisestä keskustellaan toki kaiken aikaa. Korona pandemia sulki oppilaitokset ja lopetti kohtaamiset. Ryhmissä ei tavattu toisia, töitä tehtiin lähinnä tietokoneen mustien ruutujen takaa. Ei tultu ryhmätoverien kanssa samalla tavalla tutuiksi kuin ennen koronasulkua.

Samojen seikkojen kanssa kipuiliin työpaikoilla ja -yhteisöissä. Työhyvinvointi moninaisuudessaan on keskeinen teema työelämässä ja sen tuloksellisuudessa. Työelämä muuttuu vauhdilla. Organisaatiomallit ja työn tekemisen tapa on murroksessa. Kiire ja tietotulva kuormittaa. Voimavarojen ja psykologisen turvallisuuden johtamisosaaminen on tärkeää.

Heille, joille itseohjautuvuus ja oman oppimisen ja työn johtaminen on luontaista, selvisivät muutoksesta jotensakin hyvin. Toiset olivat jopa ilahtuneita siitä, että matkustaminen ja siirtyminen työpaikoille ja kampuksille jäi pois. Itsenäinen ja verkoissa työskentely sopi monelle.

Mutta yhtä moni jäi eittämättä kipuilemaan aikataulujen ja ohjeiden viidakkoon. Tehtävissä oli vaikea edetä. Ja mitä pidempään aikaa kului, sitä vaikeampi oli enää saada otetta. Keskenäiset ja tekemättä olevat työt kasaantuivat. Ja silloin samaa tahtia helposti kasvaa ahdistus ja päässä jyskyttävä huononmuuden tunne. Keneltä uskaltaa kysyä? Kenen puoleen kääntyä? Voiko tunnustaa, ettei selviä, että tarvitsee apua? Olenko ainoa, joka ei vain saa asioita hallintaan, josko kaikki muut ovatkin niin paljon nokkelampia ja taitavampia, minä vain en ymmärrä?

Tuen tarpeet ymmärrettiin ja lähdettiin miettimään keinoja, joilla löytää tukea kaipaavat ja selvittää millaista apua kaivataan. Alkoi syntyä uudenlaisia tarpeisiin perustuvia matalan kynnyksen hyvinvointi- ja ohjauspalveluita. Kertyi tietoa muuttuneesta tilanteesta sekä tarpeista kehittää yksilöllistä apua, yhteisöllistä toimintaa ja osallisuuden kokemuksia.

Näitä kokemuksia ja hyväksi havaittuja käytäntöjä voidaan hyödyntää edelleen korona kurimuksen hellittäessä otetaan.

Mutta löydetäänkö juuri heidät, joille tuki olisi eniten tarpeen? Valitettavan tavallinen ilmiö on sekin, että syrjäytyneet vetäytyvät poteroihinsa yhä syvemälle. Hyvää tarkoittavat viestit ja yhteydenotot koetaan nekin painostavana, kun mieli on synkkä ja voimavarat vähissä. Ryhmiin ei tule lähdettyä. Viestit hautautuvat postimereen.

Ei uupunutta auta ”ryhdy nyt, lähde tekemään!” Kun ei osaa, pysty, jaksa, niin ei. Tarvitaan aidosti rinnalle tulevaa kanssakulkijaa matkalle mukaan. Ainakin, kunnes asiat saavat selkeän muodon ja oma tie taas löytyy.

Korona-aika ja sen tuomat toiminnan supistukset tekivät näkyväksi sen, ettei mikään korvaa aitoa kohtaamista. Meille ihmisille on niin kovin tärkeää se palaute, jonka saamme ilmeistä ja eleistä vuorovaikutuksessa. Tarvitaan yhdessä tekemistä, jakamista ja oivalluksia porukalla.

Tuoreet mielenterveysindikaattoreiden tilastot näyttävät Pohjois-Savossa huolestuttavan punaista. Meillä on vahvat verkostot ja toimintamallit, osaajia ja asiantuntijuutta. Paljon on tehtävissä monitoimijaisesti oppilaitos- ja työelämäkehittämisen yhteistyönä. Kehitetään palveluita ja toimintatapoja yhdessä, opitaan ja jaetaan osaamista ja hyviä käytänteitä viimeisintä tutkimusta hyödyntäen.

Ja samalla – katse peiliin. Oletko sinä juuri se pelihengen rakentaja, joka luo ympärilleen luottamuksellista ja hyväksyvää ilmapiiriä? Oletthan riittävän rohkea, että pyydät apua? Me olemme kultaa kalliimpia toisillemme.

Marjo Heikkinen

Kehittämispäällikkö, jatkuva oppiminen
Savonia AMK

Liikeidea – money talks!

Alkava yrittäjä tarvitsee käteistä liikeideansa kehittämiseen. Kuva: Kaija Sääsäki

Uusia yrityksiä perustetaan Pohjois-Savoon varsin paljon, mutta samaan aikaan liian moni lopettaa toimintansa. Yrittäjyys- ja innovaatio-osaamisen vahvistaminen on yksi keino luoda paremmat menestymisen mahdollisuudet. Meille on viime vuosina luotu hyvät ja monipuoliset palvelut yrittäjyyden ja innovaatiotoiminnan edistämiseksi. Yksi niistä on Business Center Pohjois-Savo, joka on kuuden organisaation yhteinen (Savonia-ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen yliopisto, Savon ammattiopisto, Business Kuopio, Iisalmen elinvoimapalvelut, Navitas Kehitys Oy) palvelukokonaisuus.

Yrittäjyyden ja liikeideoiden kehittymisessä palvelut ovat tärkeässä roolissa, mutta tarvitaan myös rahaa.

Pohjois-Savossa on tunnistettu keskeiseksi ongelmaksi etenkin liike- ja innovaatioideoiden tai keksinnön alku- ja testausvaiheen rahoituksen puute. Tarve korostuu ennen yrityksen perustamista tai juuri perustamisen jälkeen.

Nykyiset rahoitusinstrumentit edellyttävä jo olemassa olevaa yritystä, vähintään y-tunnusta ja täysipäiväistä yrittäjyyttä. Esimerkkinä tästä on Business Finlandin myöntämä Innovaatioseteli, joka on oivallinen rahoitusmuoto, mutta sen myöntämiskriteerit tiukentuivat jokin aika sitten.

Yleensä innovaatioideoiden ja keksintöjen testausvaiheen rahoitustarve on kohtalaisen pieni 500 – 10 000 euroa, mutta kuitenkin oleellinen idean kehittämiseksi prototyyppiä ja käyttäjätestaukseen. Pääsääntöisesti ideoiden kehittäjillä ei ole vielä idean alkuvaiheessa omaa rahoitusta riittävästi.

Pohjoissavolainen pääomarahasto Nostetta Ventures Oy rahoittaa ja vahvistaa kasvuyrityksiä. Nostetta Ventures on erittäin tärkeä, mutta pääomarahoitukseen lisäksi yritykset tarvitsevat vahvaa rahallista tukea. Moni hyvä liikeidea ja alkava yritys lopettavat toimintansa kehittämisrahoituksen puutteessa.

Savoniassa tehdään parhaillaan selvitystä uuden toiminta- ja rahoitusmallin luomiseksi Pohjois-Savoon. Hankkeen rahoittaja on Pohjois-Savon liitto, (AKKE).

Innovaatorahoitus-hankkeessa painotamme seuraavia näkökulmia: vaihtoehtoisten toiminta- ja rahoitusmallien tarkastelu asiakkaiden-, rahoittajien ja juridisesta näkökulmista. Samalla kartoitetaan potentiaalisia rahoittajia.

Selvitystyön perusteella arvioidaan parhaat toiminta- ja rahoitusmallit sekä tehdään esitys parhaan mallin valinnasta toiminta- ja rahoitusmalliksi sekä jatkotoimenpiteiksi. Selvityksemme on valmis kesäkuussa.

Jos teema kiinnostaa, ja haluaisit olla tukemassa maakuntamme alkavien yritysten kehitystä, ota yhteyttä.

Kaija Sääski
yrityspalvelujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu
Business Center Pohjois-Savo

Propagandasta markkinointiviestintään

Viestinnän äänen sävy on tärkeä osa brändin imagon rakentumisesta. Kuva: Shutterstock

Elämme vahvaa visuaalisen viestinnän aikakautta. Yksilöistä, lapsista eläkeläisiin on tullut valo- ja videokuvaajia, audiovisuaalisen sisällön tuottajia. Kokonaisuus ei kuitenkaan ole vain luotuja ykkösiä ja nollia, bittejä ja pikseleitä. Haluamme kertoa sekä kuulla tarinoita ja tulla vaikuttuneeksi sisällöstä, joka koskettaa meitä.

Sosiaalisen media yleistyttyä ja käyttäjämäärien räjähdettyä, on tämä muuttanut ihmiskunnan tapaa luoda viestintää sekä tulkita sitä. Meistä on kasvanut mediatulvan saartamana myös erittäin kriittisiä ja entistä tulkitsevampia viestinnän suhteen, hyvä niin.

Tällä on tietysti myös varjopuolensa. Esimerkiksi viimeaikaiset tapahtumat monikanavaisten medioiden väärinkäytöstä, valeutusten ja viestinnällisen manipulaation aseellistamisesta, ovat järkyttäneet globaalisti. Vaikuttavasti kerrotulla viestillä, kun se kohdennetaan ja sävytetään taitavasti, voi olla lähes hypnotisoiva seuraus. Kuten tiedämme, toiminnalla on pitkät perinteet jo ensimmäisestä maailmansodasta lähtien sotapropagandan vaikuttavuuden välineenä.

Itse viesti on toki tärkeä, mutta vielä merkittävämpään rooliin nousee tapa, jolla se kerrotaan. Kuinka tämä viesti kerrotaan niin, että se koskettaa kohdeyhmäänsä, herättää tunteita ja jää mieleen. Yritysviestinnässä osana brändin rakentamisen prosessia, käytetään nimitystä ”tone of voice” eli äänen sävy, tonaliteetti. Se on ikään kuin tapa, jolla yritys puhuu yleisölleen.

Brändin ulospäin suuntautunut laadukas visuaalinen ilme ja sen sisällöksi kirjoitetut sloganit, ingressit tai palvelukuvaukset eivät yksin riitä luomaan viestinnällisesti toimivaa kokonaisuutta. Useasti luullaan, että brändäysprojektissa luodulla kokonaisuudella voidaan ratsastaa huoletta pitkään, erottua ja kuroa etumatkaa kilpailijoihin. Asia ei ole niin yksinkertainen.

Kuten on yleisesti todettua, yritysviestintä on aina monikanavaista. Tämä korostuu varsinkin sosiaalisessa mediassa, jonka valjastaminen tehokkaaksi markkinointikanavaksi vaatii myös taitoa tarinallistaa omaa yritystoimintaa. Jos yritys ei ole määritellyt itselleen äänensävyä, luo tämä ristiriitaista seka-metelisoppaa viestinnällisesti. Tarinaa ei synny.

Viestinnällinen tapa kertoa vaihtelee, koska ei ole määritelty strategisesti yhtenäistä linjaa. Äänensävyn määritelmän tulee aidosti pohjautua toimintamalleihin, kulttuuriin ja arvoihin, joita yritys edustaa. Se on ikään kuin yritysviestinnän sielu kauniin kuoren sisällä ja määrittelee tavan, jolla yritykselle tärkeistä asioista kerrotaan. Tämän avulla kirkastetaan yrityksen vahvuuksia osana brändi-imagoa.

Prosessissa määritellään sisältöesimerkkien ja avainsanojen kautta miltä yritys haluaa kuulostaa, lisäksi on määriteltävä mitä ei haluta. Luodaan siis mallit sekä raja-arvot, joiden kautta viestinnällistä strategiaa lähdetään rakentamaan. Vuosikellomaisen kokonaiskuvan määrittely on myös tärkeää, jotta tuotetaan tarinallistettua kokonaisuutta ja hahmotetaan punainen lanka lineaarisesti toteutetussa markkinointiviestinnässä.

52

Kun äänensävyä suunnitellaan osana yrityksen viestinnällistä kehitysprosessia, tämä vaatii tiivistä yhteistyötä suunnittelijan ja yrityksen välillä. Viestinnän ja palvelumuotoilun ammattilaisen tulee päästä uimaan yritykseen hyvin syviin vesiin, vaaditaan siis aktiivista empatialähtöistä vuoropuhelua. Tämä voi olla myös katseet avaava kokemus yrittäjälle itselleen. Hän näkee toimintaympäristönsä uudella tavalla ja ymmärtää asiakassegmenttiänsä entistä paremmin.

Näin kesän lähestyessä on yrittäjän oikea aika pohtia toimintansa viestinnällistä äänensävyä, jotta lomakauden päätyttyä mainonnan keihäänkärki kiiltää terävyyttään.

Jaakko Laukkanen
TKI-asiantuntija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Työkykyä ja työkykyisyyttä koordinaattorin voimin

Kenestäkään meistä ei ole kaikkiin töihin, mutta kaikista on johonkin työhön. Kun työn vaatimukset ovat sopivalla tasolla, ei työntekijän työkyky ole osittainen, vaan täysi – kroonisesta sairaudesta tai vammasta huolimatta. (Martinen 2020). Merkityksellinen työ on motivoivaa. Se ruokkii lisää onnistumisia ja sitä kautta edistää hyvinvointia. Työn mielekkyys parantaa työssä jaksamista ja työstä palautumista. (Manka & Manka 2016.) Työkyky on moniulotteinen asia, johon vaikuttavat terveydentilan lisäksi monet muut tekijät. Niitä voivat olla esimerkiksi erilaiset henkilön ja työyhteisön asenteet ja motivaatio, työyhteisö ja työolot, elämäntilanne, yllättävät muutokset työssä tai yksityiselämässä sekä sosiaaliset verkostot. Työkyky liittyy työsuorituksiin eli henkilö on työkykyinen, kun hänen yksilölliset edellytyksensä ovat tasapainossa työn vaatimusten kanssa.

Työkyky vaihtelee elämän eri vaiheissa. Silloin kun työkyky on heikentynyt merkittävästi voidaan puhua osatyökykyisyydestä. Osatyökykyinen on henkilö, jolla on käytössään osa työkyvystään ja halu tämän kyvyn käyttämiseen. Osakykyisyys termillä halutaan kiinnittää erityisesti huomiota jäljellä olevaan toimintakykyyn. Työelämän ulkopuolella olevista osatyökykyisistä arviolta 65 000 haluaisi työskennellä ja arvioi myös olevansa työhön kykeneviä.

Sanna Marinin hallituksen tavoite on saavuttaa 75 prosentin työllisyysaste. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että myös osatyökykyisillä on mahdollisuus tehdä työtä ja rakentaa yhteiskuntaa kykyjensä mukaan. Työkykyohjelma on osa hallituksen työllisyystoimien kokonaisuutta. Työkykykoordinaattorikoulutus pohjautuu hallituksen työkykyohjelmaan. Koulutuksen tarkoitus on edesauttaa osatyökykyisten työllistymistä ja työssä jaksamista. Tämä voidaan toteuttaa tarjoamalla heille tarkoituksenmukaiset työkyvyn tuen palvelut. Uusia keinoja haetaan mm. kokeiluhankkeista vaikuttavien palvelujen ja toimintamallien käyttöönottamiseksi.

Työkykykoordinaattorikoulutus pilotoitiin kahdeksassa ammattikorkeakoulussa lukuvuonna vuonna 2021- 2022. Koulutus on tarkoitettu erialojen ammattilaisille ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoille. Koulutus sopii henkilöille, jotka työskentelevät esimerkiksi työterveyshuollossa, TE-palveluissa, oppilaitoksissa tai työpaikkansa HR tehtävissä. Koulutuksen keskeisiä sisältöalueita ovat; työllistymisen ja työkyvyn uudistuvat palvelut (5 op) sekä laaja-alainen työote työllistymiseen ja työkykyyn (5 op). Koulutuksessa perehdytään työllistymisen ja työkyvyn palvelujärjestelmään sekä opitaan tuntemaan työllistymisen ja työkyvyn haasteisiin liittyviä tekijöitä ja tilanteita. Työkykykoordinaattorin työkuva ja osaamisen laajuus on valtava ja se vaihtelee myös työtehtävän mukaan. Koulutus antaakin perusosaaminen ja valmiudet työkyvyn tuen teemoihin sekä toivottavasti myös kannustusta kehittää omaa osaamistaan lisää tällä mielenkiintoisella ja vaativalla kentällä.

Savonia-ammattikorkeakoulussa toteutettiin ensimmäinen työkykykoordinaattorikoulutus, johon osallistui 30 opiskelijaa. Koulutukseen osallistujat olivat eri puolilta Suomea, jonka myös opiskelijat kokivat koulutuksen vahvuudeksi. Osallistujat olivat pääsääntöisesti eri alan asiantuntijoita, jotka työskentelivät jo jollain tapaa työkyvyn tuen teemojen parissa. Koulutus toteutettiin verkkokoulutuksena, jossa hyödynnettiin etäyhteyksiä ja eri verkkoalustoja/ympäristöjä. Koulutuksessa oli yhteensä kuusi virtuaalista seminaaria, joissa paneuduttiin työkyvyn tuen teemoihin työelämälähtöisesti eri asiantuntijapuheenvuorojen kautta. Koulutuksen vahvuuksia oli verkostoituminen sekä erilaisten toimintamallien näkyville tuominen oli koulutuksen ehdottomia vahvuuksia ja tätä vuorovaikutusta tarvitaan jatkossa myös työelämässä. Näin olimme toisiltamme eri työyhteisöjen käytänteistä, alueellisista ja paikallisista toimintamalleista ja ratkaisuista. Koulutus käynnistyy jälleen Savoniassa avoimen koulutuksen tarjonnassa syksyllä 2022 (<https://www.savonia.fi/paivita-osaamistasi/avoin-amk-ja-avoin-yamk/tyokykykoordinaattorikoulutus>).

Kirjoittajat:

Elina Pekonen, sosiaalialan lehtori, Savonia-ammattikorkeakoulu

Mari Tuppurainen, fysioterapian lehtori, Savonia.ammattikorkeakoulu

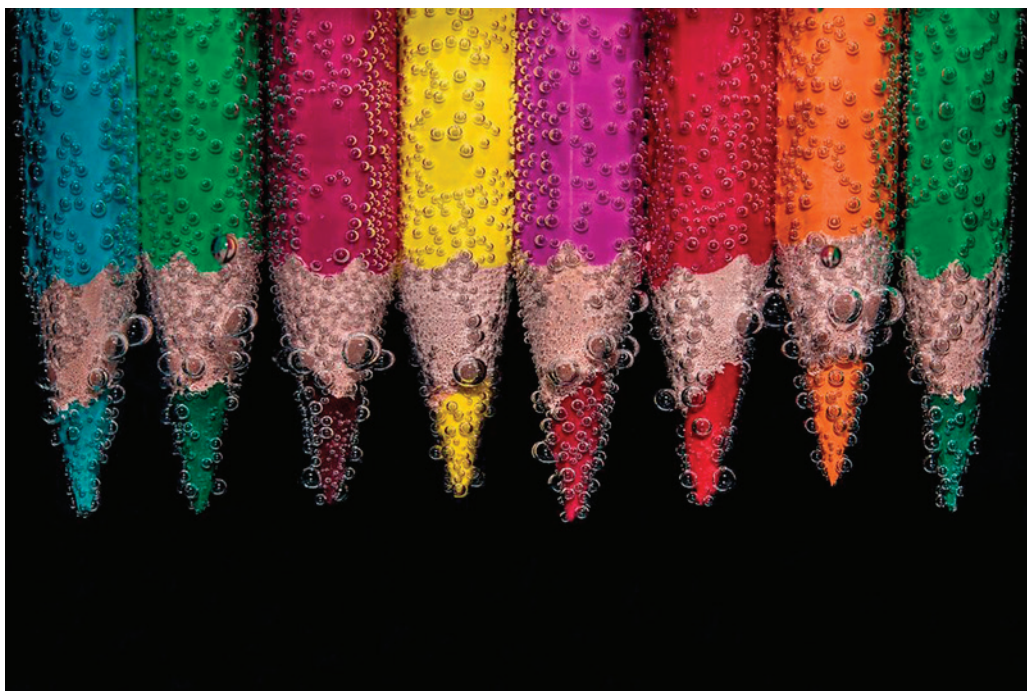
Anu Kinnunen, koulutuspäällikkö, SAVonia.ammattikorkeakoulu

Lähteet:

Manka, M-L., Manka, M. 2016. Työhyvinvointi. Talentum Pro, Helsinki.
STM Työkykyohjelma: Työkykyohjelma – Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (stm.fi)

Marttinen K-P. 2020. Osittain vai riittävän työkykyinen? <https://www.ilmariinen.fi/tietoa-ilmarisesta/ajankohtaista/blogit-ja-artikkelit/blogikirjoitukset/kari-pekka-martimo/osittain-vai-riittavan-tyokykyinen/>

Elämän ei tarvitse olla ihmeellistä ollakseen ihmeellistä. Onnea valmistuville!

56

Kevät on valmistumisten ja siihen liittyvien rohkaisevien sanojen ja ilon aikaa. Tuollaisena elämän taitekohtana kuullut ja sanotut sanat ovat tärkeitä, ja ne voivat jäädä mieleen vuosiksi eteenpäin.

Itse muistan edelleen, miten vuosikymmeniä sitten valmistumiseen liittyvässä tilaisuudessa meitä muistutettiin isoista ja jaloista arvoista – vapaudesta, veljeydestä ja tasa-arvosta – jotka liitettiin humanismin periaatteisiin. Ei lainkaan huonoja sanoja mukaan elämän varrelle.

Olen valinnut tähän kirjoitukseeni otsikosta lähtien muutamia mietelauseita, jotka mielestäni sopivat kevään juhla-aikaa ja elämän taitekohtiin.

Tie harhautui metsässä ja minä valitsin sen vähemmän kuljetun ja siksi kaikki on toisin. – Robert Frost –

Ammattikorkeakouluista valmistuu vuosittain noin 30 000 eri alojen ammattilaista ja asiantuntijaa. Jokaisen valmistuvan opiskelupolku on ollut yksilöllinen niin aikatauluiltaan kuin sisällöltään.

Yksi on pitänyt väli vuotta, toinen kiihdyttänyt oman ryhmänsä edelle. Tutkintoihin on sisällytetty valinnaisia opintoja, on tehty töitä erilaisissa harjoittelu-

paikoissa ja kiritty valmiiksi harjoitus- ja projektitöitä eri henkilöiden kanssa. Jokainen ratkaisu on personoinut tutkintoa ja muodostanut ammatillista verkostoa, joka auttaa työelämään siirtymisessä.

Työelämässä oman urapolun yksilölliset valinnat jatkuvat, itse asiassa ne jatkuvat läpi elämän vielä työuran jälkeenkin. Meistä jokainen toimii valintatilanteessa itselleen ominaisella tavalla: valitsenko tutun ja turvallisen vai oudon ja ihmeellisen?

Jos haluat edetä nopeasti, mene yksin. Jos haluat mennä pitkälle, mene yhdessä. – Afrikkalainen sananlasku –

Valmistuminen tutkintoon ei tarkoita, että olisi lopullisesti valmis mihinkään. Meidän itse kunkin urapolut saattavat kääntyä mitä yllättävimpiin suuntiin. Silloin on hyvä muistaa jatkuvan oppimisen periaate ja se, että toisten tekemät ratkaisut eivät välttämättä sovi malliksi itselle.

Reilut kaksi vuotta sitten korona muutti erityisesti päiväopiskelun valinneiden arkea, kun lähiopiskelusta siirryttiin verkkoon. Osa nyt ammattikorkeakoulututkintoon valmistuvista on opiskellut yli puolet opiskeluajasta etänä.

Toivottavasti opintojen alussa muodostunut oma ryhmä ja sen yhteisöllinen pitovoima ovat auttaneet opiskelussa. Ihminen nimittäin tarvitsee toisia ihmisiä ja yhteisöä voidakseen hyvin.

Monilla työpaikoilla tehdään nykyään hybridityötä eli osa työstä tehdään työpaikalla ja osa kotona. Opiskelu lähi- ja etätyöskentelyä yhdistäen voi ollakin siis erittäin hyvä kokemus tulevia työtehtäviä ja työelämää varten. Aina on kuitenkin hyvä muistaa, että innovaatioita ja oivalluksia syntyy eniten, kun pitää lyödään yhteen. Parhaiten kipunoivat eri alojen osaajien törmäykset.

Toivotan paljon tähtiä kaikkien valmistuvien taivaalle. Säkenöikää toisianne!

Marja Kopeli

Koulutusasiantuntija, jatkuva oppiminen
Savonia-ammattikorkeakoulu

Puijo Summit – ihmisen ja luonnon yhteisellä polulla

Saimaannorppa on luontosuhtemme uhanalainen symboli. Kuva: Jyri Wuorisalo

58

Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli IPCC toteaa helmikuussa 2022 julkaisemassaan raportissa, että ilmastonmuutos on uhka ihmisten hyvinvoinnille. Raportin mukaan ilmastonmuutoksen vaikutukset koskettavat laajoja ihmisryhmiä sekä vaikuttavat laajasti luontoon ja alueisiin. Helleaallot, kuivuus ja metsäpalot ovat yleistyneet ympäri maailman, mikä vaikuttaa kaikkiin luonnon ekosysteemeihin. Myös ruokaturva ja vesiturvallisuus ovat heikentyneet ja tällä kehityksellä on suora vaikutus terveysturvallisuuteen.

Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää kestävä kehityksen kannalta. Raportti painottaa, että ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja hillinnän toimet pitää räätälöidä paikallisiin ja alueellisiin olosuhteisiin sopiviksi. Yhteiskunnallisten kehityspolkujen erot ja yhdenvertaisuus tulee huomioida ratkaisuisa. Ilmastotyöhön tulee ottaa mukaan kaikki toimijat: valtio, yritykset, oppilaitokset, järjestöt ja kansalaiset.

Tästä lähtökohdasta käynnistyi toukokuussa Kuopiossa uusi tapahtuma Puijo Summit, jonka järjestivät yhdessä Savonia-ammattikorkeakoulu, Kuopion kaupunki, Pohjois-Savon liitto ja Europe Direct Kuopio sekä Pohjois-Savon ELY-keskus. Puijo Summit tarttui luontokatoon eli luonnon monimuotoisuuden ja elonkirjon heikentymiseen tarkastelemalla kaupunki-luontosuhteen muutosta. Summitin tavoitteena on nostaa esiin keskustelua ilmasto- ja ympäristöturvallisuudesta sekä hyvinvoinnin edistämisestä.

Asiantuntijat lähestyivät kaupunki-luontosuhteen muutosta erilaisista näkökulmista. Hyvinvoiva luonto ja hyvinvoiva ihminen -työryhmässä lähtökohta oli se, että luonnossa liikkumisella on myönteisiä vaikutuksia ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Paikoin luonnon virkistyskäyttö voi kuitenkin koetella luonnon kantokykyä. Haasteena on kuinka Kuopiossa nivotaan yhteen niin ympäristönsuojelulliset, kuin ihmisten hyvinvointihaasteisiin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet kun tähtäimessä on hyvinvoiva luonto ja hyvinvoiva ihminen sekä kestävä kehitys.

Uusi eurooppalainen Bauhaus -työryhmässä tartuttiin moniammatillisesti, poikkitaiteellisesti ja tieteidenvälisesti yhteiseen eurooppalaiseen elämäntapaan, johon uudenlaisen kansalaisaktiivisuuden avulla halutaan palauttaa luontoyhteys ja yhteenkuuluvuuden tunne. Uusi eurooppalainen Bauhaus on EU-komission ympäristö-, talous- ja kulttuurialoite, jonka tavoitteena on yhdistää muotoiluun, kestäväan kehitykseen, saavutettavuuteen, kohtuuhintaisuuteen ja investointien suuntaamiseen liittyvät näkökohdat. Näin pyritään tukemaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa.

Kolmas ryhmä sukelsi toisenlaisten tulevaisuuksien rakentamiseen, koska viime vuodet ovat olleet täynnä yllätyksiä, epävarmuutta ja sumeita tulevaisuuden näkymiä. Tässä yllätysten ajassa tarvitaan yhä enemmän kykyä kuvitella ja rakentaa parempia tulevaisuuksia. Meidän on osattava yhdistää tulevaisuusajattelu muutoksentelemiseen; se virittää meidät pohtimaan tulevaisuutta, joka on kuvittelemisen ja tavoittelemisen arvoinen. Varautuminen ennakoimattomaan kasvattaa kykyämme kohdata ilmastonmuutoksen ja luontokadon aiheuttamat muutokset.

Puijo Summitin pääpuhuja professori Arto O. Salonen muistutti, että kun puhumme luonnon monimuotoisuuden heikentymisestä, niin kyse on koko ihmiselämän perustasta: ”Ilman ekologista perustaa sosiaalista elämää ei voi olla olemassa ja ilman yhteisöjä ja yhteiskuntia ei voi olla sosiaalisia toimintoja, kuten taloutta.” Salosen puheen otsikkoon meidän kaikkien on löydettävä ratkaisuja; Kestävä tulevaisuus tehdään tänään – mutta kuinka?

Jyri Wuorisalo

TKI-asiantuntija, kansainväliset palvelut (human security ja ilmastoturvallisuus)

Onko elämä jatkuvaa oppimista?

60

Käsite ”jatkuva oppiminen” putkahtelee esille eri yhteyksissä, niin oppilaitosten sivuilla kuin hallitusohjelmassakin. Onpa sitä varten perustettu jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuskin.

Uusien ammattilaisten valmistuessa näin kesän kynnyksellä, sai minut pohtimaan sitä, että miten kauan vastavalmistunut työntekijä pärjää työelämässä, kunnes hän huomaa, ettei nykyisellä osaamisella enää pärjääkään, vaan osamista on päivitettävä. Millaisia ajatuksia tämä sitten herättää melko äskettäin valmistuneessa ammattilaisessa? Ehkä mieleen voi nousta ajatus siitä, että enkö minä riitä tai tarjosiko koulutus minulle sittenkään riittävät valmiudet pärjätä työelämässä? Ajaako työelämän jatkuvasti kasvavat ammattitaitovaatimukset työntekijät jatkuvan oppimisen kierteeseen?

Tutkinnosta tutkintoon

Luin yhtä lehtiartikkelia, jossa oli haastateltu muutaman ammattiryhmän edustajaa, joilla oli varsin mittavat ansioluettelot. He olivat suorittaneet työuransa aikana useamman tutkinnon sekä monia täydennyskoulutustyyppisiä opintoja – varsinaisia jatkuvan oppimisen esikuvia siis! Perusteluina mittaville opinnoille molemmilla nousi esiin halu kehittyä työelämässä ja pysyä kilpailussa mukana. Lisäksi opiskelemiseen ”pakotti” työelämän pätevyötymisvaatimukset; on oltava, jos jonkinlaista sertifikaattia ja korttia suoritettuna, että on lupa työskennellä kyseisessä ammatissa.

Elämäkoulun pätevöittäjä

Onpa vastaan tullut ammattilainen, joka on suorittanut nuorena yhden tutkinnon ja edennyt urallaan työssä pätevöityen siten, että häntä konsultoidaan aina ulkomaita myöten. Hän itse pohti tavatessamme sitä, että jos hän hakisi uutta työpaikkaa, niin kylläpä ansioluettelo koulutustietojen osalta olisi varsin suppea. Osaamista on vaikka muille jakaa, mutta kirjalliset todistukset siitä puuttuvat. Tässä meillä oppilaitoksilla olisikin vielä tekemistä; kuinka tunnistamme ja tunnustamme työelämässä hankitun osaamisen. Osaamisvaatimuksia on monenlaisia eikä kaikkea osaamista voi saavuttaa teoreettisia opintojaksoja suorittamalla. On osattava suunnitella, toteuttaa, soveltaa ja johtaa.

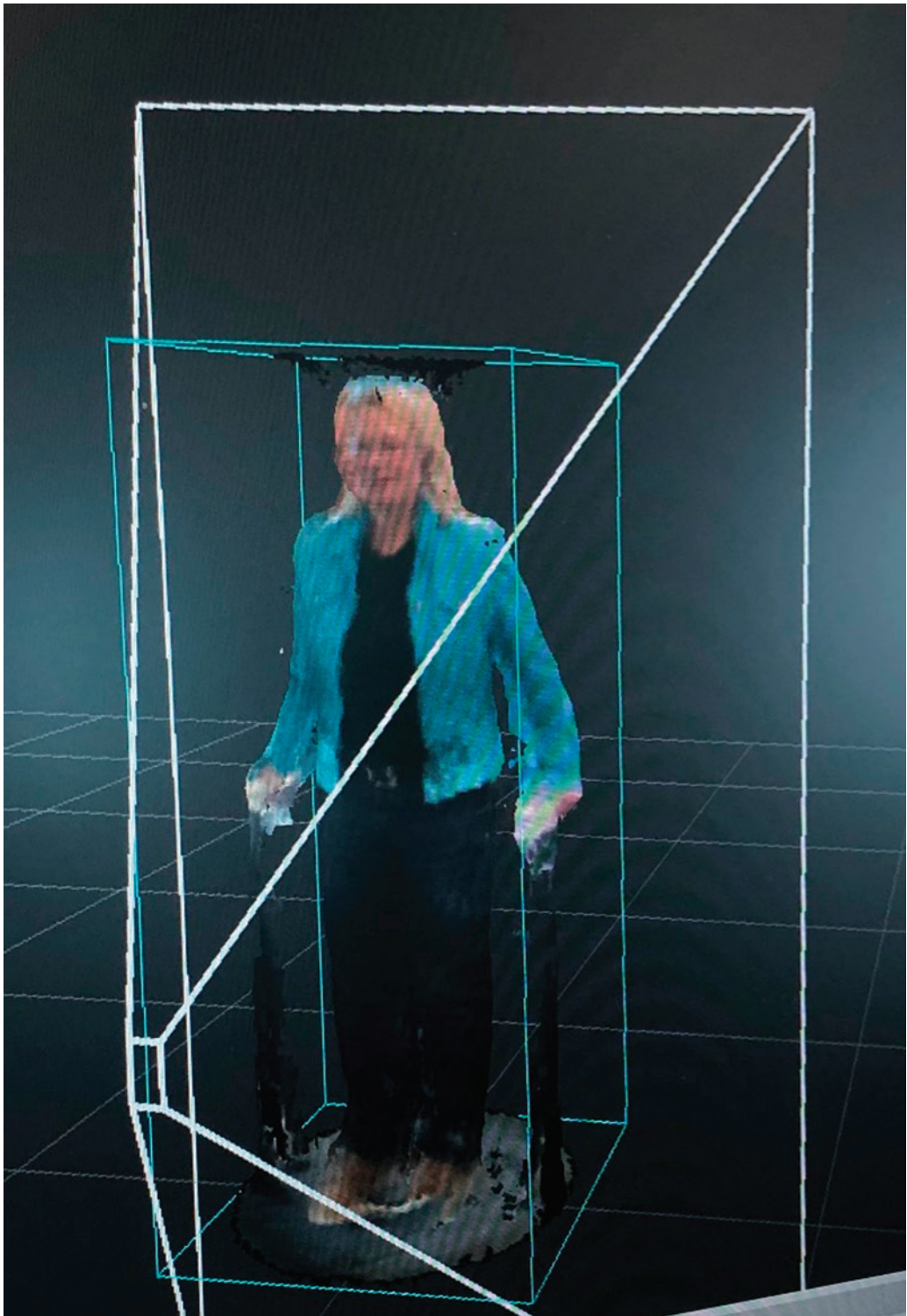
Sanotaan, että työelämä on murroksessa, näinhän se lienee ollut jo pitemmän aikaa. Lisäksi osa aloista kärsii työvoimapulasta. Monenlaisille osaajille lienee myös tulevaisuuden työelämässä paikkansa, niin tutkinnosta tutkintoon kulkeville kuin elämäkoulun pätevöittäjille.

Näin kesän kynnyksellä on mukava toivottaa rentouttavaa kesää, aivoilla on lupa levätä. Ja jos laiturin nokassa auringosta nauttiessa tulee mieleen, että jostain voisi opiskella, niin mahdollisuuksia on monia – myös kesällä.

Mansikan makuista kesää kaikille lukijoille!

Riitta Turjamaa

Koulutuspäällikkö, jatkuva oppiminen/Master School
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kaija Sääski 3D-skannattuna algoritmejä varten Digital & Circular Fashion House -hankkeessa.
Kuva: Ville Berg

Tekstiilimateriaalien digitalisaatio etenee vauhdilla

Ympäristötekniikka keskittyy ilmastomuutoksen hallintaan ja kestäväan kehitykseen muun muassa teknisillä ratkaisuilla. Kyseessä on tulevaisuuden ala, joka kasvaa jatkuvasti ja moneen suuntaan. Onhan luontoarvojen säilyttäminen yksi ihmiskunnan suurimmista haasteista.

Esimerkiksi vaatetalot tekevät ”laatua” halvalla ja synnyttävät runsaasti vaatehävikkiä. Suurin osa vaatteista päättyy lopulta kaatopaikalle. Vaatteiden nopea kierto tekee alasta yhden maailman saastuttavimmista. Ilmiölle on annettu myös nimi: pikamuoti.

Onko yksi ratkaisu digitalisaatiossa? Tekstiilimateriaalien digitalisaatio etenee vauhdilla. Tämä tukee tekstiilialan vihreää siirtymää ja kiertotaloutta: muun muassa materiaalien hävikin vähentämistä.

Savonia-ammattikorkeakoulussa on meneillään ”Digital & Circular Fashion House” –hanke (ESR), joka edistää muoti- ja tekstiilialan kiertotalousasiamista, missä digitaalisuus on vahvassa roolissa. Sen aikana tutkitaan laitekonaisuuksia, joiden avulla kokeillaan muoti- ja tekstiiliteollisuuden digitaalisia tuotekehitysprosesseja.

Savonian uusi materiaaliskanneri on kuin pieni studio. Sillä otetaan kuvia kankaasta ja luodaan algoritmien pohjalta tiedostokokonaisuuksia, jotka muodostavat digitoitua tekstiilistä visuaalisia karttoja. Vastaavaa skanneria ei ole tiettävästi muualla Pohjoismaissa ja Euroopassakin vähän.

Ongelmana on yhteiskunnan lisääntyvä energiatarve yhdistettynä päästövähennysten välttämättömyyteen. Yhteiskunnallisesti iso kysymys on, mitä yksittäinen ihminen pystyy tekemään luonnon hyväksi arjen mukavuudesta tinkimättä.

Välttämättä kyse ei ole monimutkaisista valinnoista. Perinteisiä keinoja ovat muun muassa kulkuvälineen valinta, valojen sammuttaminen, suihkujen lyhentäminen tai veden lämpötilan pienikin laskeminen.

Kuluttaja voi liittyä vaikkapa tavaravaihtorinkeihin. Aina ei tarvitse matkata kirppikselle: tavaroita voi vaihtaa myös netissä. Vanhoista leppakkofarkuista voi helposti tuunata tyylikkääts kesäshortsit ja lopuista kankaista saa vaikkapa matonkudetta.

Kaija Sääski
yrityspalvelujohtaja, Savonia-ammattikorkeakoulu

Rakkautta ensi silmäyksellä

64

Onnistunut brändi-imago herättää tunteita. Kuva: Jaakko Laukkanen

Kesä on koittanut. Auringon säteet pyyhkivät ohitse lämmittäen ihanasti pienen tuulen vireen säestämänä. Enää hetki ja pysähdymme viettämään kesän juhlaa läheistemme parissa. Lomakausikin on pyörähtänyt käyntiin, joten on aika huokaista hetki ja ladata itseään kohti syksyä. Fiilis on mitä mainioin.

Yrityskentälläkin rauhoitutaan usealla toimialalla kesäksi, tosin joillain aloilla kesä on kuuminta sesonkiaikaa. Oli toiminta mitä hyvänsä omine tuotekategoriineen ja palvelupaletteineen, yhdistää erilaisia yrityksiä liiketoiminnallisesti yksi asia, halu tehdä vaikutus kohderyhmäänsä. Tarve erottua kilpailijoista ja luoda vahva kuva palvelujensa laadukkaasta tuotannosta.

Kuinka tämä rakennetaan ja millaisilla toimenpiteillä sitä pidetään yllä? Tähän ei ole olemassa viisasten kiveä, joka toisi ratkaisut suoraan yrittäjän käsiin. Vaaditaan laadukasta viestintää ja huolella suunniteltuja palvelukokonaisuuksia, jotka ovat usein hyvin yksilöityjä yritysکوhtaisesti. Strategisella ja käytäjälähtöisellä palvelujen muotoilulla sekä rohkealla viestinnän suunnittelulla saavutetaan toivottuja lopputuloksia.

Vahvan brändin rakennusaineina toimivat erottuva visuaalinen ilme, kokonaisviestinnän äänen sävy sekä strategisesti suunnitellut tavat ja ajoitus kuinka eri viestintäkanavia hyödynnetään. Useasti mukaan tuodaan myös lisäelementtejä, kuten esimerkiksi vaikuttajamarkkinoinnin hyödyntäminen somealustoilla tapahtuvan mainonnan kärkenä.

Viime vuosina useat brändit ovat nostaneet statustaan vaikuttajamarkkinoinnin avulla. Tästä kertoo esimerkiksi nuorisokulttuurissamme aikamme idolien, eli niin sanottujen influensserien todella suosittu hyödyntäminen kohdennettujen tuotteiden ja palvelujen kärkenä. Vaikuttajamarkkinointia hyödynnetään toki myös muihinkin asiakassegmentteihin. Mainonnan muotona kyse on strategisesta tavasta markkinoida tuotetta henkilöbrändin kautta, eli valitaan joku, jonka sanomisilla ja tekemisillä on merkitystä tavoitellussa kohderyhmässä, henkilö, johon halutaan samaistua.

Pohjimmiltaan mainonnan ja sen kärjen teroittaminen on osa brändin näkyvyyden lisäämistä. Olenkin usein kysynyt kysymyksen luennoidessani tästä kyseisestä aiheesta: Mitä yhteistä on tehokkaassa brändi-imagossa ja rakastumisessa? Vastaus on ensivaikutelma. Sävyyttävä, kilpailijoista poikkeava visuaalinen ilme maustettuna vahvalla ydinviestillä luovat lähes polvet notkauttavan ensivaikutelman uusien asiakkaiden silmissä sekä samaan aikaan säilyttävät mielenkiinnon vanhojen asiakkaiden osalta ylläpitäen tiettyä brändin luomaa imagollista statusarvoa.

Yritysten tulisikin keskittyä vahvasti brändinsä ensivaikutelman kehittämiseen, lyhyeen hetkeen kun heidät huomataan ensimmäisen kerran. Hetkeen, jolloin heihin rakastutaan. Tällä voi usein olla merkittävä vaikutus todellisudessa tapahtuvaan lopulliseen ostopäätökseen.

Savoniassa meillä toimii yritysten avuksi Design Center-palvelu, jossa lahjakkaat muotoilijat luovat brändin terävimpään kärkeen uutta kiiltoa innovatiivisilla palvelumuotoilun ja graafisen suunnittelun ratkaisuilla. Toiminnan tavoitteena on kehittää yritysten iskukykyä markkinoilla, tarjota heille tulevaisuuden huippuammattilaisten osaamista sekä olla mukana kirjoittamassa uutta lukua savolaisten brändien rakkaustarina.

Nauttikaa kesästä!

Jaakko Laukkanen

TKI-asiantuntija, Savonia-ammattikorkeakoulu

Kesäopinnot elävät ajassa. Nyt kiinnostavat Google-markkinointi, vastuullisuus ja fasilitointi

66

Vaan ootteko koskaan te painaneet pään kesäistä nurmea vastaan, kun heinäsiirkat on helisseet ja raikunut laulu rastaan?

Eino Leinon Hymyilevässä Apollossa maalailaan tunnelmaa, joka sopii erinomaisesti heinäkuuhun ja syvimmän kesän aikaan. Monet meistä lomailevat parhaillaan ja lataavat akkujaan nauttien luonnosta runon säikeiden malliin. Loma on tervetullut palautuminen ja lepo hetki työstä.

Kaikki eivät kuitenkaan pelkästään lomaile kesällä. Nimittäin korkeakouluissa on mahdollista opiskella ympäri vuoden, ja monet hyödyntävätkin sitä mahdollisuutta. Itse asiassa jotkut ovat kesällä hyvinkin ahkeria opiskelumielessä.

Kesä jopa tuplaa opiskelijamäärän

Savonia-ammattikorkeakoulussa on nyt kesällä noin 6500 läsnäolevaa tutkinto-opiskelijaa. Heistä iso osa tekee kesällä tutkintoon kuuluvaa harjoittelua. Kesäharjoittelu on käytäntönä mm. tekniikan alalla ja luonnonvara-alalla. Sen lisäksi tutkinto-opiskelijoilta tuli lähes 3000 ilmoittautumista Savonian tarjoamiin kesän verkko-opintoihin, ja osa ilmoittautui myös muiden korkeakoulujen kesäopintoihin.

Tutkinto-opiskelijoiden lisäksi Savoniassa on kesällä opiskeluoikeus vajaalla 8000 toisen ammattikorkeakoulun tai avoimen amk:n opiskelijalla. Se tarkoittaa, että kesällä opiskelijoita on yli tuplasti enemmän kuin pelkkien tutkinto-opiskelijoiden määrä. Opiskelijamäärä tuplaantuu kesällä jo ainakin neljättä vuotta peräkkäin.

Kesäopinnoille on siis todella tarvetta, ja valtakunnallisesti niiden tarjonta onkin kasvanut vuosi vuodelta. Tarjolla on lähinnä verkko-opintoja, joten niiden suorittaminen onnistuu ajasta ja paikasta riippumatta omien menojen ja aika-
taulujen lomassa. Ja sehän sopii kesään erityisen hyvin.

Kesällä 2021 amk-opiskelijat suorittivat yhteensä 60 000 opintopistettä eri ammattikorkeakoulujen tarjoamissa opinnoissa, siis muualla kuin omassa kotikorkeakoulussa. Se on yhtä paljon opintopisteitä kuin noin 250 amk-insinöörin tutkinnossa tai lähes 300 tradenomin tai sairaanhoitajan tutkinnossa. Ristiinopiskelu eli opintojen ottaminen toisesta korkeakoulusta näyttää tarjoavan opiskelijoille kiinnostavia vaihtoehtoja oman opintopolun personointiin, ja sitä hyödynnetäänkin innokkaasti. Saa nähdä, tehdäänkö taas uusi ennätys opintopisteiden määrässä.

Kesällä opiskellaan johtamista, sijoitustoimintaa ja yamk-tasolla vastuullisuutta

Mitä kesällä sitten opiskellaan? Tarjontaa on ainakin laidasta laitaan. Savonian tarjonnasta suosituin opintojakso tänä kesänä on Google-markkinoinnin perusteet, johon tuli lähes 800 ilmoittautumista. Muita suosittuja ovat lean-johtamiseen ja alkoholijuomien tuntemiseen liittyvät opinnot lähes 600 ilmoittautumisella sekä Tuloksekas johtaminen ja Sijoitustoiminta noin 500 ilmoittautumisella.

Yamk-tasoisia eli ylemmän korkeakoulututkinnon tasoisia opintoja on tarjolla lukumääräisesti vähemmän kuin amk-tasoisia. Ne on tarkoitettu jo korkeakoulututkinnon suorittaneille. Niistä suosituimpia lähes 200 ilmoittautumisella ovat Vastuullinen liiketoiminta ja Monikulttuuristuva työympäristö sekä Päätöstukityökalut vastuullisiin ratkaisuihin, johon siihenkin on toistasataa ilmoittautujaa.

Savonian strategian mukaisesti tarjolla on useita vastuullisuuteen ja kestävään tulevaisuuteen liittyviä opintoja, ja niitä täydentää vielä englanninkielinen Sustainable Development in Changing Climate, what has it to do with me? Vastuullisuuden painotus näkyykin erityisesti yamk-tarjonnassa.

Kaikki eivät mahtuneet mukaan. Sinniä opiskeleville!

Kesäopintotarjontaa on kaikilta koulutusaloilta, ja osaan opinnoista ilmoittautumisille on yläraja pedagogisista syistä. Joonon jäi ilmoittautuneita mm. taidehistorian -ismien opintojaksolle sekä uniterveyteen, perhetyöhön ja MERN-sovelluskehitykseen liittyviin opintoihin.

Avoimista opinnoista kiinnostivat ilmoittautumisten perusteella eniten fasilitointi, tuloksekas johtaminen ja Python-ohjelmointi, yamk-tasolla jo mainitsemanikin Monikulttuuristuva työympäristö. Juuri nuo asiat ovatkin työelämässä pinnalla tällä hetkellä.

Useimmissa opintojaksossa opiskelu päättyy heinäkuun loppuun, joissakin se jatkuu vielä elokuulle. Jos olet ilmoittautunut kesäopintoihin, toivon sinulle sinniä opiskella, olitpa kesälaiturilla, kaupunkiparvekkeella tai missä tahansa muualla kesäkuukausina.

Meille kaikille toivon yhteisesti aurinkoista kesää, virkistäytymisen ja ehkä uuden oppimisen parissa muutoinkin kuin korkeakouluopinnoissa. Leinon runossa mainittiin heinäsiirkojen siritys, se voisikin olla inspiroivaa äänimaise-
maa luovan lekottelun oppimiselle.

Marja Kopeli
koulutusasiantuntija, jatkuva oppiminen
Savonia-ammattikorkeakoulu

Indikaattorit ohjaavat sotepalveluiden vaikuttavuuden seuranta

Savonia-ammattikorkeakoulun ja Posote20 Tulevaisuuden sotekeskus hankkeen yhteistyössä on pureuduttu Pohjois-Savon perhekeskustoiminnan indikaattoreiden määrittelytyöhön. Opiskelijat työstivät perhekeskustehtävittäin indikaattoreita opintoihin liittyvissä tehtävissään ja opiskelijoiden tekemiä koosteita tullaan hyödyntämään syksyn aikana Pohjois-Savon perhekeskustoimintasuunnitelman seurannan ja arvioinnin osuuden rakentamisessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteena on luoda palvelujärjestelmä, joka pystyy nykyistä paremmin vastaamaan ympäröivän maailman ja yhteiskunnan nopeisiin muutoksiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen keskiössä on ihminen ja tämän mahdollisuus saada asiakaskeskeisiä, kustannustehokkaita ja vaikuttavia palveluita. (Sitra 2016.) Perhekeskustoiminnan päämääränä on tuottaa monia palveluja, joiden tarkoituksena on kehittää lapsiperheiden hyvinvoivaa tilaa, terveellisyyttä ja henkistä tasapainoa. Lisäksi tarkoituksena on tunnistaa ennakoivasti lapsiperheiden hyvinvointiin ja terveydentilaan vaikuttavat riskit ja heti organisoida tarvittavat tuen palvelut. (Klavus, Hastrup, Jarvala, Pusa & Rissanen 2021, 2.) Perhekeskusten maa-kunnallinen kehittyminen tarvitsee myös seuranta ja arvioinnin kehittämistä. Kokonaisuuksien hahmottamiseksi tarvitaan myös tiedon tuottamista ja seuranta erilaisten mittareiden avulla. Kansallisesti määritellyt indikaattorit tekevät tiedon keräämisestä ja seuraamisesta paremmin vertailtavaa. (Pelkonen ym. 2020, 57, 59.)

Indikaattori on jokin tunnusluku, joka kuvaa asioiden tilaa ja kehitystä karkealla tasolla tai epäsuorasti. Sitä käytetään usein kuvaamaan ilmiötä, jota ei suoraan kyetä mittaamaan (Sitra 2016). Indikaattoreiden osoittama tieto auttaa löytämään kohderyhmiä ja painopistealueita sekä kohdentamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä oikealla tavalla (THL 2021). Tutkimusten mukaan (esim. Helavirta 2011) lasta koskevat hyvinvointitiedot rakentuvat paljolti ongelmien ja riskien kautta. Indikaattorien tarkoitus olisi reagoida herkästi, jos niiden kuvaamissa ilmiössä tapahtuu muutoksia. Indikaattorit pyrkivät silviloimään ja tiivistämään tiedon tulvaa keskeisiin avaintietoihin. Indikaattorien tulkitseminen vaatii teoreettista perehtyneisyyttä niihin ilmiöihin, joita kuvaamaan ne on tarkoitettu. Indikaattorien ominta käyttöaluetta on eri paikkakuntien tai alueiden luonnehdinta ja keskinäinen vertailu. (Sauli & Simpura 2004. 2–3.)

Kun suunnitellaan perhekeskuksen arvioinnin ja seurannan kehittämistä, tulee pohtia mitä tietoja halutaan kerättävän ja mitä tiedoilla tehdään. Voutilaisen tuoreessa YAMK-opinnäytetyössä (2022) nousee esille moniammatillisen tiedon hyödyntäminen arvioinnin pohjana. Yhdessä käytävät keskustelut, haavaintojen jakaminen ja yhteinen tiedonmuodostus nähdään merkittävänä osana tiedonmuodostuksen prosessia. Tutkimukselliseen näyttöön perustuvan sosiaalipalvelujen kehittämistyön tueksi olisi tarpeellista kerätä yksilökohtaisia tietoja terveys- ja sosiaalipalvelujen vaikuttavuuden arviointiin kehitetyillä elämänlaatu- ja toimintakyky mittareilla ja arvioida kustannusvaikuttavuutta. (Klavus ym. 2019).

Kuitenkin kun on kyse kokonaisvaltaisesta lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämistyöstä, indikaattoritiedon rinnalle tarvitaan laadullista ja kokemuksellista tietoa. Sosiaalisista ilmiöistä ja hyvinvointihaasteista puhuttaessa tulee muistaa vaikutusnäytön haasteellisuus (esim. Piirainen & Linnakangas 2021). Yksittäiset indikaattoritiedot eivät pysty kuvaamaan koko ilmiötä. Tällöin on tärkeä hyödyntää monentasoista tietoa ja tarkastella sen avulla tavoitteiden saavuttamista. Riittävää on, että lapsille ja perheille annettu tuki ja palvelut tuottavat odotettuja vaikutuksia.

Lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukemisessa halutaan hyödynnettävän näyttöön perustuvia menetelmiä. Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Iltan Kasvun tuki -tietolähteestä (2022) löytyy arvioitua tietoa näyttöön perustuvista menetelmistä ja hyvinvointia kuvaavista indikaattoreista. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tietopankki Iltaston tavoitteena on ollut koota yhteen lasten ja nuorten kansallisia hyvinvointi-indikaattoreita, joiden avulla saa kokonaiskuvaa hyvinvoinnin tilasta ja pystyy tekemään vertailuja. Iltastoa ja muita kansallisia tietolähteitä (esim. Kouluterveyskysely ja FinLapset) hyödynnetään Pohjois-Savossa jo nyt.

Pohjois-Savossa kerätään monenlaista hyvinvointitietoa alueellisella ja paikallisella tasolla. Esimerkiksi Pohjois-Savon alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi ja kuntien hyvinvointitoimijat tekevät tätä työtä osana hyvinvointisuunnitelma - ja kertomustyötä. Tämän työn lisäksi eri tahot, kuten kolmannen sektorin toimijat keräävät tietoa omilla menetelmillä ja ky-

selyillä. Näiden kyselyiden kautta saadaan tietoa lasten ja perheiden terveyttä, hyvinvointia ja osallisuutta koskevista asioista. Vuoden 2023 alusta otetaan käyttöön HYTE-kerroin, joka on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa. HYTE-kertoimen avulla palkitaan kuntia hyvin tehdystä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä kannustinrahan keinoin. HYTE-kerroin koostuu tietyistä prosessi- ja tulosindikaattoreista. (THL 2022b.) Kannustinraha tulee kiinnostamaan kuntia, mikä tarkoittaa sitä, edellä mainittujen indikaattoreiden taustalla oleviin tavoitteisiin tullaan panostamaan ja indikaattoreita ja tuloksia tullaan myös seuraamaan aiempaa aktiivisemmin.

Parhaimmillaan hyvinvointia tukevat suunnitelmat, tavoitteet ja indikaattorit ovat linjassa toistensa kanssa aina valtakunnan tasolta alueelliselle tasolle ja kuntatasolle. Tämä tarkoittaa sitä, että työssä kannattaa hyödyntää kansallisia ja alueellisia tietoja, joita täydennetään paikallistason tiedolla.

Kirjoittajat:

Anu Kinnunen, Koulutuspäällikkö, Savonia-ammattikorkeakoulu
Elina Pekonen, sosiaali-alan lehtori, Savonia-ammattikorkeakoulu
Sanna Tchaplinski, kehittäjä-sosiaalityöntekijä, Posote20 Tulevaisuuden sote-keskus hanke

Lähteet:

Helavirta, S 2011. Lapset hyvinvointitiedon tuottajina. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8604-3>.

Klavus, J., Hastrup, A., Jarvala, T., Pusa, A-K., Rissanen, P. 2019. Monialainen perhekeskus tuottaa kustannusvaikuttavia palveluja – lapsiperhepalvelujen taloudellinen arviointi. Tutkimuksesta tiiviisti 17/2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Piirainen, K & Linnakangas, R. 2021. Sosiaalisen kuntoutuksen toimeenpano näyttöön perustuvana käytäntönä. Nykytila, suositukset ja haasteet. Yhteiskuntapolitiikka 86 (2021):2.

<https://www.julkari.fi/handle/10024/141178>

Sauli, H & Simpura, J. 2004. Auttaako indikaattoriaalto tietotulvassa. Hyvinvointikatsaus 1/2004. https://www.stat.fi/tup/hyvinvointikatsaus/hyka_2004_1_sauli.pdf

Sitra. 2016. Sote-tiedosta tekoihin. Palvelupaketit raportoinnin työkaluna – ja mitä niillä voidaan seuraavaksi tehdä. Sitran selvityksiä 113.

THL 2021. Kouluterveyskysely 2019 ja 2021. Verkkojulkaisu. Päivitetty 4.10.2021. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_aluevertailu2?alue_0=601357&vuosi_0=v2019&mittarit_0=187209&mittarit_1=187196&mittarit_2=199373&sukupuoli_0=143993&kouluaste_0=161293#. Viitattu 24.2.2022.

THL 2022b. HYTE-kerroin – kannustin kunnille. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille>

Voutilainen, E 2022. Arviointi ja tiedon tuottaminen perhekuntoutuksessa: Systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Opinnäytetyö (YAMK). Savonia-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/746518>

Onko nyt aika osata?

Pidemmän aikaa asiantuntijoiden puheissa on noussut esille, että tarvitaan uutta osaamista. Tämä on kuulunut vahvasti myös nyt kesän aikana. Erilaisissa keskusteluissa nousee esille erityisesti uuden osaamisen yhteydessä uudenlaiset työsketelytavat, teknologia, vihreä siirtymä, kestävä kasvu. Mitä uusi osaaminen sitten on?

Sitra on tehnyt erilaisia selvityksiä ja kirjoittanut osaamisesta, niin myös uudesta osaamisesta. *Tulevaisuuden osaaminen syntyy ekosysteemeissä* -julkaisussa (2022) osaamisen uudistumisen edellytykset kuvataan neljän elementin kehittämiseen, joita ovat osaamistieto, tarvelähtöisyys, ekosysteemimäinen tapa toimia ja mitattavat vaikutukset. Selvityksessä kuvataan rohkaisevasti hyvin tarvittavaa muutosta, mitä uusi osaaminen vaatii.

Yhdessä haastattelussa kysyttiin asiantuntijalta, että mitä uusi osaaminen on. Haastattelija sai vastauksen teknologiasta, vihreästä siirtymisestä ja etätöiden mahdollisuuksista. Tässä huomasi, miten vaikea on kuvata konkreettisesti, mitä uusi osaaminen tarkoittaa.

Ennakointi, joustavuus, yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot sekä digitaidot ovat monessa yhteydessä nousseet taidoiksi, joita tarvitaan tämän päivän työelämässä. On syntynyt uusia työnkuvia ja uudenlaista yrittäjyyttä, missä tarvitaan nimen omaan näitä taitoja. Tällaisiksi voisi kuvata esim. vaikuttajatyö, osaamis- ja valmennustyö, koordinoitutyö ja tiedon ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen liiketoiminnassa. Miten näihin töihin koulutaudutaan?

Tutkintokoulutukset tarjoavat hyvät lähtökohdat erilaisiin ammatteihin, mutta myös niiden merkitys on muuttunut. Harva tutkinto kouluttaa suoraan valmiiksi tulevaan työhön vaan luo ennemminkin hyvät lähtökohdat oppia lisää ja soveltaa oppimaansa. Valmennuksellinen ote ja tiedon etsiminen ja soveltaminen näkyy monessa uuden opettamisessa ja oppimisessa. Olemassa olevaa tietoa on valtavasti tarjolla eri puolella, joten myös sen kriittinen tarkastelu on olennaista osaamisen kehittämisessä.

Uudet työskentelytavat, kuten verkostomaiset tiimit ja etätyö tuovat mahdollisuuksia osaamisen hyödyntämiseen ympäri maailman. On olemassa kuitenkin paljon työnkuvia, missä etätyö ei ole mahdollista ja Suomessa vientiteollisuusmaana tämä näkyy vahvasti. On siis osattava johtaa osaamista ja varmistaa osaajat työhön myös työpaikalla.

Yrityksissäkin näkyy jo osaamisjohtajia ja niin henkilöstön kuin myös yrityksen tason osaamisen kehittäminen on yhä tärkeämpää yritysten tuloksenteokkyvylle. Ennakointi ja osaamisen varmistaminen yrityksen tavoitteiden saavuttamiseksi on asia, mihin halutaan panostaa. Ilman eteenpäin katsomista (ja toisaalta historian tuntemista) ja osaamisen tarpeen ennakointia, reagoitukyky ja toiminnan varmistaminen saati uusituminen voivat olla haastavaa. Ennakointitiedon hyödyntäminen, henkilöstön osaamisen johtaminen ja strateginen kehittäminen, ilmiölähtöisyys ja tiedon hyödyntäminen toiminnassa ja johtamisessa ovat olennaisia elementtejä kehittämistyössä, mikä on jatkuvaa.

Uusi osaaminen voisi siis olla esim. tuotteen linkaarilaskentaosaaminen, digitaalisten järjestelmien käyttö ja hallinta, neuvottelutaidot ja projektinhallintaosaaminen jne. Listaa voisi jatkaa pitkään. Miten kaikkea voi opettaa tai valmentaa siihen, että tarvittavat osaamiset karttuvat? Tulisiko meidän uudistaa nopeammin myös tutkintoja? Missä menee raja, mikä on perusosaamista tai geneerisiä taitoja ja mikä on sellaista, mikä opitaan työelämässä? Milloin se osaaminen, mikä aikaisemmin oli perusosaamista, jää pois tämän päivän perusosaamisesta ja siirtyy alakohtaiseen syventävään osaamiseen? Erityisosaamiseksi taas nousee koko ajan uusia asioita, joista voi tulevaisuudessa tulla perusosaamista. Näin uusi osaaminen ei ole mitään, mikä päättyy jossakin vaiheessa vaan on jotakin ilmiölähtöistä ja ennakoivaa.

Jenni Toivanen, jatkuvan oppimisen johtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Asiakas – ikuinen riesa

Asiakas – ikuinen riesa

Anteeksi kun olen asiakas. Tämä tunne toistuu varsin usein niin kaupoissa kuin ravintoloissakin. Koskaan ei ole hyvä.

Kun kauppa tai ravintola on täynnä, myyjät ja tarjoilijat valittavat, kun on niin paljon asiakkaita ja on kiire. Kun kauppa tai ravintola ammittaa tyhjyyttään, kuulee myyjiltä ja tarjoilijoilta marmatusta, kun ei ole asiakkaita.

Meillä oli ilo järjestää pojillemme tuplajuhlat heinäkuussa. Toinen juhlisti valmistumistaan ja toinen kristinoppileirin taklaamista. Tunnetusti en ole pullantuoksuinen äiti. Martta-taitonikin ovat olemattomat. Se ei johdu kotikasvatuksesta, päinvastoin. Järkevin vaihtoehto meille oli järjestää juhlat ravintolassa. Kyselin eri tiloja ja tarjouksia.

Hämmästykseni osa ravintoloista kyllä ottaisi sukumme ja ystävämme asiakkaakseen, jos maksaisimme jo pelkästä tilasta jopa 200 €. Luulin, että ravintolat olisivat olleet mielissään, kun viemme heille ison ryhmän, joka varmasti syö hyvin, ja vähän juokin.

Ravintoloiden kannattaisi jopa vähän maksaa siitä, jos järjestää ison porukan paikalle.

Onneksi löytyi ravintola, jossa ryhmämme otettiin mieli hyvin vastaan, ilman lisämaksua. Koska ravintolalla ei ollut kakkuja tarjolla, saimme viedä ravintolaan oman eli konditoriasta ostetun kakun. Myös maljakot löytyivät ruusuille näppärästi.

Mistä tämä kertoo? Onko kyse välinpitämättömyydestä vai ammattitaidottomuudesta. Välttämättä ei kummastakaan, vaikka osaajapula vaivaa etenkin matkailu- ja ravitsemisalaa. Eikä alan koulutuksetkaan enää vedä kuten ennen. Kaikki ei ole koronan syytä.

Kyse on ehkä enemmänkin näkökulmasta. Edelleenkin liian usein yritysten palvelut suunnitellaan yrityskeskeisesti, ei asiakaskeskeisesti. Asiakaskokemus voi olla lähes päinvastainen kuin mitä voitiin edes kuvitella.

Kanadassa vuosikymmenet asunut, maailmalla suuryrityksiä konsultoinut, suomalainen, intohimoinen asiakaskokemuksen puolestapuhuja Tuija Seipell avaa osuvasti muun muassa hotellien asiakaskokemusta.

Ihan sama, vaikka asuisit viiden tähden hotellissa tai tähdettömässä. Ensimmäisenä, kun aamulla avaat hotellihuoneesi oven, silmiesi edessä on iso siivouskärry. Senkö todella halusit ensimmäisenä nähdä ja kokea. Kannattaa katsoa: <https://www.youtube.com/watch?v=vFHCZLCqNIA>

Tuija Seipell on syyskuussa (22.9.) Savonia-ammattikorkeakoulussa, Kuopiossa avaamassa kuinka asiakaskokemusta ja asiakasosaamista kehitetään. Asiakas – Uusi mahdollisuus! –tilaisuus on kaikille maksuton.

Kaija Sääski
yrityspalvelujohtaja, Savonia-ammattikorkeakoulu

Asiakaspalvelu on taitolaji. Kuva: Kaija Sääski

Yrityksen keulakuvaa kiillottamassa

Kuvituskuva / Shutterstock

Puhuttaessa yrityksen brändistä ja sen luomasta imagosta tulee yleisesti katsoa asiaa laajassa kontekstissa huomioiden toimiala- ja kohderyhmäajattelun, viestinnän äänensävyyn sekä käytetyt markkinointikanavat. Yrityksen brändi-ilme rakentuu näiden pohjalta visuaaliseksi ulkoasuksi, jonka rakennuspalkoita ovat värit, typografia eli käytetyt kirjaintyyli, graafiset elementit sekä valo- ja kuvituskuvien tyyli määrittelyt.

Kokonaisuus esitetään graafisena ohjeena, joka luo suuntaviivat yrityksen viestinnän monikanavaiselle toteutukselle. Mukaan tuodaan määritelmät yrityksen ideologisesta näkökulmasta toteuttaa liiketoimintaa ja siitä, millaisin viestein se haluaa kohdata asiakasryhmänsä. Kokonaisuudessa tuodaan esiin myös tulevaisuusorientoituneet visiot ja missiot laajemmassa kontekstissa, eli ikään kuin perustellaan yrityksen syy olla olemassa. Tällöin puhutaan brändikirjasta.

Se tärkein, josta yritys tunnistetaan, on kuitenkin sen brändin keulakuva eli logo. Logo sanana tulee englannin kielestä ja on lyhenne logotyypistä, joka tarkoittaa nimen graafista esitystapaa. Puhekielessä sanan merkitys on vakiintunut, mutta kun asiaa katsotaan tarkemmin niin logo-terminä sisältää useamman eri osion. Virallisesti puhutaan yritystunnuksesta, joka sisältää logon eli nimiosan sekä mahdollisesti myös liikemerkin, joka puolestaan tarkoittaa tunnuksessa olevaa graafista symbolia. Esimerkkeinä esiin voisi nostaa liikemerkeistä Applen omenan tai Niken ”swoosh”-symbolin, jotka ovat muodos-

tuneet ikonisiksi kuvallisiksi merkeiksi. Taasen hyvänä klassisena esimerkkinä globaalista logotyypistä toimii Coca cola-merkki, joka on säilynyt lähes muuttumattomana 1800-luvulta saakka.

Useasti yrityksille tulee eteen hetki, kun pohditaan brändi-ilmeen uudistusta. Suurena pohdinnan paikkana prosessin alussa on tehdä päätös logouudistuksesta, kannattaako sitä tehdä vai ei. Siinä vasta pulma. Logouudistus on usein tunteita herättävä aihe. Prosessin mennessä pieleen, eli silloin kun uutta logoa ei otetakaan mielissään vastaan kohderyhmässään, voi tällä olla jopa todella negatiivinen vaikutus yrityksen brändin kehittämisessä, joka puolestaan heijastuu suoraan liiketoimintaan. Tietyt brändiuskolliset asiakkaat saattavat jopa hylätä brändin logouudistuksen vuoksi, vaikkei itse tuote tai palvelu ole muuttunut. Sosiaalinen media toimii hedelmällisenä alustana mielensä pahoittaneille asiakkaille ja voi jopa pilata yrityksen imagon.

Kysymys herääkin, että milloin uudistusta tulisi pohtia ja milloin se on todella aiheellista? Yleisesti ottaen brändin keulakuvan, logon muutoksia ja tästä seuraavaa yritysilmmeen kokonaisuudistusta tai päivitystä on syytä harkita, kun liiketoiminta muuttuu tai laajenee. Itsestään selviä muutostarpeita tuo puolestaan nimen muuttuminen. Suuremmassa kuvassa, jossa tulee pohtia kokonaisviestintää, on kohderyhmässä tapahtuvat muutokset tai selkeän kilpailutilanteen luoma paine. Toki samaan voisi nostaa myös yrityksen arvoissa ja tavoitteissa tapahtuneet muutokset, jotka tulee tuoda vahvemmin esiin imagollisen statuksen nostattamiseksi. Viimeiseksi listallani nostan esiin yleisimmän kehitystarpeen, jota ilmenee varsinkin pienten ja keskisuurten yritysten osalta, eli logo on vain yksinkertaisesti tyyliältään vanhentunut eikä esiinny enää edukseen tässä ajassa. Fakta on, että aikaa kestävää logosuunnittelua näkee melko harvoin.

Kun tavoitellaan kestävää logosuunnittelua, mielestäni on hyvä muistaa sanonta ”vähemmän on enemmän”. Tarkkaan harkittu typografia, värikombinaatiot sekä pelkistetyt graafiset elementit luovat yhdessä toimivan kokonaisuuden. Aina pitää kuitenkin muistaa kenelle yrityksen keulakuvaa halutaan kohdentaa, mutta tietysti trendeilläkin on aina oma vaikutuksensa asiaan. Esimerkiksi vielä kymmenen vuotta sitten useat maailmanlaajuiset brändit käyttivät logoissaan efektejä, kiilloja ja varjostuksia. Nyt lähes kaikki ovat poistaneet nämä ja logo esitetään vain viivoin ja niiden muodostamien muotojen täyttövärein. Puhutaan ”flat line design”-tyylistä, eli korostetaan pelkistämällä logon graafista muotoa.

Kesä kukoistaa parhaimmillaan, mutta yritys kentässä suunnataan katseita tietysti jo vuoden -23 alkuun. Onkin siis syytä pohtia, tarvitseeko oman yrityksen keulakuvan tunnus kiillotusta tai pitäisikö se jopa vaihtaa uuteen. Syksy on aktiivista brändi-ilmeen uudistusten aikaa.

Jaakko Laukkanen
TKI-asiantuntija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Valitus on palvelus yritykselle

Hyvin hoidettu valitus on uuden kaupan alku Kuva: Savonia-ammattikorkeakoulu

Kilpailu tekee asiakkaasta kuninkaan. Erot yritysten välillä ovat usein pieniä, joten menestyksen ratkaisee taitava henkilökunta. Kyse ei välttämättä ole isoista investoinneista. Käytännössä se merkitsee henkilökohtaista huomiota, pientä huomaavaisuutta, ystävällistä sanaa.

Hyvää palvelua kaipaavan kannattaa suunnistaa yksityiseen hammashoittoon, parturikampaamoon, kosmetologille, yksityiselle lääkäriasemalla tai hautausuustoihin, neuvottiin takavuosina. On surullista, jos asiakas saa kelvollista palvelua vasta hautausuustoihin.

Markkinoinnissa puskaradiot ovat tehokkaita viestinviejiä. Ystävää uskotaan paremmin kuin tuotettua mainontaa. Jos asiakkaalla ei ole kokemusta esimerkiksi tuotteesta, hän turvautuu toisten mielipiteisiin. Savolaisen sanonnan mukaan: ”Rahalla et voi ostaa ystäviä, mutta suathan tasokkaita vihollisia.”

Noin 95 prosenttia yrityksistä on alle kymmenen hengen työpaikkoja. Näillä yrityksillä on hyvin rajalliset resurssit käyttää rahaa mainontaan tai asiakas-tyytyväisyystutkimuksiin. Käytännössä markkinointi tapahtuu henkilökohtaisessa kontaktissa: palvelussa, tuotteessa, valituksien hoidossa.

Valitus on palvelus yritykselle. Se antaa ilmaista tietoa siitä, mitä yrityksessä tapahtuu ja missä on parantamisen varaa. Purnaajat tulisikin palkita, koska he vaivautuvat vapaaehtoisesti antamaan palautetta eli kehittämään toimintaa.

Kaupoissa, hotelleissa, lentokoneissa täytetään lomakkeita kaikenlaisilla tekniikoilla, joissa toivotaan palautetta. Valitettavan usein jää epäselväksi kenelle tiedot menevät, puhumattakaan siitä, että asiasta kiitettäisiin vaivannäöstä lomakkeen toimittamisen jälkeen.

Valitukset ovat esimerkiksi palvelualan ihmisille arkipäivää, mutta niiden hoidossa ammattitaito punnitaan. Parhaimmillaan valitus lujittaa asiakassuhdetta: hyvin hoidettu valitus onkin uuden kaupan alku.

Valitus antaa tilaisuuden keskustelulle. Sen arvo kumpuaa mahdollisuudesta parantaa molemminpuolista ymmärtämistä. Lopulta kaikki tähtää asiakkaiden tarpeiden tyydyttämiseen. Epäystävällinen sana, väärin kirjoitettu lasku tai vuosia vanhat kotisivut kertovat, kuinka arvostamme asiakasta.

Jouni Vornanen
tiedottaja, Savonia-ammattikorkeakoulu

Osaamisen personal trainer tarjoaa apua jatkuvan oppimisen koulutusviidakossa

Kun hakee netistä tietoa hakusanoilla ”jatkuva oppiminen amk”, tarjolle tulee pitkä lista eri ammattikorkeakoulujen vaihtoehtoja jatkuvan oppimisen koulutuksista. On avoimia opintoja, osaajakoulutuksia ja osaamiskokonaisuuksia, täydennyskoulutusta, polku- ja väyläopintoja, erikoistumiskoulutuksia, korkeakouludiplomeja ja muuntokoulutuksia.

Enkä vielä edes maininnut kehittämishankkeiden ahkerasti järjestämiä koulutuksia. Työelämässä pärjätäkseen on pidettävä huolta omasta osaamisestaan, ja siihen on mm. korkeakouluissa paljon mahdollisuuksia.

Koulutustarjonnan vyöryssä korkeakoulujen omalla henkilöstölläkään ei aina ole selkeää kuvaa, mitä kaikkea on tarjolla ja kenelle ja mitä nuo erilaiset koulutukset tarkoittavat. Saati sitten, että yksittäinen osaamista kaipaava kansalainen alkaisi vaatia itseltään ymmärrystä ja mukana pysymistä koulutustermien viidakossa. Apua on kuitenkin tarjolla.

Apua opintojen suunnitteluun ohjausasiantuntijalta, joka on osaamisen personal trainer

Miten koulutusta etsivä löytää itselleen sisällöltään sopivan ja elämäntilanteeseen istuvan koulutuksen? Aktiivinen ja yritteliäs voi aina kokeilla ja etsiä oppilaitosten verkkosivuilta mielestään sopivilla hakusanoilla. Moni onnistuu ja pärjää näin.

Jos kuitenkin tuntuu, että haluaisi jutella ja peilaila omia ajatuksiaan jonkun kanssa, voi turvautua ohjauspalveluun. Ohjaus voi olla tarpeen myös silloin, kun tarvitsee apua nykyisen osaamisen kartoittamiseen tai opintojen suunnitteluun pitemmällä tähtäimellä, jopa haaveiluun. Kukin korkeakoulu on ratkaissut ohjaamisen omalla tavallaan.

Savonia-ammattikorkeakoulu uutisoi vastikään osaamisen Personal Traineerista, joka keskittyy nimenomaan jatkuvan oppimisen koulutuksia hakevien ohjaamiseen ja urapolkujen suunnitteluun. Tehtävää hoitaa jatkuvan oppimisen ohjausasiatuntija. Hänelle voi soittaa tai lähettää sähköpostia ja sopia keskusteluajan. Vastaavaa palvelua on tarjonnut jonkin aikaa myös Itä-Suomen yliopisto.

Osaamisen personal trainer auttaa koulutusten kanssa vastaavalla tavalla kuin personal trainer voi auttaa liikunnan tai ravitsemuksen henkilökohtaistamisessa. Elämme yhä personoidumman palvelun maailmassa, eikä koulutus jää siinä muista jälkeen.

Jatkuvan oppimisen käsitteitä vilisee kuin vilkkilässä kissoja

Jatkuva oppiminen on käsite, joka putkahti ainakin korkeakouluissa yleiseen käyttöön nykyisen hallitusohjelman myötä viime vuosikymmenen loppupuolella. Sen jälkeen jatkuvan oppimisen käsiteperhe on lisääntynyt hyvin ja hedelmällisesti.

On jatkuvan oppimisen uudistus, jatkuvan oppimisen strategia, jatkuvan oppimisen palvelukeskus ja jatkuvan oppimisen toimintamalleja, tulosityksiköitä, koulutuksia... ja johtajia, suunnittelijoita, asiantuntijoita, ohjaajia, neuvontapalveluja.

Käsitteen ripeää leviämistä arjen kielenkäyttöön edisti sen mukanaolo korkeakoulujen rahoitusmallissa. ”Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto”, kuten vanha viisaus nasevasti asian ilmaisee.

Jatkuvassa oppimisessa ollaan kiistatta tärkeän asian äärellä. Nykyinen työelämä edellyttää meiltä kaikilta osaamisen ajan tasalla pitämistä ja uudistamista eli jatkuvaa oppimista. Onneksi sitäkin voi nyt pohtia yhdessä asiantuntijan kanssa, treenata itseään oppimisen huippukuntoon osaamisen personal trainerin avulla.

Marja Kopeli

Koulutusasiatuntija, jatkuva oppiminen
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kulttuuri osana kokonaisturvallisuutta

Kulttuurin sukupolvikokemukset vahvistavat turvallisuuden tunnetta. Kuva Jyri Wuorisalo

”Ilmastonmuutos tekee tuhoja maailman arvokkaissa perintökohteissa – Tämä näkyy jo Jemenissä ja Machu Picchussa, mutta myös Suomessa” uutisoi YLE taannoin. Oslossa toukokuun alussa kokoontuneet Pohjoismaiden kulttuuriministerit tuomitsivat Venäjän hyökkäyksen ja kehottivat lausunnossaan suojelemaan Ukrainan kulttuuriperintöä kansainvälisten sopimusten mukaisesti. Kulttuurin ja taiteen rooli kriisinhallinnassa, niin perinteisten kriisien kuin ilmastokriisin hallinnassa kasvaa kohisten; kulttuuri osana kokonaisturvallisuutta saa uusia ulottuvuuksia. Näin kulttuuri ja taide kytkeytyvät myös huoltovarmuuteen.

Kokonaisturvallisuus on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen on kokonaisturvallisuuden ytimessä. Kestävyysnäkökulma nostaa kulttuurin, kulttuuriperinnön ja henkisen kriisinkestävyuden merkittävään rooliin kun rakennetaan arjen turvallisuutta ripeästi muuttuvassa maailmassa. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaan henkinen kriisinkestävyys on yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämätön asia. Henkisellä kriisinkestävyydellä tarkoitetaan yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan kykyä kestää kriisitilanteiden aiheuttamat henkiset paineet ja selviytyä niiden vaikutuksista. Psykkiseen selviytymiskykyyn ja joustavuuteen eli ennakoimattoman kohtaamiseen voidaan pyrkiä vaikuttamaan myös kulttuurin ja taiteen avulla. Kokonaisturvallisuus saa kulttuuriperintönäkökulmasta laajan ja syvällisen sisällön kun menneisyydestä perittyjä aineellisia ja aineettomia asioita ja käytäntöjä, jotka heijastavat ihmisten arvoja, uskomuksia, tietoja ja traditioita huomioidaan kokonaisturvallisuuden kehittämisessä.

Kuopiossa pohdittiin Kulttuuri osana kokonaisturvallisuutta -teemaa kesäkuussa osana Sitran organisoimaa Demokratian puolustusdialogi -päivää. Savonia-ammattikorkeakoulun johdolla mm. taidemuseon, musiikkikeskukseen ja kulttuurihistoriallisen museon ihmisiä kokoontui sanoittamaan monimutkaista ja vaikeaa kokonaisuutta, luomaan moniäänistä ymmärrystä. Yhteenvedoa keskustelusta sisältyy Sitran artikkeliin ”Me kaikki olemme demokratian puolustajia”, <https://www.sitra.fi/artikkelit/me-kaikki-olemme-demokratian-puolustajia/>.

Myös kesällä yhteiskunnallisen keskustelun suurtahtumassa SuomiAreenassa Kulttuuri osana kokonaisturvallisuutta oli näkyvästi esillä kun Savonia-ammattikorkeakoulu järjesti teemassa keskustelun yhteistyössä Pori Jazzin ja Suomen Jazzliiton kanssa: <https://www.mtv.fi/sarja/suomiareena-10003189/kulttuuri-osana-kokonaisturvallisuutta-1624121>.

Niin perinteiset alueelliset kuin uudet globaalit kriisit koettelevat kulttuuri- ja sivistyspohjaamme. Siksi meidän on vaalittava kulttuurin ja sivistyksen opetusta ja ylläpitoa entistä tarmokkaammin. Sivistys on muutosvoima kohti kestävää ja vastuullista kokonaisturvallisuutta.

Jyri Wuorisalo

TKI-asiantuntija, kansainväliset palvelut (human security ja ilmastoturvallisuus)

Bisnestä ruualla

Kun ruualla halutaan tehdä vaikutus, sillä täytyy olla kotipaikka, alkuperä ja tarina. Kuva: Savonia-ammattikorkeakoulu

85

Bisnesväelle tarjotaan usein markkinointitilaisuuksissa pientä naposteltavaa. Nakit ovat erinomaista syötävää, mutta nauravat nakit eivät herätä hilpeyttä niissä pukujuhlissa, joissa ”ammattiedustajat” notkuvat lukemattomia kertoja vuodessa.

Asiakkaat eivät ole hölmöjä, joten tarpeita ei tarvitse sen enempää keksiä keinoitekoisesti. Syöminen on yksi kansalaisen perustarpeista, joten ruuan hyväksikäyttö markkinoinnissa on varsin luontevaa.

Suomalaisen ruuan vahvuuksia ovat puhtaus, luonto ja luonnosta saatavat raaka-aineet. Olisiko aika tuotteistaa oikein kunnolla? Suomi on Euroopan ainoa maa, josta löytyy vielä koskemattonta, neitseellistä elinympäristöä.

Helposti unohdamme, että Suomi on eksoottinen kohde. Jokamiehen oikeudet ovat poikkeuksellisen kattavia. Parhaimmillaan ruuan raaka-aineet voi saada suoraan metsästä. Niistä voi valmistaa ainutlaatuista sapuskaa tai syödä jopa sellaisenaan.

Metsässä puuhastelu poikkeaa arjen rutiineista. Ruuanvalmistuskin voi olla olosuhteista johtuen erityisessä roolissa. Mausteena käytetään ripaus perinnettä, hyppysellinen kansainvälisyttä ja häivähdys trendikkyttä.

Kun ruualla halutaan tehdä vaikutus, sillä täytyy olla kotipaikka, alkuperä ja tarina. Kainuulaisen voimakkaan ruisleivän syöjä siirtyy mielikuvissa sinisten vaarojen kumpareille tähyilemään siintäville järville.

Eteläpohjalainen ruoka, esimerkiksi kropsu tuo mieleen lakeudet ja suoraluonteiset konstailemattomat ”pohjalaaset”. Savolainen muikkukukko loihtii puolestaan silmien eteen Kuopion torin – mualiman navan.

Ruoka on aina herättänyt intohimoja. Amerikan mantereelta saatu peruna turvasi Euroopan väestönkasvun ja teollisen kehittymisen, kasvava sokerin kysyntä kiihdytti orjakauppaa ja suola on aiheuttanut jopa vallankumouksia.

Ruuasta keskusteleminen on joka tapauksessa eurooppalaista kulttuuria parhaimmillaan. Suomalaiselle voi olla yllätys, kun vieras haluaa pohdiskella edellisen illan makunautintoja. Jos yhteinen ruokakieli löytyy, bisneskin luisaa paremmin.

Jouni Vornanen
tiedottaja, Savonia-ammattikorkeakoulu

Tietoyhteiskunnasta digiaikaan

Olemme syvällä digitalisaatiossa. 1990-luvulla kuvattiin, miten Suomi siirtyi vauhdilla tietoyhteiskuntaan, jossa koko maailma on näppäimistön ulottuvilla. Insinöörit hehkuttivat innolla uutta teknisestä vallankumousta, vaikka olihan ihmisen säilyminen aina perustunut johonkin uuteen, usein teknologiaan: viljely, metsästys, karjanhoito, merenkäynti, tähtitiede, teollistumisen mahdollistaneista keksinnöistä puhumattakaan.

Nyt jo pikkulapset surffailevat internetissä pitkin mantereita. He pelaavat interaktiivisia rakennus- tai taistelupelejä ennestään tuntemattomien tyyppien tai hahmojen kanssa. Siis toisten lasten ja nuorten kanssa sujuvasti englanniksi. Vanhemmat eivät edes ymmärrä heidän erityissanastoaan, varsinkin jos oma kielitaito pohjautuu 1980-luvun Englannin keskeinen sanasto -kirjan oppeihin.

Suomalaiset ovat edelleen maailman aktiivisimpia internetin käyttäjiä. Väitettään, että verkkomaailma sopii hyvin suomalaiseen, juroon kansanluonteeseen. Metsäsuomalainen haluaa pitää yhteyttä kanssasisariinsa ja -veljiinsä, mutta ei välttämättä tavata heitä.

Ihmisten välinen vuorovaikutus on muuttunut kanaviksi ja verkoiksi, jopa verkostoiksi. Nopeat uuteen 5G-teknologiaan perustuvat kuvan ja viestinvälitykset innostavat meitä keskustelemaan tai olemaan yhteydessä välineiden välityksellä. Silti ihmiset kokevat itsensä yksinäisimmiksi ja henkisesti huonovointisimmaksi enemmän kuin ennen.

Avuksi ihmisten ahdistukseen tarjotaan helposti digipalveluja, kuinkas muutenkaan. Ammattiauttaja voi olla satojen kilometrien päässä jopa ulkomailla. Näppärää ja tehokasta.

Todellisia kontakteja ja luottamusta luodaan vain oikeassa elämässä, oikeissa ihmisten kohtaamisissa.

Kaija Sääski
yrityspalvelujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kaukoputki avasi ennen toisen ulottuvuuden, nykyisin digitalisaatio. Kuva: Kaija Sääksi

Palvelumuotoilu pähkinänkuoressaan

Palvelumuotoilun tulisi olla mukana yrittäjän arjessa. Kuva: Jaakko Laukkanen

89

Kysyttäessä paikallisten pk-yritysten kentästä mitä palvelumuotoilu on ja kuinka sitä toteutetaan, kuuluu usein vastaus, että aihe on tuttu, mutta käytännön toteutus ei. Osa heistä on toki hyvinkin asian keskiössä, täydennyskoulutukset suoritettuina, hyvä niin.

Meillä on siis vielä paljon vuorenrinnettä kiivettävänä, jotta palvelukokemuksen muotoilusta Pohjois-Savolaisessa organisaatiokulttuurissa on tullut arkipäivää, yritystoimintaan integroitunut prosessi, joka kehittää meitä alueellisesti ja luo imagoa vahvan kasvun alueena.

Kun palveluja kehitetään asiakkaiden ja käyttäjien näkökulmasta heidän palvelukokemuksensa parantamiseksi puhutaan palvelumuotoilusta. Oleellinen lisäys tähän on palvelun tarjoajan liiketoiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen. Suunnitteluprosessin keskiössä on asiakkaan palvelukokemuksen kehittäminen, joka koostuu palvelun kontaktipisteistä, palvelutuokiosta sekä palvelupolusta. Kaikki pohjautuu siihen, että pystytään ymmärtämään käyttäjää mahdollisimman syvällisesti.

Ihminen ja hänen tarpeensa sekä toiveensa ovat kaiken keskiössä. Seuraavaksi asiaa lähestytään toteutettavuuden eli teknologian ja kannattavuuden eli liiketoiminnan näkökulmasta. Lopputulos syntyy aina näiden osatekijöiden summasta. Kokonaisuuden taustalla toimii muotoiluajattelun malli, joka lähtee liikkeelle ongelman tunnistamisesta, siirtyä inspiraatiota hakevaan ja ajatella ruokkivaan tutkimiseen ja sitä kautta tuottamaan uusia ideoita. Seuraavaksi valitaan parhaat ideat ja luodaan niistä prototyyppisiä, joita testataan aktiivisesti kohderyhmässä uusien ideoiden saavuttamiseksi jatkokehitystä varten. Prosessin eri vaiheiden visualisointiin käytetään usein Design Councilin tup-

latimantti-mallia, joka helpottaa palvelumuotoilullisten työkulkujen ymmärtämistä. Mallin ensimmäisessä timantissa määritetään ongelmaa, jonka ymmärtäminen lisääntyy ja lopulta sen ydin tiivistyy kiteyttäen käsillä olevan ongelman. Seuraavaksi toisessa timantissa keskitytään ratkaisun löytämiseen. Ensin ideoiden määrä kasvaa ja tämän jälkeen seuraa jälleen kiteytyminen, nyt ratkaisuidean muodossa.

Malleihin pääset tutustumaan seuraavista linkeistä:

IDEON muotoiluajattelun malli

Double Diamond

Edellä mainitut mallit voidaan tiivistää kolmeen päävaiheeseen kokonaisprosessin sisällä. Nämä ovat ymmärrys, konseptointi ja prototypointi. Ymmärrysvaiheessa suurenuslasin alle asetetaan asiakas, muotoiltava palvelu sekä konteksti, jossa nämä vaikuttavat. Ymmärrysvaiheessa hyödynnetään määrällistä sekä laadullista tutkimusta. Tutkimustulosten analysoinnin jälkeen siirrytään konseptointiin, jossa pyritään tuottamaan mahdollisimman paljon ratkaisuja esitettyihin haasteisiin. Syntyneistä ideoista valitaan parhaat jatkokehitykseen ja siirrytään rakentamaan näistä prototyyppiä, jotta ratkaisuehdotusta on mahdollista testata ja arvioida. Edellä mainitut vaiheet sisältävät kukin lukuisia eri menetelmiä, joista valitaan aina tilanteeseen sekä ongelman kontekstiin toimivimmat työkalut.

On syystalkoiden aika! Työhansikkaat käteen ja lähdetään rakentamaan parempia palvelukokemuksia Pohjois-Savoon.

Jaakko Laukkanen

TKI-asiantuntija

Savonia-ammattikorkeakoulu

Valttina oppiminen

Huipputalli koostuu yksilöistä, joissa yhdistellään innovatiivisesti uutta tietoa. Kuva: Savonia-ammattikorkeakoulu

Tietoyhteiskuntaa koskeva keskustelu sai alkunsa varsinaisesti 1970- ja 1980-luvuilla, jolloin itse digitaalinen vallankumous oli alkamassa. Silloin esitettiin ajatuksia, jossa tieto tulisi muodostumaan jälkiteollisen yhteiskuntien tärkeimmäksi tuotantotekijäksi.

Kansallinen kilpailukyky riippuu maan koulutustasosta ja ennen kaikkea sen suhteellisesta osaamisesta verrattuna muihin maihin. Vasta 1990-luvulla tapahtuneet muutokset työelämässä kiinnittivät sekä päättäjien että työelämäedustajien huomion jatkuvaan kouluttautumiseen.

Yleisesti hyväksytään ajatus, ettei Eurooppa voi kilpailla työvoiman hinnalla, joten ainoaksi vaihtoehdoksi jää osaaminen. Kilpailua käydäänkin yhteiskuntien välillä voittajista. Ne yhteisöt menestyvät, joilla on hallussaan huippuosaamista ja kykyä uusiutua jatkuvasti.

Digitalisaatiosta puhutaan paljon. Teknologia ei kuitenkaan korvaa opettajaa. Kouluyhteisön pitää valmentaa opiskelijoita aktiiviseen tiedonhankintaan ja tiedon kriittiseen analysointiin. Tässä tehtävässä opettajat ovat avainasemassa.

Varsinaiset huolenaiheet löytyvät kuitenkin matematiikan ja luonnontieteiden piiristä. Esimerkiksi lukio tukee näiden aineiden opiskelua, mutta opiskelijat eivät näe näitä aineita useinkaan tärkeinä työelämän kannalta. Huoli on sikäli aiheellinen, koska tulevaisuuden työpaikkojen uskotaan löytyvän juuri teknisiltä aloilta.

Nykyisin puhutaan kollektiivisesta- tai tiimiosaamisesta. Se on yhteisön kykyä innovatiivisesti yhdistellä ja tuottaa uutta osaamista. Tieto on kumulatiivista, jota kilpailijan on kokonaisuudessaan vaikea jäljittää. Esimerkiksi yhden insinöörin menetys kilpailevalle tallille ei vielä heikennä Ferrarin tiimiä. Huipputalli koostuu yksilöistä, jotka ryhmätyönä valmistavat kilpailukykyisen auton. Filosofin Herakleitos (noin 535-475 eaa.) sanoi osuvasti: muutoksen maailmassa yksi asia on muuttumaton, taukoamaton muuttuminen. Tämä lohdutukseksi, jos oppimisen muutos pelottaa. Muutos oli rajua myös, kun keksittiin polttomoottori, puhelin tai puhumattakaan suurista vallankumouksista. Vain muutos on pysyvää.

Jouni Vornanen
tiedottaja, Savonia-ammattikorkeakoulu

Ilmastoturvallisuudesta

Ilmastokriisissä vuodenaikojen vaihtelu on uhattuna. Kuva Jyri Wuorisalo

Nyt se sitten tapahtuu; ilmastokriisinhallinta käynnistyy Suomessa viimein lukuisten selvitysten, raporttien ja katsausten jälkeen. Valtio laittoi lausunto-kierrokselle syyskuun lopussa vuoteen 2030 asti ulottuvan kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman. Viesti on selkeä, ilmastomuutos horjuttaa yhteiskunnan turvallisuutta monin tavoin. Se, että elämme neljän kriisin keskellä on voinut hämärtää ilmastokriisin laajuutta ja syvyyttä; pandemia ja Ukrainan sota sekä luontokadon vaikutusten tajuaminen ovat saaneet turvallisuuden tunteen järkkymään.

”Suomen kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman tavoitteena on vahvistaa ilmastomuutokseen sopeutumista edistämällä ilmastoriskien hallintaa ja ilmastokestävyyttä. Ilmasto muuttuu hillintätoimista huolimatta ja muutoksen vaikutukset ovat jo käynnissä. Siten hillinnän lisäksi ilmastomuutokseen sopeutuminen, eli ilmastomuutoksen vaikutusten ja seurausten ennaltaehkäisy, vähentäminen ja niihin varautuminen, sekä samalla yhteiskunnan ilmastokestävyyden vahvistaminen, on entistä tärkeämpää.” Luonnos kansalliseksi ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030.

Ilmastomuutokseen suhtautuminen on ollut vaikeaa arjen tasolla, koska hillintätoimet ovat tuntuneet joko massiivisen isoilta (lopetetaan fossiilisten polttoaineiden käyttö) tai lähes merkityksettömiltä (kodin jätteiden lajittelu). Ilmastomuutokseen sopeutuminen muuttaa tämän. Sopeutuminen koskee meitä kaikkia kaikkialla, koska muutokset tapahtuvat juuri omassa elinympäristössä, arjen turvallisuudessa. Terveys, puhdas vesi, ruokahuolto, sähkön riittävyys ja kulttuuriperinnön säilyminen ovat asioita, jotka näkyvät ja tuntuvat kun niihin kohdistuu uhkia.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen tulee vaikuttamaan myös kunta- ja alue-tason kestävä kehityksen toimiin niin tulevilla hyvinvointialueilla kuin kau-punkien ja kuntien kehittämisessä. Iso kysymys onkin miten meidän osaaminen tulee riittämään muutosten läpiviemiseen ja jatkuvan muutostilan hallintaan. Joudumme luopumaan sektoriajattelusta, koska sopeutumistoimien on oltava eri sektorit läpileikkaavia. Meidän on ymmärrettävä toimiemme keskinäisriip-puvuudet eli kun teemme jossain kohdassa kestävyyttä edistäviä vaikutuksia, niin saatamme aiheuttaa toisessa kohdassa haittavaikutuksia. Ilmastonmuu-toksen hillintä ja sopeutuminen tulee nähdä kokonaisuutena, johon ei ole edes käsikirjaa vielä.

Siksi on syytä puhua ilmastokriisinhallinnasta, jota ei voi edes ulkoistaa, niin kuin on opittu toimimaan perinteisessä kriisinhallinnassa. Ilmastokriisinhallinnan myötä huoltovarmuustyökin tulee uudistumaan kun kunta- ja alueta-solla pitää entistä enemmän varautua yllättäviinkin ja odottamattomiin ilmiöihin, jotka voivat aiheuttaa yhteiskunnan häiriötilanteita ja jopa poikkeusoloja. Eikä siinä vielä kaikki. YK on puhunut jo pitkään, että ilmastokriisi on ennen kaikkea humanitaarinen kriisi. Tämä muuttaa kansainvälisen yhteistyön luon-netta ja varsinkin globaalia vastuuta, jota korostetaan meilläkin paljon juhla-puheissa ja strategioissa. Tämän vuoksi ilmastonmuutokseen sopeutumisesta saattaakin tulla vielä uusi kansainvälisen yhteistyön punainen lanka kun il-masto- ja ympäristöturvallisuuden etsitään yhdessä ratkaisuja.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen avaa entistä useammalle ihmiselle mah-dollisuuden osallistua kestävämmän tulevaisuuden rakentamiseen niin pai-kallistasolla kuin globaalissa ympäristössä. Koulutus on keskeinen voimavara, tämän vuoksi Savonia-ammattikorkeakoulu käynnisti juuri ilmastoturvalli-suuden osaajakoulutuksen ensimmäisenä Suomessa.

Jyri Wuorisalo

TKI-asiantuntija, kansainväliset palvelut (human security ja ilmastoturvalli-suus)

Kansainväliset osaajat yrityksen voimavarana

Esimerkiksi alueen yritykset ovat käyttäneet liiketalouden kansainvälisten harjoittelijoiden osamista eri tavoin. Kuva: Savonia-ammattikorkeakoulu

95

Maailma kansainvälistyy ja kutistuu hurjaa vauhtia. Ihmiset ja kielet sekoittuvat sulassa sovussa. Markkinoita pitäisi laajentaa vauhtimyllyssä. Moni yrittäjä miettii kuumeisesti, mistä saada ihmisiä, jotka lähtevät valloittamaan maita ja mantuja.

Väestönkehitys on yksi pullonkaula eli miten opiskelijat saadaan pidettyä kalakukkokaupungissa. Koulukaupungin vetovoima lepää työn ohella palveluisissa ja tapahtumissa. Esimerkiksi Savonia-ammattikorkeakoulun lukuvuosi ja 30-juhlavuosi polkaistiin käyntiin Kuopion torilla lukemattomista hiteistään tunnetun Teflon Brothersin tahdissa.

Tuhansien opiskelijoiden torin valloitus oli sinänsä värikäs näky ja yhteisöllisyys oli käsin kosketeltavaa. Ei ihme, että Kuopio on pärjännyt erinomaisesti erilaisissa kaupungin vetovoimaa ja mainetta niittävässä kyselyissä.

Suuri haaste kuitenkin on, miten kotimaiset ja ulkomaalaiset opiskelijat saadaan pysymään kaupungissa ja osataanko heitä hyödyntää tarpeeksi. Kansainväliset opiskelijat ovatkin vielä vähän käytetty resurssi suomalaisen elinkeinon kehittämisessä ja kansainvälisen kasvun potentiaalina.

Esimerkiksi alueen yritykset ovat hyödyntäneet liiketalouden kansainvälisten harjoittelijoiden osaamista eri tavoin. Usein yritykset hyödyntävät opiskelijan oman kulttuurin ja kielen osaamisessa. Liiketalouden opiskelija pystyy tekemään vaikkapa markkinatutkimuksen omassa maassaan. Näistäkin on hyviä kokemuksia.

Onneksi ratkaisumallejakin löytyy. Esimerkiksi KAVA-koulutus oli osa Karelia- ja Savonia-ammattikorkeakoulujen sekä Itä-Suomen yliopiston yhteistä MOKOMA-monipaikkainen valmennus asiantuntijatehtäviin korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille hanketta.

Koulutuksessa korkeakoulutetut, suomea jo osaavat osallistujat syvensivät kielitaitoaan suhteessa asiantuntijatyön vaatimukseen. Koulutus tuki siis työelämään siirtymisen sujuvuutta.

Suomessa on paljon korkeakoulutettuja eri aloilta valmistuneita kansainvälisiä osaajia, jotka hyvästä koulutuksesta huolimatta eivät työllisty. Hankkeen tarkoituksena oli tarjota työperusteisen maahanmuuton kasvattamiseen työkaluja.

Jouni Vornanen
tiedottaja, Savonia-ammattikorkeakoulu

Mikä on vireystilasi etäpalaverin aikana?

97

Osallistuin juuri äsken kotoa parin tunnin Zoom-etäpalaveriin, jossa oli mukana eri vaiheissa 12 – 15 henkilöä eri puolilta Suomea. Puolessa välissä käsiteltävä aihe vaihtui, ja siinä yhteydessä oli luontevaa pitää viiden minuutin tauko. Sinä aikana ehti juuri sopivasti keittää kahvit ja tyhjentää astianpesukoneen.

Tuntuuko tutulta?

Melko tasan kolme vuotta sitten syksyllä 2019 kirjoitin blogiin hybridikokousten yleistymisestä. Hybridikokouksen osallistujista osa on samassa tilassa ja osa etäyhteyksin kuka mistäkin. Tuolloin koronapandemia oli vasta tuloillaan; se alkoi laajasti keväällä 2020.

Etäpalaverit ovat käteviä mutta alttiita häiriöille

Korona-aika muutti etä- ja hybridikokoukset monissa organisaatioissa normaaliksi arjeksi, tai ainakin se vauhditti siihen suuntaan alkanutta kehitystä. Lähipalaverit alkavat monelle olla pikemminkin poikkeus, niin että ne pitää erikseen kalenterista tarkistaa. Niihinkin osa huhuilee etäyhteyksimahdollisuutta viimeistään edellispäivänä.

Etäpalaverit ovat käteviä. Ne mahdollistavat osallistumisen mistä tahansa nettiyhteyden kantaman sisältä. Ne ovat kuitenkin alttiita keskeytyksille ja häiriöille. Tämänamuksen etäpalaverini osallistujista yksi oli mukana kännyk-

käyhteydellä kahvilasta. Hänen nettiyhteytensä oli vähän epävakaata, ääni pätki ja puhe puuroutui hieman. Lisäksi kahvilan taustahäly kuului läpi. Totesimme tämän, ja hän turvautui loppupalaverin ajan chattiin ääneen esitettyjen kommenttien sijaan.

Meistä muista suurin osa osallistui näin syysloma-aikaan ilmeisesti kotoa, ja muutama koiran haukahdus kuului jossain vaiheessa taustalta. Zoomin tai Teamsin taustakuva häivyttää onnistuneesti paikan, niin kuin on tarkoituskin, joten oikeasti en tiedä, mistä itse kukin palaveriin osallistui.

Entä jos etäpalaverin vetäjä voisi seurata vireystilaasi – tai sinä itse?

Etäpalavereissa ja -kokouksissa on sekä työtä helpottavia että kognitiivisesti kuormittavia elementtejä. Oulun ja Jyväskylän yliopistoissa näkyy olevan menossa Työsuojelurahaston rahoittama hanke, jossa selvitetään, miten etäpalaverien kuormittavuutta voisi vähentää ja hyödyllisyyttä lisätä. Selvitykselle on tarvetta etätyön yleistymisen takia.

98

Hankkeen tavoitteena on luoda sovellus, jolla voitaisiin seurata etäpalaveriin osallistujien vireystasoa. Hankkeessa pilotoidaan osallistujien fysiologisen ja emotionaalisen tilan mittausta sykkeen ja hengityksen avulla. Oulun yliopistosta mukana on konenäön ja signaalianalyysin keskus. Etäpalaveriin osallistuvien kasvoista mitataan videopohjaisesti sydämen sykettä. Konenäkö tunnistaa kasvojen pienet värimuutokset ja päättelee siitä sykkeen.

Kun palaverin tai kokouksen vetäjä saisi tietoa osallistujien vireystilasta, hän voisi reagoida ja kääntää tilaisuuden kulkua hyödylliseen suuntaan. Hän voisi päätellä esimerkiksi taukojen tarpeen tai aktivoida osallistujia kommentoimaan. Etäpalaverin vetäjän olennainen tehtävä onkin saada tilaisuudesta kiinnostava ja motivoiva kaikille. Kun lähitapaamisessa luonnollisesti välittyvät eleet ja ilmeet puuttuvat, vetäjän voi olla vaikea aistia ilmapiiriä ja vireystasoa. Etäpalavereissa vetäjän rooli korostuu.

Etäpalaverien vuorovaikutusta on myös analysoitu. Etänä kokoonnuttaessa puheenvuorot näyttävät olevan pitempiä, toisaalta puhutaan vähemmän päällekkäin kuin lähitapaamisissa.

Oman puheenvuoron odottaminen etäpalaverissa voi kuormittaa, jos malttamattomana haluaisi jo päästä kommentoimaan tai aloittamaan. Oma puhuminen ei kuormita niinkään, varsinkin jos saa puhua itselle tärkeästä asiasta.

Spontaaneja puheenvuoroja tulee etäpalavereissa vähemmän, mikä myös nostaa tilaisuuden vetäjän isoon rooliin. Hänen tehtävänsä on aktivoida, pyytää kommentteja tai tehdä yhteenvetoja.

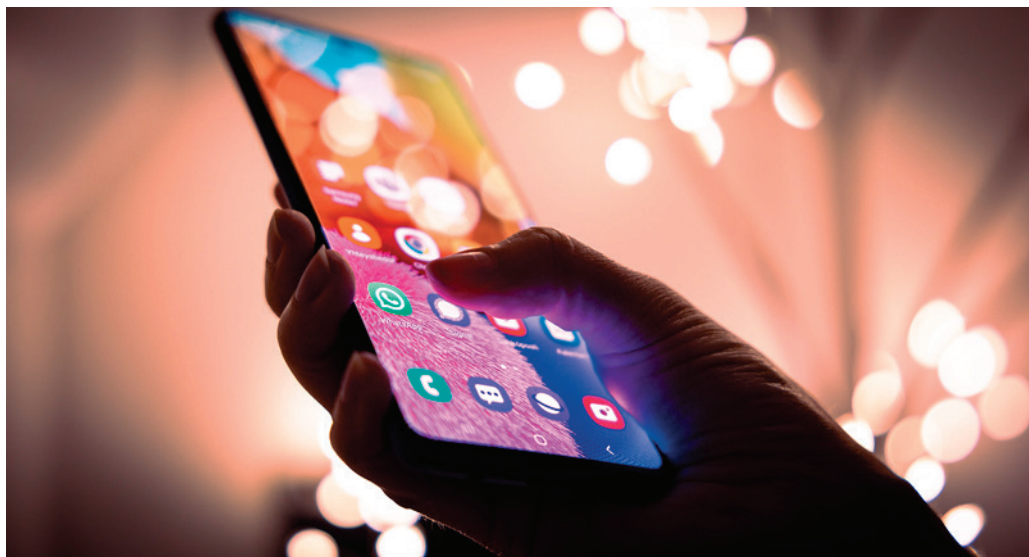
Herättäisikö etäluennolla nukkuvan?

Korkeakoulussa työskentelevänä tulee väkisin mieleen yksi perustehtävistämme eli opetus ja siihen liittyen opiskelijoiden vireystila. Jos opettaja voisi seurata etäluentonsa aikana opiskelijoiden vireystilaa online, hän voisi hyödyntää tietoa ja reagoida tarpeen mukaan.

Varmaan monet ovat kuulleet tarinoita, miten opiskelija on autuaasti nukahtanut etäluentoa kuunnellessaan. No, onhan se silloin ollut ainakin turvalliselta tuntuva tilanne. Oppimisen kannalta vireystila ei kuitenkaan tuolloin liene ollut optimaalisin. Herättäisikö sinä tuossa tilanteessa nukkuvan?

Marja Kopeli
koulutusasiantuntija, jatkuva oppiminen
Savonia-ammattikorkeakoulu

Applikaatioiden uusi nousu

100

Olemme palanneet vahvasti applikaatioiden käyttäjiksi. Kuva: Jaakko Laukkanen

Käyttämämme palvelut ovat kuluneen 15 vuoden aikana siirtyneet verkkoon. Tämä loi aikanaan suuren paineen ohjelmisto- ja web-alustojen kehittäjille. Oman lisänsä soppaan toi mobiililaitteiden teknologinen kehitys, joka puolestaan rakensi uuden standardin. Verkkosivustojen tuli toimia mobiililaitteissa. Responsiivisuus, eli sivustojen skaalautuvuus eri näytöille, oli tässä vaiheessa vielä lähes utopiaa. Verkkosivustojen tuotannossa jouduttiin rakentamaan kaksi eri versiota, toinen perinteisille näytöille vaakasuuntaisena, toinen mobiililaitteille pystysuuntaan toteutettuna. Tämä aiheutti huomattavia kustannuksia tuotannossa. Myös sivustojen juokseviin kuluihin syntyi paljon lisäkustannuksia päivitystarpeista ja toimivuusongelmista, joihin yleensä tarvittiin ammattilaisen apua.

Mobiilissa käytettävien palvelujen yleistyminen synnytti applikaatioiden suuren tarpeen, tosin laadukkaaseen tuotantoon vain harvoilla yrityksillä oli varaa. Tuotanto- ja ylläpitokustannukset olivat karmeat.

Samaan aikaan web-suunnittelun saralla tapahtui paljon. Perinteisen manuaalisesti tapahtuneen verkkosivukoodauksen rinnalle nousivat sisällönhallintajärjestelmät (CMS), joista suurimpaan suosioon on vuosien saatossa noussut WordPress.

WordPress on alustana kehittynyt huikeasti tuoden mukanaan automaattisen responsiivisuuden sekä helpon päivitettävyyden. Se loi myös entistä suuremmat vapaudet suunnittelijoille tuottaa visuaalisesti näyttäviä verkkosivustoja. Tämä johti siihen, että applikaatioiden suosio lähes romahti. Huomattiin, että verkkosivustoista voidaan suunnitella käyttöliittymän kaltaisia, mobiilissa joustavasti toimivia palvelualustoja. Merkittävimpinä etuina olivat huomatta-

vasti edullisemmat tuotantokustannukset, sisällön hallittavuus, helppokäyttöisyys, hyvät tietoturvaominaisuudet sekä edellä mainittu graafinen näytävyy.

Aikaisemmin verkkosivutuotanto perustui siihen, että ensin suunniteltiin perinteinen tietokoneen näytöltä käytettävä versio, joka sitten pyrittiin skaalamaan mahdollisimman hyvin mobiililaitteen näytölle. Tänä päivänä tilanne on kääntynyt päinvastoin, puhutaan ”mobile first”-ajattelusta. Verkkosivut suunnitellaan jo lähtökohtaisesti mobiililaitte edellä, käyttöliittymän tavoin.

Verkkosivustojen suunnittelu porskuttaa, voi hyvin ja kehittyy edelleen. Muutamana vuoden ajan on kuitenkin ollut havaittavissa selkeä muutos palvelu- alustojen trendeissä. Applikaatiot ovat palanneet. Tähän yksi merkittävin syy löytyy palvelumuotoilun tuottamasta asiakaslähtöisestä palvelutuotannosta.

Käyttäjäkokemus on kaiken keskiössä. Palvelut tuotetaan personoidusti, mahdollisimman tarkasti käyttäjänsä tarpeisiin sopiviksi. Yksilöidysti tuotetut palvelut halutaan myös luoda helposti saavutettaviksi. Erilaisille asiakkaille kustomoidut applikaatioalustat ovat tähän erinomainen keino.

Meitä suomalaisiahan kiinnostaa aina ensimmäisenä hinta. Applikaatioiden suunnittelu ja tuotantokustannukset ovat digitalisaation myllerryksessä pudonneet murto-osaan siitä mitä ne joskus olivat. Hyvä niin, sillä tämä on luonut jälleen noususuhdanteiset markkinat mobiililaitteille kohdennetulle käyttöliittymäsuunnittelulle.

Myös meillä Savoniassa on reagoitu tähän trendiin. Loimme oppimisympäristön Savonia yrityksille-palvelukokonaisuuden alle, jossa tietotekniikkain-sinööri- ja muotoilijaopiskelijat yhdessä rakentavat innovatiivisia applikaatiotratkaisuja Pohjois-Savon pk-yritysten käyttöön. Toimintaa on pilotoitu erittäin hyvin tuloksin ja tämä tukee myös koulutusorganisaatiomme monialaista kyvykkyyttä vastata yrityskehityksen muuttuviin tarpeisiin.

Jaakko Laukkanen
TKI-asiantuntija
Savonia-ammattikorkeakoulu

”Kun olen uskollinen tyylilleni, kerran kymmenessä vuodessa olen muodin aallonharjalla.” Kuva: Kaija Sääsä

Muotia ja rajojen rikkomista

Huomasin lehdessä: reput ovat muotia. Tyylikäs reppu sopii kaupunkiin ja lomakohteisiin, mainostettiin. Olen aina sonnustautunut reppuun. Kun olen uskollinen tyylilleni, kerran kymmenessä vuodessa olen muodin aallonharjalla. Kun nuoruudessani jollakin oli kulutetut tai reikäiset farkut, se oli merkki köyhyydestä tai muusta huono-osaisuudesta. Nyt muodin mukaan farkkuja hiekkapuhalletaan, jotta kuosi näyttää kuluneelta.

Kulunut kuosi syntyy, kun kankaaseen työnnetään paineella hienojakoista hiekkaa. Tunnetusti halpamaissa tuotetut asusteet ei paljon perustu työsuo-jeluun. Päivästä toiseen imetty hiekkapöly kertyy tekijöidensä keuhkoihin ja surulliset seuraukset tiedetään.

Kuluttaja juoksee ymmärrettävästi muodin perässä. Jos t-paita maksaa muutamaman euron, rauhassa voi miettiä, millaiset pikkukätöset ovat sen valmistaneet.

Kierrätyskin on muotia. Moni ajattelee, että muutaman pesun jälkeen vaateen voi laittaa jatkojalostukseen. Kaunis ja luontoystävällinen ajatus. Kostyymit ovat usein niin heikkolaatuisia, että ne päätyvät usein kierrätyslaatikoista lokkien iloksi kaatopaikalle. Maailma hukkuu tekstiilijätteisiin.

Eihän kukaan oikeasti tiedä, missä vaatteet on tehty. Kankaat tulevat Bangladeshista, napit Intiasta ja langat Kiinasta. Suunnittelu ja muu jakeluketju pyörivät kuin porakone ilman päämäärää.

Kuoseista huolimatta, pukeutumiskulttuuri on kuitenkin varsin konservatiivista kaikkialla maailmassa. Pukeutumiseen sisältyvä yleissääntö on, mitä vanhoillisempi yritys, sitä klassisempi ja neutraalimpi pukeutuminen.

Mikki Hiiri –solmiot sopivat hyvinkin mainostoimistoon, jonka työkuulttuuriin kuuluu osana työtä hulvaton luovuus, mutta pankki- ja vakuutusmaailmassa tämä tyyli herättäisi kyseenalaista huomiota. Naisille taas perinteinen bisnesasu on jakkupuku, jossa korut ja muut tilpehöörit ovat olennainen osa viimeistelyä, väittävät konsultit.

Rajojen rikkojiakin löytyy. Applen edesmennyt perustaja Steve Jobsin tavaramerkiksi valikoitui musta poolopaita ja kauhtuneet Levi's 501 farkut. Jobs halusi itselleen työasun, joka olisi käytännöllinen, mutta ilmaisisi myös yksilöllistä tyyliä. Näitä vaatekappaleita tiedetään löytyneen satoja samanlaisia hänen komerostaan.

Jouni Vornanen, tiedottaja, Savonia-ammattikorkeakoulu

Matkailijalle hyvinvointi on entistä tärkeämpää ja tämä on yhä voimistuva ilmiö matkailualalla. Kuva: Kaija Sääski

Trendikästä matkailua

Ulkomaanmatka oli vielä 50-luvulla suurelle osalle suomalaisista mahdoton. Tänä päivänä matkailu on arkipäivää, jota sävyttävät erilaiset muoti-ilmiot. Matkailijalle hyvinvointi on entistä tärkeämpää ja tämä on yhä voimistuva ilmiö matkailualalla.

Puhutaan suuresta bisneksestä. Matkailu on maailman nopeimmin kasvava elinkeino pandemiasta huolimatta. Matkailun uskotaan myös antavan mahdollisuuksia pitää maaseutu asuttuna ja elinkelpoisena. Tätä kautta myös paljon mainostettu muuttoliike saa jarrua.

Maaseutumatkailun vahvuuksia ovat perhe- ja pienyrittäjyys, joiden pitäisi tuoda mukaan inhimillisyyttä ja henkilökohtaista palvelua. Vaikka maaseutumatkailu edustaa kiireiselle elämänrytmille vastakohtaa, kuluttaja osaa vaatia ammattitaitoista palvelua ja matkailupalvelulta laatua.

Matkailuyrityksen tunnetuksi tekeminen edellyttää kuitenkin pitkäjänteistä työtä. Hyviä esikuvia matkimalla voi oppia paljon, mutta ennen kaikkea omaperäiset ideat ja alueen vahvuudet toimivat kantavana kivijalkana.

Esimerkiksi kannustusmatkailuun voisi sisältyä lähes kaikkiin matkailun tuoteryhmiin. Suomen eksoottinen sijainti Euroopan ääri laidalla yhdistettynä turvallisuuteen, rauhallisuuteen ja ammattitaitoiseen henkilökuntaan antavat erinomaiset eväät.

Kannustematkailulla on syvemvät kuin viihteellisemmät päämäärät. Osallistujille tarjotaan ainutlaatuinen elämys, joka kannustaa parempiin työsuorituksiin, kestävämpään asiakassuhteeseen tai vaikkapa uuden tuotteen lanseeraukseen.

Kohteen valintaan vaikuttavat muun muassa kustannukset, eksoottisuus ja erilaiset harrastusmahdollisuudet. Asiakkaat haluavat usein erityyppisiä ohjelmakokonaisuuksia: ryhmähenkeä kohottavat kilpailut ovat suosittuja. Matkailuyrittäjän omat erikoisideat ovat tervetulleita, mutta tärkeintä on kuunnella, mitä asiakas haluaa.

Wellness-markkinat ovat kasvaneet merkittävästi viimeisen 10 vuoden aikana. Global Wellness –instituutti on arvioinut näiden tarpeiden kooksi 4,4 biljoonaa Yhdysvaltain dollaria, alan kasvaessa nopeimmin kuin maailmantalous keskimäärin. Kuluttajien kiinnostus suuntautuu esimerkiksi: liikuntaan, ravitsemukseen, palautumiseen ja nukkumiseen liittyviin teemoihin.

Tulevaisuuden harmaat puumat ovat nykyistä aktiivisempia ja rohkeammin trendejä seuraavia. Elämysten hankkiminen ei ole nuorten yksinoikeus. Matkailustrategioissa luotetaan usein luonnonvoimaan, mutta riittääkö pelkkä luonto, kun eläkeläiset etsivät uusia seikkailuja?

Jouni Vornanen, tiedottaja, Savonia-ammattikorkeakoulu

Viesti ilmastonmuutoksesta

106

Kuva: Entä jos paikallismedioissa olisikin säännölliset ilmastokriisi- ja luontokatoksaukset?
Kuva Jyri Wuorisalo

”Ihmisen aiheuttama ilmastonmuutos uhkaa murentaa koko tuntemamme maailman, mutta emme tunnu tajuavan sitä. Vaikka sanoja ja kuvia ilmaston kuumenemisen seurauksista on tuotettu jo vuosikymmeniä, viestin viemisessä ei ole syystä tai toisesta sen vaatimassa mittakaavassa onnistuttu. Ilmastokriisin lisäksi meillä on viestinnän kriisi.” Näin tyylysti alkaa Journalismi 1.5° – Raportti suomalaisen ilmastojournalismin tilasta ja tulevaisuudesta.

Tiedontarve ilmastonmuutoksen uhkakuvista, seurauksista ja tarvittavista sopeutumistoimista kasvaa ilmaston muuttuessa kiihtyvällä vauhdilla. Viestinnällä ja laajalla yhteiskunnallisella vuorovaikutuksella tulee olemaan merkittävä rooli ilmastonmuutokseen liittyvän tietoisuuden lisäämisessä. Tarvitaan entistä enemmän alueellisesti, paikallisesti ja toimialoittain kohdennettua ilmastoviestintää.

”Sää- ja ilmastonmuutosriskeihin ja sopeutumiseen liittyvää tietopohjaa on vahvistettu järkevällä tavalla, ja tutkimustiedon saatavuus loppukäyttäjille on varmistettu vuoteen 2027 mennessä.” Näin asetetaan yksi ilmastoviestintään liittyvistä tavoitteista pian julkaistavassa Kansallisessa ilmastonmuutokseen sopeutumisen ohjelmassa.

Voidaanko siis jo puhua ilmastokriisinhallinnasta? Sendaissa, Japanissa hyväksyttiin vuonna 2015 YK:n viitekehys katastrofien vähentämiseksi vuosille 2015–2030. Sendai viitekehysten toimeenpanon edistämiseksi Suomessa sisäministeriö koordinoi laaja-alaista ja poikkihallinnollista yhteistyöverkostoa, jonka tehtävänä on edistää katastrofiriskien hallintaa koskevan tiedon vaihtoa sekä varmistaa riittävän laajan ja täsmällisen katastrofiriskien hallintaa koskevan tiedon kerääminen. Allekirjoittanut on työryhmässä ilmasto- ja ympä-

ristöturvallisuuden asiantuntijana. On syytä puhua ilmastokriisinhallinnasta. Mikä on viestinnän merkitys ilmastokriisinhallinnassa? ilmastonmuutokseen liittyvän viestinnän tärkeyttä ja vaikuttavuutta on syytä pohtia kaikkien meidän, jotka olemme toimittajia, viestinnän ammattilaisia, ilmastonmuutosprojekteissa työskenteleviä tai ilmastotutkijoita. Etsimme vastausta kysymyksen, mikä on viestinnän ja journalismin rooli ilmastokriisin ja luontokadon aikakaudella. Haemme näkökulmia siihen, miten viestimme entistä syvällisemmin paikallistason muutoksista ja tulevaisuudesta.

Syksyllä julkaistiin tutkimus, jossa vertailtiin keski-ikänsä 23-vuotiaiden nuorten ilmastonmuutostunteita ja -toimintaa 28 maassa. Suomessa oli vertailumaista lähes eniten huolta ja ahdistusta mutta eniten myös positiivista toimintaa ympäristön hyväksi. Tutkimuksen mukaan vaikuttaa siltä, että sosiaalisen ja muun median vaikutus ilmastoahdistukseen ja huoleen sekä toimitaan on merkittävä. Medialla näyttäisi olevan jopa positiivinen ja voimaannuttava vaikutus.

Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen viestinnällä on suora kytkös alueelliseen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan sekä aluetalouteen. Ilmastoviestintä tekee näkyväksi ilmastonmuutoksen ja innovaatiotoiminnan sekä ennakoinnin ja tulevaisuustyön yhteensovittamista.

Viestinnän ja journalismin parissa työskentelevien on kyettävä aivan uudenlaiseen alueelliseen ja paikalliseen yhteistyöhön. Meidän on tunnettava vastuamme siitä, että ilmastoviestinnällä ja -journalismilla vaikutamme ihmisten arjen turvallisuuden tunteeseen. Ilmastonmuutoksesta viestiminen on keskeinen osa inhimillisen turvallisuuden edistämistä.

Jyri Wuorisalo

TKI-asiantuntija, kansainväliset palvelut (human security ja ilmastoturvallisuus)

Muuttuvatko osaamistarpeet tulevilla hyvinvointialueilla?

Vuoden 2023 alusta suuri määrä työntekijöitä siirtyy toimintansa aloittaville hyvinvointialueille. Kyseessä on mittava siirtymä, jossa eri alan asiantuntijat järjestäytyvät uusiin organisaatioihin ja työtehtäviin. Ajattelisin, että eihän osaamisvaatimukset aikaisemman osaamisen näkökulmasta muuttune miksiäkään. Asiakkailta ja potilailta on omat tarpeensa, ongelmansa ja sairautensa, kuten ennenkin. Asiakkaiden ja potilaiden hoitamiseen tarvitaan edelleenkin vahvaa ammattitaitoa ja sitä täytyy jatkuvasti ylläpitää ja kehittää. Tämä ei liene hyvinvointialueilla se kaikista vaativin haaste, vaan ennemminkin se, onko työyksiköissä sitä ydinosaamista mitä tarvitaan. Onko henkilöstösiirroissa pystytty hahmottamaan tarvittavat osaamiskokonaisuudet siten, ettei ydinosaamisalueista ole puutetta. Kyse on siis osaamisen johtamisen onnistumisesta. Valmistelutyötä koulutuksen toteuttamiseen osaamistarpeet huomioiden on tehty tiiviissä yhteistyössä oppilaitosten kanssa ainakin Pohjois-Savossa. Olemme miettineet koulutusten toteuttamista muun muassa peruskoulutuksen, ammatillisen jatkokoulutuksen kuin jatkuvan oppimisenkin näkökulmista.

Asiakaslähtöisyys keskiössä

Hyvinvointialueiden suunnittelutyössä olen varsin usein kuullut käsitteen asiakaslähtöisyys. Tämähän ei ole suinkaan ole mikään uusi käsite. Muistan itsekin terveystieteen opiskelijana, kuinka opiskelimme asiakaslähtöisyyttä monista eri näkökulmista jo yli 20 vuotta sitten. Moniammatillisen ja monialaisen yhteistyön kehittämisestä, jossa asiakas on keskiössä, on siis puhuttu jo kauan, mutta asia vaatii edelleen kehittämistä. Jotta asiakkaat tulisivat aidosti kuulluksi, niin heitäkin on otettu mukaan tähän kehittämistyöhön muun muassa asiakasraatien muodossa. Hyvinvointialueen tavoitteena on asiakkaiden

ja potilaiden palveluiden ja hoidon järjestäminen siten, että asiakas ei joudu kulkemaan ”luukulta luukulle”, vaan hänet ottaa vastaan moniammatillinen työryhmä.

Kuuntelin jo vuosi sitten yhtä potilasjärjestön asiantuntijaa, joka on ollut jo pitkän aikaa sote uudistuksen ja hyvinvointialueen kehittämistyössä mukana. Hän on aina muistanut kysyä: ”missä asiakas?”, kun eri ammattilaisista koostuva asiantuntijatyöryhmä on hahmotellut organisaatiokaavioita ja palveluiden järjestämistä. Rivien välistä saattoi olla ymmärrettävissä, että asiakkaan rooli oli saattanut hieman hävitä suunnittelun tiimellyksessä.

Tarvitaan monenlaista osaamista

Lienee päivän selvää, että osaamisen johtamisen onnistuminen on aloittavilla hyvinvointialueilla merkittävä. Sen lisäksi tarvitaan paljon muuta osaamista: integroitumista, organisoitumusta, moniammatillisuutta, monialaisuutta, muutoksessa elämistä, epävarmuuden sietämistä ja niin edelleen. Voisiko siis ajatella, että ammattilaisilta vaaditaan paljon muutakin osaamista kuin sitä omaa substanssiosaamista, joita tarvitaan esimerkiksi potilaita hoitaessa akuuttitilanteissa. Toki näin on aina ollut. Yhdessä työskentely on tärkeää ja sanonta, että tiimi on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki, pitää paikkansa tässäkin muutoksessa ja uudelleen järjestäytymisessä.

Muistan, kun työskentelin nuorena sairaanhoitajana pienehkössä terveyskeskuksessa. Siellä oli hyvä yhteishenki ja moniammatillisuus toimi aidosti, kun olimme kaikki saman katon alla. Myös asiakaslähtöisyys toteutui, asiakkaat ja potilaat saivat tarvitsemansa hoidon samasta paikasta. Ei ollut luukulta toiselle siirtymistä. Lienee ollut oman aikansa sotekeskus, jota hyvinvointialueillaakin tavoitellaan. Mittasuhteet vain ovat täysin toiset.

Riitta Turjamaa

Koulutuspäällikkö, jatkuva oppiminen/Master School
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kaupunginjohtaja ei voi olla väärässä

Lavalla Vappu Pimiä Business Centerin yrittäjyyden ja innovaatioiden edistämisen palveluverkoston kanssa. Kuva: Business Center

Kuopion kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen nosti Savonian 30-vuotisjuhlapuheessaan erinomaisesti toimivan Business Centerin palveluverkoston esi-merkkinä Savonian aktiivisuudesta.

Kaupunginjohtaja ei puhunut turhia. Olemme ylittäneet lähes kaikki vuoden 2022 tavoitteemme, vaikka vuotta on vielä jäljellä:

- yli 50 tiimiä on osallistunut yrittäjyysohjelmiimme
- olemme mukana yli 40:ssä tapahtumassa
- meillä on yli 60 yPolku- eli yrittäjyysvalmennusopiskelijaa
- lähes 300 liikeidea- ja yritysneuvontatapaamista
- yli 50 tunnistettua liike- ja innovaatioideaa
- olemme luotsanneet eteenpäin 10 potentiaalista kasvuyritystä.

Kaikki alkaa ideasta

Business Center vastaa Kuopiossa Draft-liikeideakilpailusta. Lokakuun Draftissamme palkittiin sekä uutta että perinteistä muotoilua, yhteensä kuusi tiimiä. Tuhannen euron tuen sai viisi tiimiä ja yksi jatkokierroksen tiimi sai 3000 euroa. Palkituissa tiimeissä oli osallistujia kaikista kolmesta Savilahden oppilaitoksesta: Savoniasta, Itä-Suomen yliopistosta ja Savon ammattiopistosta.

Hienon lisän tälle kierrokselle toi Kuopion Novapoliksessa toimiva yritys yhteisö Hub Panostamo, joka lahjoitti kaikille palkituille kolmen kuukauden jäsenyyden yhteisönsä. Kunkin jäsenyyden arvo on noin 600 euroa. Ei huono!

Kaikki palkitut liikeideat olivat mainioita, joita todella kannattaa jatkokehit-
tää. Ideat, palvelut ja tuotteet ovat juuri tätä aikaa, joilla uskoisi olevan kysyn-
tää myös tulevaisuudessa:

- *Empaattista palvelumuotoilua asiakasprosessien kehittämiseen pienyrityksille.*
- *Kantoapuväline – voimaa kantamiseen.*
- *Toimintaterapian tueksi digitaalinen alusta.*
- *Perinteinen räätälin palvelu.*
- *Kuvauksen live- ja verkko-opetusta.*
- *Ekologinen kosteuden tasoittaja sisäkäyttöön.*

Mitä hyötyä on Draftiin osallistumisesta?

Samu Lehtonen, CEO & Co-Founder, Marginum Oy:stä: “Osallistuimme Draft-
ohjelmaan, josta tiimimme voitti 4000 € liiketoimintaideamme edistämiseen.
Yritys perustettiin vasta Draft-ohjelman jälkeen.”

”Business Centerin neuvot yrityksen perustamisen suhteen olivat arvokkaita.
Lisäksi saadut vinkit soveltuvien rahoittajatahojen suhteen olivat merkityk-
sellisiä. Business Centerin kontaktiverkostoista on ollut myös apua erilaisten
verkostointitapahtumien tunnistamisessa. Yrityksemme osalta olemme erit-
tään tyytyväisiä”, hehkuttaa Samu Lehtonen.

Marginumin teknologia edistää syöpäkirurgian tuloksellisuutta kudosten
fluoresenssia tunnistavilla monitorointitekniikoilla. Marginumin visio on luo-
da kirurgian johtava fluoresenssin spektrianalyysiratkaisuja tuottava yhtiö.

Laitetta suunnitellaan käytettävän gliomien leikkauksiin, mutta myös muu-
hun syöpäkirurgiaan. Gliomaa on vaikea saada leikattua kerralla kokonaan
pois, koska se kasvaa hajanaisesti.

Nyt siis uudet ideat poikimaan, seuraava Draft-haku on tammikuussa: [https://
draftprogram.com/](https://draftprogram.com/)

Kaija Sääski
yrityspalvelujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kauneus on katsojan silmissä

Linjakas ja tehokkaasti sommiteltu kuva ohjaa katsetta. Kuva: Jaakko Laukkanen

Kauneus on katsojan silmissä, kuuluu lentävä lausahdus, jota on paljon käytetty eri yhteyksissä. Puhuttaessa markkinointiviestinnästä, laadukas ja tarkkaan harkittu mainonnan kärjen kuvitus on onnistuneen ja huomiota herättävän viestinnän ydin. Toki tämä vaatii ympärilleen puhuttelevan sloganin sekä kokonaisuutta selkeästi kuvaavat sanoitukset.

Millainen kuvamaailma puhuttelee asiakkaita? Kaikki lähtee kohderyhmän tarkasta analyysistä. Tulee pohtia, millaisella kuvitusmateriaalilla puhutellaan asiakasta, vedotaan hänen tunteisiinsa ja luodaan luotettava kuva yrityksestä sekä palvelutuotteista. Lisäksi on tärkeää huomioida kanavat, joissa materiaalia käytetään sekä julkaisemisen rytmitys, jotta niillä saadaan luoduksi tarinaa ja jatkumoa kokonaisviestintää ajatellen. Kuvitus edustaa myös aikansa vallitsevia trendejä, joista on noussut todella vaikuttavia tekijöitä sosiaalisen median aikakaudella. Ihmisistä on muokkautunut huomattavasti mediakriittisempiä, joka luo painetta onnistuneiden mainoskampanjoiden suunnitteluun. Mainonnalta vaaditaan aitoutta ja empatialähtöisyyttä, tarinat siis kiinnostavat.

Kuten aikaisemmin toin esiin, hyvän kuvan raaka-aineisiin kuuluu tarkka tietämys siitä, kenelle se esitetään. Kohdentaminen on toki myös yleisellä tasolla onnistuneen mainonnan kulmakivi. Valokuvaamisen teknisestä näkökulmasta tärkeitä tehokeinoja ovat syväterävyyden hallinta sekä liike-epäterävyyden hyödyntäminen. Näillä voidaan korostaa kuvassa olevia tärkeitä asioita sumentaen taustaa terävyysalueen hallinnalla tai puolestaan tuoda kuvaan liikettä, joka poistaa staattisuuden tunnetta. Värit ovat tietysti myös merkittävässä roolissa, koska ne välittävät ja herättävät tunnereaktioita. Tämä on hyvä huomioida kuvausvaiheessa, mutta väriharmoniaa rakennetaan ja tehostetaan korostetusti vielä jälkituotannossa kuvankäsittelyllä. Mainoskuvien tuotannossa tähän käytetään brändille määritettyjä tunnusvärejä.

Onnistuneen mainoskuvan perusteisiin kuuluvat myös kuvan sommittelu ja rajaaminen. Ne ikään kuin luovat vangittavan hetken sellaiseksi kuin kuvaaja on sen nähnyt. Myös kuvauskorkeus suhteessa kohteeseen on merkittävässä roolissa. Yleisellä tasolla sommittelussa puhuttaessa voi esiin nostaa kaksi tyyliuuntaa, halutaanko rakentaa tasapainoinen kokonaisuus hyödyntäen klassista kultaista leikkausta vai tehdä jotain radikaalimpaa. Kuvan sommittelussa usein tärkeintä on tuoda ydinasia katsojan huomion herättävään linjaan. Tähän vaikuttaa myös taito osata hyödyntää tyhjää tilaa kohteen ympärillä. Kuvan tulee olla tasapainossa, jotta kokonaisuutta on miellyttävä katsoa.

Hyvä mainoskuva herättää mielenkiintoa katsojassaan, on siis tematiikaltaan eli aiheisällöltään katsojaa kiinnostava. Näin ollen voidaan lopuksi puhua hieman kuva-analyysistä, jonka yhteydessä mainitaan usein semiotiikka. Se on tutkimuksen ala, joka tutkii muun muassa merkkejä ja niiden merkityksiä erilaisista kuva- ja tekstiaineistoista. Tätä hyödynnetään usein osana kuvien tutkimusta ja tulkintaa tuoden esiin niihin luotuja viitteitä kulttuureista, viestinnästä sekä ajankuvasta.

Tämä johtaa mielenkiintoiseen näkökulmaan kuvassa esiintyvien elementtien tavasta rakentaa tarinaa sekä antaa viitteitä kuvan ulkopuolisesta maailmasta. Esimerkiksi sanonta ”ei savua ilman tulta”, kuvastaa tätä hyvin. Kun ihminen näkee savua, hän ajattelee, että jossain palaa tuli. Tämän kaltaisia viitteitä luomalla, mainoskuviin saadaan rakennettu myös huomattavasti syvällisempiä, tarinaa rakentavia ulottuvuuksia.

Laadukkaan mainoskuvan tuottaminen vaatii siis paljon työtä, varsinkin, jos edellä mainitut asiat toimivat paremmuuden kriteereinä. Todellisuudessa täydellisyyttä ei ole olemassa vaan kaunis ja puhutteleva kuva on hyvin henkilökohtainen asia. Lisäksi nykyajan monikanavaisen viestinnän myllerryksessä yhä useammat brändit sortuvat tuottamaan niin sanottua massamainontaa unohtaen kuvan itsensä luoman visuaalisen ja tarinoita viestivän voiman. Kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa.

Jaakko Laukkanen, TKI-asiantuntija, Savonia-ammattikorkeakoulu

Innovaatioita etsimässä

Innovaatio usein liitetään uusimpaan teknologiaan, vaikka Suomessa on kasapäin muitakin hienoja innovaatioita. Kuva: Savonia-ammattikorkeakoulu

Sanaan innovaatio törmää nykyisin tämän tästä ja joka paikassa. Esimerkiksi asiakaslähtöisyys on miltei jokaisen itseään kunnioitettavan organisaation arvoissa, mutta miten se sopii innovatiivisuuteen?

Henry Ford valmisti autoista suurten massojen liikkumavälineen. Hän totesi aikoinaan: ”Jos olisin kysynyt suurelta yleisöltä, mitä se haluaa, vastaus olisi ollut: nopeampia hevosia.” Innovaatio perustuu ennen muuta kykyyn oivaltaa asiakkaan, kuluttajan tai kansalaisten tarpeet.

Innovaatio usein liitetään uusimpaan teknologiaan, vaikka Suomessa on kasapäin muitakin hienoja innovaatioita. Koulutusjärjestelmämme on kansainvälisesti tunnustettu innovaatio. Päivähoitojärjestelmämme on ainutlaatuinen tuote tai arkkitehtuuria ihaillaan laajasti. Ilmainen kouluruokailu oli lajissaan ensimmäinen maailmassa, joka toteutettiin jo vuonna 1943. Näitä riittää aina sauvakävelystä lähtien.

Yleisesti tunnustetaan, että innovatiivisuus ja luovuus vaativat tilaa. Yhteiskunnassamme korostetaan kuitenkin tehokkuutta. Onnistumista mitataan: myynnillä, levikin kasvulla, talouden näkymillä tai vaikkapa suorituskyvillä. Tähän maailmaan sopii huonosti ajatus luovasta laiskuudesta, jota pidetään elinehtona innovatiivisuudelle. Nerokkaat ajatukset syntyvät silloin, kun katsellaan järven tyyntä pintaa, nautitaan pitkistä tauoista tai tuijotetaan autuaana kattoon.

Jo Aristoteles (noin 384 – 322 eKr.) puolusti laiskaa mieltä, sillä joutilas mieli mahdollisesti järjen hyveen. Kun löhöilee, ei voi olla ajattelematta. Parhaat ideat syntyvät silloin, kun ajatukset pulppuavat valtoimenaan.

Innovaatioiden vauhti näyttää kiihtyvän kriisien, pakon sanelemana tai kovassa kilpailussa. Lamavuosina 1990-luvulla syntyi ennätysmäärä keksintöjä ja tuoteideoita. Vaikka kilpailu on loistava innovaatioiden innovaattori, usein kilpailua vierastetaan.

Isoilla markkinoilla tarvitaan kumppaneita. Joskus puhutaan kriittisestä massasta, jolla tarkoitetaan sitä, että samaan pöytään istutetaan muun muassa yritykset, korkeakoulut, rahoittajat ja tutkimuslaitokset. Monialaiset ammattikorkeakoulut tarjoavat tästä näkökulmasta erinomaisen yhteistyökumppanin alueen toimijoille.

Jouni Vornanen
tiedottaja, Savonia-ammattikorkeakoulu

Joulun alla pieni ihminen miettii isoja asioita

116

Joulun aikaan laulamme tutun laulun sanoin: ”Kiitavi aika, vierähtävät vuodet...” Emme laulaessa välttämättä pysähdy sen tarkemmin miettimään ajan kulua, vaan ulkomuistista annamme mennä laulamisen ilosta.

Aika tuntuu kulkevan vuosi vuodelta nopeammin. Siitä huolimatta yksittäisiin vuosiin mahtuu isoja asioita, jotka jäävät historiaan merkittävänä käänteinä yhteiskunnan muutoskaarissa. Osa niistä vaikuttaa merkittävästi myös suomalaisten korkeakoulujen toimintaan. Tarkastelen nyt kahta aivan erilaista kuluneen vuoden ilmiötä: Ukrainan tilannetta ja tekoälyä.

Ukrainan sota näkyy täälläkin

Helmikuussa perusturvallisuuttamme horjuttivat uutiset Ukrainasta. Suomalaiستunut saksalainen Roman Schatz kuvaa reagointiamme näin: ”...suomalaisten kollektiivinen tajunta tunnisti tilanteen heti: Nyt on sota.” (HS Kuuksiliite 12/22)

Osa ukrainalaisista pakeni sotaa ulkomaille, myös Suomeen. Suomalaiset ammattikorkeakoulut reagoivat nopeasti ja kokosivat jo keväällä ukrainalaisille sopivan opetustarjonnan Opintopolku.fi-palveluun. Tuo tarjontasivusto on edelleen olemassa ja siellä on nykyin tarjolla yli 300 kurssia – lähinnä englanninkielisiä.

Savonia-ammattikorkeakoulun ukrainalaisille tarjoihin opintoihin on tähän mennessä ilmoittautunut noin 160 henkilöä. He opiskelevat lähinnä suomen kieltä. Lisäksi yksittäisiä opiskelijoita on suorittamassa muita englanninkielisiä avoimia opintoja tai on aloittanut tutkintokoulutuksessa.

Ukrainan tilanteella on vaikutuksia myös meidän kaikkien arkeen. Vähentynyt yhteistyö Venäjän kanssa on aiheuttanut välillisesti Suomeen energiapulaa, ja sen takia meitä on kehoitettu säästämään sähköä. Myös korkeakouluissa on vaurauduttu sähkökatkoihin. Meikin saimme nyt joulun alla ohjeet, miten toimia ennakoitun tai ennakoimattoman sähkökatkon sattuessa.

Tekoäly innostaa ja epäilyttää

Toinen asia, jota tarkastelen, on myös omalla tavallaan järisyttävä, ja siitä käyty keskustelu on nostanut esiin sekä uhkia että mahdollisuuksia. Vajaan kuukauden ajan olemme joukolla ällistelleet Open AI -tutkimuslaitoksen julkaisemaa Chat GPT -tekoälypalvelua. Chat GPT -tekoälyn kanssa voi keskustella ja sille voi esittää kysymyksiä. Se voi kirjoittaa hankehakemuksen, pääkirjoituksen, esseevastauksen tai runon, ja noita kaikkia on jo kokeiltu. Tekoäly onnistuu useimmista noista tehtävistä varsin hyvin.

Korkeakouluissa on herätty keskustelemaan, mitä vaikutuksia tekoälyn uudenlaisella hyödyntämisellä on opettajien työhön tai opiskelijoiden toimintaan. Keskustelussa on havaittavissa sekä suurta innostusta että puolustusasemiin asettautumista.

Osaamisen arvioinnista on oltu huolestuneita. Kun opiskelijalla on tekoälyn antamat mahdollisuudet oppimistyökaluina, esseetehtävien tai oppinnäytteiden arviointi muuttuu haasteelliseksi. Kuinka erottaa opiskelijan tuottama teksti tekoälyn tuottamasta? Ensihämmennyksen jälkeen on toki myös havaittu, että tekoäly voisi olla avuksi myös opettajalle tekstien tuottamisessa tai palautteiden antamisessa.

Kevätlukukauden aloituswebinaarissamme aiheena on osaamisen arviointi. Aihe ei voisi paremmin sopia tähän tekoälykeskusteluun.

Kun olemme eläneet eteenpäin vielä muutamia vuosia, kummastelemme ehkä tämän päivän epäröintiämme. Tuolloin tekoäly todennäköisesti on oppijan ja opettajan arkinen apu. Toivottavasti Ukrainasta saamme tuolloin jo aivan uudenlaisia uutisia.

Kaikesta huolimatta hyvää ja rauhallista joulunaikaa!

Marja Kopeli
koulutusasiantuntija, jatkuva oppiminen
Savonia-ammattikorkeakoulu

Uutta toivoa luonnolle

118

Kuva: Luontokadon pysäyttäminen etenee, vain jos me toimimme sen puolesta joka päivä. Kuva Jyri Wuorisalo

YK:n luontokokous saavutti historiallisen sovun 19.12.2022 luontokadon pysäyttämisestä vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen ja luonnon tilan vahvistaminen. Sopuun päästiin 30 prosentin suojelutavoitteesta, joka koskee maa-, sisävesi-, rannikko- ja merialueita. Lisäksi vähintään 30 prosenttia tilaltaan heikentyneistä maa- ja vesiekosysteemeistä tulee ennallistaa vuoteen 2030 mennessä. Tähän on tultu, koska elämämme, hyvinvointimme ja taloutemme ovat täysin riippuvaisia luonnosta.

Olimme jo tottuneet siihen, että kansainvälisen yhteistyön ytimessä ovat ilmastomuutoksen hillintä sekä entistä enemmän ilmastomuutokseen vaurautuminen ja sopeutuminen. Sitten tuli luontokato, joka nousi vauhdilla ihmiskunnan kriisien jaetulle ykkössijalle ilmastomuutoksen kanssa. Ihmisen taloudellisesta toiminnasta johtuvat luontokato ja ilmastomuutos vahvistavat molemmat toisiaan, siksi molempia pitää torjua yhdessä.

Miten tämä liittyy Suomeen saatikka Pohjois-Savoon? Noh, koska metsät ja maatalous ovat tärkeimpien listalla luonnon monimuotoisuuden suojelussa ja ilmastomuutoksen torjunnassa. Samalla se tarkoittaa sitä, että pöytä on katettu kiistelylle, valetiedon levittämiselle ja jopa vihapuheelle. Tästä saimme esimakua kun Euroopan komissio julkaisi kesäkuussa ehdotuksen ennallistamisasetukseksi eli luonnon tilan parantamista koskevaksi asetukseksi.

Poliittinen keskustelu asetuksesta vinksautti vinoon kun sitä käytiin metsätalouspolitiikasta käsin, vaikka asetukset koskevat myös sisävesiä, meriä, soita, tun-

tureita, maatalousympäristöjä, rantoja ja kaupunkeja. Tuli sellainen olo, jotta ongelma on EU kun ongelmahan on luontokato. Onneksi Itä-Suomen yliopistossa on Suomen ensimmäinen ympäristökonfliktien hallinnan professuuri; töitä tulee riittämään ihan kotikulmilla.

Yrityksillä ja rahoittajilla on keskeinen rooli YK:n luontokokouksen tulosten toimeenpanossa; negatiivisten luontovaikutusten vähentäminen ja positiivisten vaikutusten vahvistaminen on uutta vastuullisuustyötä. Suomen pankki kirjoittikin syksyllä artikkelin Luontokato uhkana rahoitusmarkkinoiden vakaudelle. Rahoitusmarkkinaviranomaiset ja keskuspankit ovat aloittaneet luontokadon rahoitusriskien selvittämisen.

Suomalaiset elinkeinot profiloituvat mielellään vastuullisuuden edelläkävijöiksi. Elinkeinoelämän keskusliitto julkaisi kesällä raportin, jonka mukaan valtaosa yrityksistä arvioi, että luonnon monimuotoisuudella ja sen huomioimisella on merkitystä niiden liiketoiminnalle tulevaisuudessa. Moni yritys arvioi raportissa luontokadon vaikuttavan toimintaympäristöön jo nyt. Elinkeinoelämän tahtotila vahvistaa luonnon monimuotoisuutta tulee olemaan perusta uusille innovaatioille ja sitä kautta uusille tuotteille ja palveluille, joille on jo syntyessään kansainväliset markkinat.

Meillä täällä Pohjois-Savossa on kaikki pelimerkit kääntää luonnon monimuotoisuuden suojele ja ilmastotyö voitoksi, jos kykenemme puhaltamaan yhteen hiileen. Meillä on käytössä tähän työhön EU:n aluekehitysrahaa ennennäkemätön määrä. Perustana on Savilahden alueen tutkimus ja soveltava tutkimus, jotka kohtaavat yritykset kansainvälisen tason elinkeinoklustereissa, joita on jo luotu terveys-, ruoka-, vesi- ja energiaturvallisuuden ympärille. Rohkea sitoutuminen YK:n luontokokouksen suojele- ja ennallistamistavoitteisiin pitää olla menestystarina. On aika ajatella tulevaisuus uusiksi.

Jyri Wuorisalo

TKI-asiantuntija, kansainväliset palvelut (human security ja ilmastoturvallisuus)

SAVOBLOGIT - LIIKETTÄ LIIKETOIMINTAAN VOL. 9

Savon Sanomien SavoBlogit – Liikettä liiketoimintaan on nyt saatavana sekä kirjana että nettijulkaisuna. Blogeissa kerrotaan raikkaasti ja innostavasti bisneksen ja koulutuksen kehittämiseen liittyvistä ilmiöistä ja tarpeista.

Digitalisoituneessa maailmassa, ihmiset kaipaavat somekanavien vastapainoksi toistensa kohtaamista, keskustelua, mutta myös ihan perinteisiä kirjoja. Tähän kirjaan on koottu kaikki vuoden 2022 blogimme.

Bloggariyhmämme elää ajassa: Savonian kaikkien koulutusalojen aktiivit bloggaavat Pohjois-Savon päälehdessä, Savon Sanomissa. Pääpointti on liiketoiminta – tavalla tai toisella.

Liikettä liiketoimintaan -blogi on yksi tapa vaikuttaa ja tuoda Savonian asiantuntijuutta ja osaamista tunnetuksi ja muiden arvioitavaksi. Haluamme näin osallistua julkiseen keskusteluun raikkailla näkemyksillä.

